

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

XI^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа извънредна сесия).

LXXIII заседание, четвъртъкъ, 14 юний 1901 г.

(Отворено въ 2^{1/2}, ч. слѣдъ пладнѣ подѣ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г. И. Гешовъ.)

Прѣдсѣдательтъ: (Звъни.) Засѣданието се отваря. Г-нъ секретарьтъ ще прочете списъка на г. г. прѣдставителитѣ.

Секретарь В. Димчевъ: (Чете списъка. Отсѣствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: В. Гьоковъ, Д-ръ П. Табурновъ, Д. Десевъ, Ст. Ивановъ, Сп. Ивановъ, П. Ивановъ, Т. Михайловъ, Г. Недѣлковъ, Н. Поповъ, Т. Петровъ, И. Стояновъ, Х. Топузановъ, Ц. Таслаковъ, Х. Филиповъ и Д. Цанковъ.)

Прѣдсѣдательтъ: Отъ 139 народни прѣдставители отсѣствуватъ 15.

На основание вътрѣшния правилникъ, разрѣшихъ отпускъ отъ три дена на Габровския народенъ прѣдставителъ г. Х. Топузановъ и отъ два дена на Ломския народенъ прѣдставителъ г. Н. Поповъ.

Постѣпили сѣ двѣ законодателни прѣдложения: първото, отъ Старо-Загорския народенъ прѣдставителъ г. Шиваровъ, за спиране изпълнението на изпълнителнитѣ листове срѣщу земледѣлицитѣ до 15 септемврий и, второто, отъ Ломския народенъ прѣдставителъ г. Арсениевъ, за отмѣнение допълнението на закона за Върховната Смѣтна Палата отъ 30 януарий 1895 г. Ще се турятъ на дневенъ редъ въ едно отъ идущитѣ засѣдания.

Пристѣпваме къмъ дневния редъ. На дневенъ редъ имаме:

1. Продължение доклада отъ бюджетарната комисиия по бюджетопроекта за разходитѣ по Военното Министерство и докладъ по бюджетопроектитѣ за държавнитѣ дългове и приходитѣ на Княжеството;

2. Отговори отъ г. г. министритѣ на Войната и на Обществениѣ Сгради, Пѣтищата и Съобще-

нията на запитванията на народнитѣ прѣдставители г. г. Т. Влайковъ, Г. Кирковъ и А. Бозовски;

3. Второ четене прѣдложенията отъ народнитѣ прѣдставители: а) отъ г. Я. Забуновъ за привилегията на земледѣлческитѣ каси и б) отъ г. А. Франтъ за прибавление нова алинея къмъ чл. 208 отъ закона за сѣдоустройството и законопроекта за възстановление общинската берия бачъ;

4. Разглеждане писмото на изпитателната комисиия за продължаване срока ѝ за работа и заявлението на бившитѣ министри;

5. Трето четене законопроектитѣ: а) за управлението и оползотворяването капитала на бившата „Българска добродѣтелна дружина въ Букурещъ“ и б) за измѣнение и допълнение на чл. чл. 146 и 147 отъ закона за измѣняване измѣнения прѣзъ 1898 г. чл. 146 отъ закона за народното просвѣщение;

6. Второ четене законопроекта за отмѣнение закона за допълнение къмъ закона за отчетността по бюджета отъ 1897 г.;

7. Първо четене: 1) законопроектитѣ: а) за уредбата на оризосѣнето, б) за прѣобръщане държавното рисуwalно училище въ художествено-индустриално училище, в) за измѣнение и допълнение чл. чл. 10 и 12 отъ закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, г) за измѣнение и допълнение закона за пошитѣ и телеграфитѣ и д) за такситѣ отъ завѣрряване на паспорти и пр.; 2) конвенцията за учреждаване телефонна служба между България и Ромѣния; 3) рѣшението за приемане на държавна служба австрийския подданикъ М. Францлъ, и 4) законопроекта отъ народния прѣдставителъ г. А. Филиповъ за допълнение закона за насърчение мѣстната индустрия;

8. Второ четене прѣдложенията отъ народнитѣ прѣдставители: а) отъ г. Н. Цановъ за измѣнение чл. 163 отъ санитарния законъ и б) отъ г. П. Кръстевъ за измѣнение чл. 4 отъ закона за общинскитѣ налози, и

9. Прѣдложението отъ народния прѣдставитель г. Д. Ризовъ по изразходване безусловнитѣ фондове отъ бившитѣ министри.

Г-нъ докладчикътъ по бюджета на Военното Министерство има думата. Вѣхмѣ се спрѣли на втория параграфъ.

Докладчикъ Х. Петруновъ: Така сжщо и дукъ, при четенето на втория параграфъ, ще покажемъ длѣжноститѣ и заплатитѣ: (Чете.)

„§ 2. Заплата на войницитѣ (сврѣхсрочно и срочно служащи), добавъчни на унтеръ-офицеритѣ отъ пограничната стража, заплати на запасни унтеръ-офицери при повикването имъ на обучение и пари за наемъ работници и музиканти, дѣто такива сж нужни.

А. Военно Министерство.

а) Сврѣхсрочнослужащи.

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
2	2	Младши медик. фелдшери	544	1.088	816	1.632
1	1	Младши ветеринаренъ фелдшерь	220	440	660	660
1	1	Сврѣхсрочнослуж. фелдфебель, нагледвачъ при гроба на Н. В. Князь Александъръ	400	800	1.200	1.200

Б. Военно-учебни заведения.

1) Военно училище.

а) Сврѣхсрочнослужащи.

1	1	Фелдфебель	260	520	780	780
7	7	Старши унтеръ-офицери за ключари и нагледвачи	1.036	2.072	444	3.108
1	1	Музикантъ I разредъ	260	520	780	780
4	4	Музиканти II „	672	1.344	504	2.016
7	7	„ III „	504	1.008	216	1.520
1	1	Щабъ-гарнистъ	168	336	504	504
1	1	Щабъ-барабанчикъ	168	336	504	504
3	3	Гарнисти	444	888	444	1.332
3	3	Барабанници	444	888	444	1.332

б) срочнослужащи.

28	28	Редници кавалеристи и артилеристи	112	224	12	336
7	7	Музиканти IV разредъ	140	280	60	420
7	7	„ V „	56	112	24	168
7	7	„ ученици	28	56	12	84

2) Школата за приготвяне запасни подпоручици.

а) Сврѣхсрочнослужащи.

1	1	Фелдфебель	260	520	780	780
4	4	Старши унтеръ-офицери за взводни унт.-офицери	672	1.344	504	2.016
2	2	Барабанчикъ и гарнистъ	296	592	444	888
1	1	Старши унт.-офицеръ за ключаръ	148	296	444	444
1	1	Писаръ I разредъ	220	440	660	660

б) Срочнослужащи.

10	10	Младши унтеръ-офицери	200	400	60	600
20	20	Редници за нарядъ	80	160	12	240

3) Кавалерийски курсъ, ветеринарно фелдшерско училище, учебната ковачница и ветеринаренъ лазаретъ.

а) Сврѣхсрочнослужащи.

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
1	1	Фелдфебель	260	520	780	780
2	2	Старши унт.-офицери за взводни унт.-офицери	336	672	504	1.008
1	1	Старши унтеръ-офицеръ за ключаръ	148	296	444	444
1	1	Стар. ветеринаренъ фелдшерь	272	544	816	816
1	1	Младши ветеринар. фелдшерь	220	440	660	660
1	1	Ветеринар. унт.-офицеръ	168	336	504	504
1	1	Занаятчия III разредъ за сѣдларъ	220	440	660	660
2	2	Занаятчий III разредъ за налбанти	440	880	660	1.320
2	2	Занаятчий V разредъ за налбанти	296	592	444	888
1	1	Писаръ II разредъ	148	296	444	444

б) Срочнослужащи.

4	4	Младши унтеръ-офицери	80	160	60	240
4	4	Ефрейтори	32	64	24	96
1	1	Младши тржбачъ	8	16	24	24
70	70	Редници	280	560	12	840
1	1	Писаръ IV разредъ	8	16	24	24
40	40	Редници, ковачески ученици	160	320	12	480

В. Войскови управления.

1. Дивизионни управления

а) сврѣхсрочнослужащи.

12	12	Писари I разредъ	2.640	5.280	660	7.920
18	18	„ II „	2.664	5.328	444	7.992
6	6	Щабъ гарнисти	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Литографи	888	1.776	444	2.664

2. Бригадни управления

а) сврѣхсрочнослужащи.

12	12	Писари II разредъ	1.776	3.552	444	5.328
----	----	-----------------------------	-------	-------	-----	-------

Г. Войски

1. Пѣхота.

24 двѣдружинни полка, 12 еднотружинни полка, 6 роти въ Силистронския гарнизонъ и 12 погранични роти.

а) сврѣхсрочнослужащи.

294	294	Фелдфебели	76.440	152.880	780	229.320
1032	1032	Старши унт.-офицери за взводни унт.-офицери	173.376	346.752	504	520.128
37	37	Щабъ барабанници	6.216	12.432	504	18.648
37	37	Щабъ гарнисти	6.216	12.432	504	18.648
24	24	Знаменосци	4.032	8.064	504	12.096
25	25	Музиканти I разредъ	6.500	13.000	780	19.500
100	100	„ II „	16.800	33.600	504	50.400
200	200	„ III „	14.400	28.800	216	43.200
36	36	Писари I „	7.920	15.840	660	23.760
36	36	„ II „	5.328	10.656	444	15.984
36	36	Старши полкови ключари	6.048	12.096	504	18.144
36	36	Младши полкови ключари	5.328	10.656	444	15.984
37	37	Оржжейници-занаятчий V разредъ	5.476	10.952	444	16.428
37	37	Дюлгери-занаятчий IV разредъ	6.216	12.432	504	18.648

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
37	37	Желъзари-занаатчи IV разредъ	6.216	12.432	504	18.648
37	37	Обозни унтеръ-офицери .	6.216	12.432	504	18.648
37	37	Старши медицински фелд- шери	13.320	26.640	1.080	39.960
37	37	Младши медицински фелдшери	10.064	20.128	816	30.192
37	37	Санитарни унтеръ-офи- цери	6.216	12.432	504	18.648

б) срочнослужащи.

1080	1080	Младши унтеръ-офи- цери	21.600	43.200	60	64.800
1080	1080	Ефрейтори	8.640	17.280	24	25.920
19680	19680	Редници въ полковотъ и Силистренския гар- низонъ	78.720	157.440	12	236.160
1920	1920	Редници въ погранич- нитъ роти	7.680	15.360	12	23.040
61	61	Дружинни желанери- сигналисти	488	976	24	1.464
989	989	Ротни сигналисти и барабанщици	3.956	7.912	12	11.868
296	296	Ротни ключари	5.920	11.840	60	17.760
150	150	Музиканти IV разредъ .	3.000	6.000	60	9.000
150	150	Музиканти V "	1.200	2.400	24	3.600
150	150	Музиканти ученици . . .	600	1.200	12	1.800
651	651	Редници за готвачи, обозни и лазаретни служители	2.604	5.208	12	7.812
36	36	Санитарни унтеръ-офи- цери	720	1.440	60	2.160
38	38	Писари III разредъ . . .	760	1.520	60	2.280
38	38	Писари IV "	304	680	24	912

2. Кавалерия.

4 конни полка по 4 ескадрона, 6 отдѣлни дивизиона по единъ
ескадронъ и Лейбъ-гвардейския на Н. Ц. В. ескадронъ.

а) Свръхсрочнослужащи.

28	28	Фелдфебели	7.280	14.560	780	21.840
93	93	Старши унт.-офицери за взводни унтеръ- офицери	15.624	31.248	504	46.872
5	5	Щандартни унт. офи- цери	840	1.680	504	2.520
12	12	Щабъ тръбачи	2.016	4.032	504	6.048
1	1	Музикантъ I разредъ . .	260	520	780	780
5	5	" II "	840	1.680	504	2.520
6	6	" III "	432	864	216	1.296
11	11	Писари I разредъ	2.420	4.840	660	7.260
4	4	" II "	592	1.184	444	1.776
5	5	Налбанти занаатчи III разредъ	1.100	2.200	660	3.300
11	11	Налбанти занаатчи V разредъ	1.628	3.256	444	4.884
11	11	Дърводѣлци занаатчи V разредъ	1.628	3.256	444	4.884
11	11	Оржжейници занаатч. III разредъ	2.420	4.840	660	7.260
11	11	Сѣдлари занаатчи III разредъ	2.420	4.840	660	7.260
5	5	Фуражири	840	1.680	504	2.520
4	4	Обозни унт.-офицери . .	672	1.344	504	2.016
5	5	Старши медицински фелдшери	1.800	3.600	1.080	5.400
11	11	Младши медицински фелдшери	2.992	5.984	816	8.976
11	11	Санитарни унт.-офи- цери	1.848	3.696	504	5.514

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
5	5	Старши ветеринарни фелд- шери	1.360	2.720	816	4.080
11	11	Младши ветеринарни фелд- шери	2.420	4.840	660	7.260
11	11	Ветеринарни унтеръ-офи- цери	1.848	3.696	504	5.544
5	5	Старши ключари	840	1.680	504	2.520
11	11	Младши ключари	1.628	3.256	444	4.884

б) Срочнослужащи.

120	120	Младши унт.-офицери . .	2.400	4.800	60	7.200
120	120	Ефрейтори	960	1.920	24	2.880
22	22	Ескадронни ключари . . .	460	920	60	1.380
23	23	Старши тръбачи	184	368	24	552
23	23	Младши тръбачи	92	184	12	276
3068	3068	Редници	12.272	24.544	12	36.816
92	92	Редници за готвачи, обоз- ни и лазаретни слу- жители	368	736	12	1.104
8	8	Музиканти IV разредъ . .	160	320	60	480
8	8	Музиканти V разредъ . .	64	128	24	192
8	8	Музиканти ученици . . .	32	64	12	96
11	11	Ветеринар. ун.-офицери .	220	440	60	660
22	22	Разни занаатчи VI разр.	176	352	24	528
22	22	Разни занаатчи VII разр.	88	176	12	264

3. Артилерия.

I. Полска артилерия, съ 6 артилерийски полка.

а) Свръхсрочнослужащи.

54	54	Фелдфебели	14.040	28.080	780	42.120
162	162	Старши ун.-офицери за взводни ун.-офицери . .	27.216	54.432	504	81.648
6	6	Старши ключари	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Младши ключари	888	1.776	444	2.664
6	6	Щабъ-тръбачи	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Фуражири	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Писари I разредъ	1.320	2.640	660	3.960
6	6	" II "	888	1.776	444	2.664
6	6	Старши налбанти занаат- чи III разредъ	1.320	2.640	660	3.960
6	6	Младши налбанти занаат- чи V разредъ	888	1.776	444	2.664
6	6	Дървод занаатчи V разр.	888	1.776	444	2.664
6	6	Старши сарачи занаат- чи III разредъ	1.320	2.640	660	3.960
6	6	Младши сарачи занаат- чи V разредъ	888	1.776	444	2.664
6	6	Лаборатористи II разр.	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Старши мед. фелдшери . .	2.160	4.320	1.080	6.480
6	6	Младши "	1.632	3.264	816	4.896
12	12	Санитарни ун.-офицери .	2.016	4.032	504	6.048
6	6	Старши вет. фелдшери . .	1.632	3.264	816	4.896
6	6	Младши "	1.320	2.640	660	3.960
12	12	Ветерин. ун.-офицери . .	2.016	4.032	504	6.048

б) Срочнослужащи.

648	648	Младши ун.-офицери . .	12.960	25.920	60	38.880
486	486	Ефрейтори	3.888	7.776	24	11.664
2916	2916	Редници	11.664	23.328	12	34.992
54	54	Ватарейни ключари . . .	1.080	2.160	60	3.240
6	6	Конюшни ун.-офицери . .	120	240	60	360
18	18	Старши тръбачи	360	720	60	1.080
54	54	Младши тръбачи	216	432	12	648
162	162	Редници за готвачи, обоз- ни и лазар. служители . .	648	1.296	12	1.944
30	30	Писари III разредъ	600	1.200	60	1.800
60	60	Писари IV разредъ	480	960	24	1.440
54	54	Разни занаатчи VI разр.	432	864	24	1.296

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
54	54	Разни занаятчи VII разр.	216	432	12	648
15	18	Санитарни ун.-офицери .	360	720	60	1.080
18	18	Ветерин. ун.-офицери .	360	720	60	1.080

II. Планински артилерийски полкъ, съ 9 батареи.

а) Свръхсрочнослужещи.

9	9	Фелдфебели	2.340	4.680	780	7.020
27	27	Старши ун.-офицери за взводни ун.-офицери .	4.536	9.072	504	13.608
3	3	Младши ключари	444	888	444	1.332
3	3	Фуражири	504	1.008	504	1.512
3	3	Щабъ-тръбачи	504	1.008	504	1.512
3	3	Младши мед. фелдшери .	816	1.632	816	2.448
3	3	Санитарни ун.-офицери .	504	1.008	504	1.512
3	3	Младши вет. фелдшери .	660	1.320	660	1.980
3	3	Ветерин. ун.-офицери .	504	1.008	504	1.512
4	4	Писари I разредъ	880	1.760	660	2.640
3	3	Лаборатористи II разр.	504	1.008	504	1.512
3	3	Дърводѣлци занаятчи V разредъ	444	888	444	1.332
3	3	Саращи занаятчи V разр.	444	888	444	1.332
3	3	Старши налбанти занаят- чи III разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	Млад. налб. занаят. V разр.	444	888	444	1.332

б) Срочнослужещи.

108	108	Младши ун.-офицери . .	2.160	4.320	60	6.480
108	108	Ефрейтори	864	1.728	24	2.592
504	504	Редници	2.016	4.032	12	4.048
9	9	Батарейни ключари . . .	180	360	60	540
9	9	Батарейни тръбачи . . .	36	72	12	108
27	27	Редници за обозни, гот- вачи и лазар. служители	108	216	12	324
3	3	Писари III разредъ . . .	60	120	60	180
3	3	Писари IV разредъ . . .	24	48	24	72
18	18	Разни занаятчи VI разр.	144	288	24	432
18	18	Разни занаятчи VII разр.	72	144	12	216
3	3	Ветерин. ун.-офицери .	60	120	60	180

III. Кръпостна артилерия, три батальона съ 9 роти.

а) Свръхсрочнослужещи.

9	9	Фелдфебели	2.340	4.680	780	7.020
36	36	Старши ун.-офицери за взводни ун.-офицери .	6.048	12.096	504	18.144
3	3	Щабъ тръбачи	504	1.008	504	1.512
3	3	Батальонни ключари . .	444	888	444	1.332
3	3	Писари I разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	Лаборатористи I разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	" II "	504	1.008	504	1.512
3	3	Дърводѣлци, занаятчи III разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	Дърводѣлци, занаятчи V разредъ	444	888	444	1.332
3	3	Младши мед. фелдшери .	816	1.632	816	2.448
3	3	Санитарни ун.-офицери .	504	1.008	504	1.512

б) Срочнослужещи.

54	54	Младши ун.-офицери . .	1.080	2.160	60	3.240
54	54	Ефрейтори	432	864	24	1.296
648	648	Редници	2.592	5.184	12	7.776
9	9	Младши тръбачи	36	72	12	108
9	9	Ротни ключари	180	360	60	540
36	36	Редници за готвачи, обоз- ни и лазар. служители .	144	288	12	432
3	3	Писари III разредъ . . .	60	120	60	180
9	9	Писари IV разредъ . . .	72	144	24	216
27	27	Разни занаятчи VI разр.	216	432	24	648
27	27	" VII "	108	216	12	324

4. Инженерни войски.

I. Пионерни части, три пионерни дружини и една пионерна рота въ Силистренския гарнизонъ.

а) Свръхсрочнослужещи.

3. 4 м.	3. 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
13	13	Фелдфебели	3.380	6.760	780	10.140
52	52	Старши ун.-офицери за взводни ун.-офицери .	8.736	17.472	504	26.208
3	3	Знаменосци	504	1.008	504	1.512
3	3	Щабъ гарнисти	504	1.008	504	1.512
3	3	Дружинни ключари . . .	504	1.008	504	1.512
3	3	Обозни ун.-офицери . .	504	1.008	504	1.512
3	3	Старши мед. фелдшери .	1.080	2.160	1.080	3.240
3	3	Младши „ „	816	1.632	816	2.448
3	3	Санитарни ун.-офицери .	504	1.008	504	1.512
3	3	Писари I разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	„ II „	444	888	444	1.332
3	3	Дърводѣлци занаят. V р.	444	888	444	1.332
3	3	Желъзари „ III р.	660	1.320	660	1.980
3	3	Слѣсари „ V р.	444	888	444	1.332
4	4	Велосипедисти	672	1.344	504	2.016
3	3	Сигналисти специалисти	504	1.008	504	1.512
3	3	Орженици занаят. III р.	660	1.320	660	1.980

б) Срочнослужещи.

52	52	Младши ун.-офицери . .	1.040	2.080	60	3.120
13	13	Ротни ключари	260	520	60	780
52	52	Ефрейтори	416	832	24	1.248
936	936	Редници	3.744	7.488	12	11.232
26	26	Ротни сигналисти	104	208	12	312
3	3	Писари III разредъ . . .	60	120	60	180
13	13	" IV "	104	208	24	312
26	26	Редници за готв., обозни и лазаретни служители	104	208	12	312

II. Технически части, телеграфен парк, мостова и желѣзнопътна роти.

а) Свръхсрочнослужещи.

3	3	Фелдфебели	780	1.560	780	2.340
26	26	Старши унт.-офицери за взводни унт.-офицери .	4.368	8.736	504	18.104
3	3	Машинисти	780	1.560	780	2.340
3	3	Ключари	444	888	444	1.332
1	1	Обозенъ унт.-офицеръ .	168	336	504	504
3	3	Младши медич. фелдшери	816	1.632	816	2.448
3	3	Писари I разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	Желѣз., занаят. V разредъ	444	888	444	1.332
3	3	Дюлг., " V "	444	888	444	1.332
3	3	Слѣс., " V "	444	888	444	1.332

б) Срочнослужещи.

84	84	Младши унт.-офицери . .	1.680	3.360	60	5.040
135	135	Ефрейтори	1.080	2.160	24	3.240
216	216	Редници	864	1.728	12	2.592
4	4	Огняри	80	160	60	240
6	6	Надзорници	120	240	60	360
3	3	Писари III разредъ . . .	60	120	60	180
3	3	" IV "	24	48	24	72
9	9	Редници за готв., обозни и лазаретни служители	36	72	12	108
6	6	Ротни сигналисти	24	48	12	72

5) Возарски роти.

а) Свръхсрочнослужещи.

6	6	Фелдфебели	1.560	3.120	780	4.680
6	6	Заведующи обоза (парка)	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Заведующи дивиз. склад	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Лаборатористи II разредъ	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Слѣсари занаятчи II р.	1.560	3.120	780	4.680
6	6	Желѣзари " IV "	1.008	2.016	504	3.024

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички.
6	6	Дървод. занаятчи II разр.	1.560	3.120	780	4.680
6	6	Бояджии „ IV „	1.008	2.016	504	3.024
6	6	Сарачи „ II „	1.500	3.120	780	4.680
6	6	Писари II разредъ . . .	888	1.776	444	2.664

б) Срочнослужещи.

60	60	Редници	240	480	12	720
24	24	Разни занаят. VI разредъ	192	384	24	576
18	18	„ „ VII „	72	144	12	216

Д. Санитарни учреждения.

1) Дивизионни болници.

а) Сверхсрочнослужещи.

7	7	Фелдфеб. за надзиратели	1.820	3.640	780	5.460
6	6	Ключари	888	1.776	444	2.664
6	6	Старши медик. фелдшери	2.160	4.320	1.080	6.480
14	14	Младши „ „	3.808	7.616	816	11.424
6	6	Младши медик. фелдшери за аптекари	1.632	3.264	816	4.896
18	18	Санитарни унт.-офицери	3.024	6.048	504	9.072
7	7	Санитарни унт.-офицери за аптекари	1.176	2.352	504	3.528

б) Срочнослужещи.

26	26	Санитарни унт.-офицери	520	1.040	60	1.560
12	12	Санитарни унт.-офицери за аптекари	240	480	60	720
155	155	Редници санит. служат.	620	1.240	12	1.860
12	12	Редници за обоза	48	96	12	144

Е. Мѣстни артиллерийски учреждения.

1) Артиллерийски арсеналъ и Разградската работилница.

а) Сверхсрочнослужещи.

1	1	Фелдфебелъ, надзирателъ на стрѣлбището	260	520	780	780
10	10	Старши унт.-офицери за пазачи, нагледници и помощници магазинери	1.680	3.360	504	5.040
1	1	Писаръ I разредъ	220	440	660	660
3	3	Писари II разредъ	444	888	444	1.332

2) Огнестрелни складове.

а) Сверхсрочнослужещи.

2	2	Фелдфебелъ	520	1.040	780	1.560
4	4	Старши унт.-офицери за взводни унт.-офицери .	672	1.344	504	2.016
1	1	Младши медик. фелдшеръ	272	544	816	816
1	1	Санитаренъ унт.-офицеръ	168	336	504	504
2	2	Писари I разредъ	440	880	660	1.320
1	1	Писаръ II разредъ	148	296	444	444
3	3	Лаборатористи I разредъ	660	1.320	660	1.980
7	7	Лаборатористи II разредъ	1.176	2.352	504	3.528
7	7	Разни занаят. IV разредъ	1.036	2.072	444	3.108

б) Срочнослужещи.

10	10	Младши унт.-офицери .	200	400	60	600
10	10	Ефрейтори	80	160	24	240
180	180	Редници	720	1.440	12	2.160
2	2	Старши трѣбачи	40	80	60	120
2	2	Писари III разредъ	40	80	60	120
14	14	Разни занаят. VI разредъ	112	224	24	336
14	14	Разни занаят. VII разредъ	56	112	12	168

Ж. Военно-сѣдебни учреждения.

1) Военни сѣдилища.

а) Сверхсрочнослужещи.

3	3	Писари I разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	Писари II разредъ	444	888	444	1.332
3	3	Писари II разредъ за прокуроритѣ	444	888	444	1.332

2) Дисциплинарна рота.

а) Сверхсрочнослужещи.

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички.
1	1	Фелдфебелъ	260	520	780	780
4	4	Старши унт.-офицери за взвод. унт.-офицери .	672	1.344	504	2.016
1	1	Санитар. унт.-офицеръ .	168	336	504	504
1	1	Ключаръ-писаръ	168	336	504	504

б) Срочнослужещи.

8	8	Младши унт.-офицери .	160	320	60	480
8	8	Ефрейтори	64	128	24	192
68	68	Редници	272	544	12	816

3) Ремонтно конско депо „Вожурище“

а) Сверхсрочнослужещи.

1	1	Фелдфебелъ	260	520	780	780
1	1	Объзвачъ	260	520	780	780
7	7	Старши унт.-офицери .	1.176	2.352	504	3.528
1	1	Старши ветер. фелдшеръ	272	544	816	816
1	1	Младши медик. фелдшеръ	272	544	816	816
1	1	Младши ветер. фелдшеръ	168	336	504	504
1	1	Писаръ I разредъ	220	440	660	660
1	1	Надбант., занаят. III разр.	220	440	660	660

б) Срочнослужещи.

4	4	Младши унт.-офицери	80	160	60	240
90	90	Редници	360	720	12	1.080

И. Флотъ.

а) Сверхсрочнослужещи.

4	4	Машинисти I разредъ .	1.600	3.200	1.200	4.800
12	12	„ II „	3.720	7.440	930	11.160
6	6	„ III „	1.440	2.880	720	4.320

Рулеви, миньори, огньари, артиллеристи и маневристи:

4	4	Отъ I разредъ	1.400	2.800	1.050	4.200
20	20	„ II „	5.000	10.000	750	15.000
28	28	„ III „	5.320	10.640	570	15.960
2	2	Подшкиперъ I разредъ	640	1.280	960	1.920
2	2	„ II „	480	960	720	1.440
8	8	„ III „	1.360	2.720	510	4.080
9	9	Ученици машин. I разр.	1.080	2.160	360	3.240
9	9	„ „ II „	720	1.440	240	2.160

Ученици: рулеви, миньори, огньари, артиллеристи и маневристи:

35	35	Отъ I разредъ	3.500	7.000	300	10.500
35	35	„ II „	2.800	5.600	240	8.400
7	7	Учен. подшкиперъ I разр.	280	560	120	840
6	6	„ „ II „	144	288	72	432
2	2	Портупей юнкери	800	1.600	1.200	2.400
3	3	Фелдфебелъ	780	1.560	780	2.340
13	13	Старши унт.-офицери, за взводни унт.-офицери .	2.184	4.368	504	6.552
1	1	Щабъ гарнизъ	168	336	504	504
1	1	Щабъ барабанчикъ . . .	168	336	504	504
1	1	Музиканти I разредъ .	260	520	780	780
4	4	„ II „	672	1.344	504	2.016
8	8	„ III „	576	1.152	216	1.728
3	3	Писари I разредъ	660	1.320	660	1.980
3	3	„ II „	444	888	444	1.332
2	2	Дърводѣл., занаят. I разр.	600	1.200	900	1.800
3	3	„ „ II „	660	1.320	660	1.980
2	2	Старши медицин. фелд.	720	1.440	1.080	2.160
2	2	Младши „ „	544	1.088	816	1.632
1	1	Санитаренъ унт.-офицеръ	168	336	504	504

б) срочнослужещи.

За 4 м.	За 8 м.		За 4 м.	За 8 м.	Годишно едному	На всички
30	30	Младши унтеръ-офицери	600	1.200	60	1.800
80	80	Ефрейтори	640	1.280	24	1.920
384	384	Матроси	1.536	3.072	12	4.608
50	50	Матроси, учен. III разр.	1.000	2.000	60	3.000
50	50	" " IV "	400	800	24	1.200
50	50	" " V "	200	400	12	600
3	3	Писари III разредъ . .	60	120	60	180
3	3	" IV "	24	48	24	72
6	6	Музиканти IV разредъ .	120	240	60	360
8	8	" V "	64	128	24	192
8	8	" ученици . .	32	64	12	96

К. Допълнителни.

Добавъчни на свърхсрочнослужещитѣ долни чинове отъ пограничната стража, по 180 л. годишно едному, за 4 м. 4.320, за 8 м. 8.640, всичко 12.960 л.

Заплата на запаснитѣ унтеръ-офицери, повикани на извънредно обучение, по 30 л. мѣсечно едному, за 8 м. врѣмении 36.000 л.

За наемъ музиканти въ Лейбъ-гвардейския на Негово Царско Височество ескадронъ, за 4 м. 7.667, за 8 м. 15.333, всичко 23.000 л.

За наемъ работници въ флота, за 4 м. 8.333, за 8 м. 16.667, всичко 25.000 л.

За наемъ работници въ депото „Божурище“, за 4 м. 6.667, за 8 м. 8.333, всичко 15.000 л.

За наемъ на 8 волнонаемни готвачи въ дивизионнитѣ болници и въ школата за приготвяне запасни подпоручици, за 4 м. 1.600, за 8 м. 3.200, всичко 4.800 л.

За наемъ на волнонаемни готвачи въ флота, за 4 м. 750, за 8 м. 1.500, всичко 2.250 л.

Очаква се економия отъ некомплекта на свърхсрочнослужещитѣ, за 4 м. 182.260, за 8 м. 359.518, всичко 541.778 л.

З а б ъ л ъ ж к а. На прѣдвиденитѣ въ бюджета нестроени длѣжности за свърхсрочнослужещи долни чинове долуца се да се назначаватъ и волнонаемни лица (не на военна служба) съ прѣдвидената за тѣзи длѣжности заплата, но безъ право на храна и облѣкло.

Прѣдсѣдателъ: Тѣй като никой не иска думата по § 2, турямъ на гласуване и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събрание то приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

Глава II.

Храна и облѣкло на войницитѣ.

§ 3. За храна на войницитѣ, за даване порционни пари въ разни случаи и за разходи по хлѣбопеченето и обработването градини, за 4 м. 1.500.000, за 8 м. 2.800.000, всичко 4.300.000 л.

В. Кжичовъ: Азъ искамъ да попитамъ г. Военния Министъръ нѣщо върху храната на войницитѣ.

Отъ разговоритѣ, които имахъ съ нѣкои военни лѣкари, излиза, че сегашното количество на хлѣба не достигало на едно голѣмо количество войници; много войници не могли да се нахранятъ съ 1.000 гр., и мнозина отъ тия военни лѣкари настояватъ, че въ интереса на здравето на войницитѣ е необходимо да се увеличи количеството на хлѣба съ 200 гр. Особено казватъ тѣ, че отъ войницитѣ въ първитѣ мѣсеци, когато сж още новобранци, мнозина гладуватъ и не могатъ да си дождатъ, а това се отразявало твърдѣ не добръ върху здравето имъ. Ако е тѣй, не е злѣ г. Военниятъ Министъръ да

прѣдвиди едно увеличение. Защото да правимъ економия отъ хлѣба на войницитѣ, не е добръ въ всѣко отношение.

Д. Ризовъ: Г-да прѣдставители! Именно по тоя въпросъ много души сме внесли прѣдложение въ прѣдсѣдателството, съ което искаме увеличение параграфа на 4.500.000 л. Азъ имамъ писма отъ нѣколко града изъ България, отъ нѣкои солдати, на които не мога да кажа имената, които твърдятъ всички почти въ унисонъ, че едно кило хлѣбъ на день не имъ стига, защото тѣ сж българи и сж навикнали да ѣдатъ много хлѣбъ. Не имъ стига и по друга една причина — поне отъ Софийския гарнизонъ ми се оплакватъ за туй, — че унтеръ-офицеритѣ взематъ участие въ тѣхната храна, макаръ тѣ и да иматъ порционни, та по такъвъ начинъ и отъ това кило хлѣбъ унтеръ-офицеритѣ имъ ѣдатъ по нѣщо. По този въпросъ е внесено прѣдложението, което ще моля да вотирате, защото е грѣхота да се недохранватъ нашитѣ солдати, когато заплащаме такива голѣми заплати на офицеритѣ и когато знаете, че това ненахранване ще ги праща съ дузини въ болницата. Па и никаква економия нѣма да произлѣзе отъ по-малкото храна, защото това, което не имъ се дава въ хлѣбъ, ще имъ се даде въ лѣкарства. Прочее, моля да се увеличи тая сума на 4.500.000 л., вмѣсто 4.300.000 л., подъ условие, обаче, щото г. Военниятъ Министъръ да вземе задължение да увеличи порциона на войнишкия хлѣбъ отъ 1.000 на 1.200 грама.

А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Вчера 6½ часа говорихме за да можемъ да намалимъ около 26 до 30 хиляди лева отъ заплатитѣ на виспитѣ офицери; днесъ заслужава, ми се струва, да говоримъ ако трѣбва и 10 часа само да можемъ да увеличимъ разносцитѣ по храната и облѣклото на нашитѣ братя и синове — на нашитѣ солдати. Войската, както вчера се разправи, не е луксъ: у насъ трѣбва да има войска. Трѣбва да имаме войска не само затова, както казаха и вчера, че имаме нѣкои мечти, но и още че по географическото положение тѣ сме поставени, щото около насъ имаме сѣ благопожелатели. Слѣдъ Франция иде България по своитѣ съсѣди. Макаръ и да искаме да живѣемъ добръ съ тия съсѣди, тѣ ни каратъ да държимъ толкова много войска на военна нога. Ако сравните колко струва солдатинътъ отъ най-висшата стѣпка до най-низшата, ще видите, че въ България войската струва най-евтино, макаръ че вчера станаха толкова прѣбнии, които г. Военниятъ Министъръ съ право окачестви като политика на подпоручици, защото дѣйствително туряме умраза между старитѣ и млади офицери. (Д. Ризовъ: Ние съчувствуваме на по-сиромаситѣ — никаква политика на подпоручици нѣма тукъ!) Тукъ трѣбва да се спремъ и да искаме непрѣмънно да се уголѣмятъ разносцитѣ за храна и облѣкло на войската. Както рѣкохъ и по-напрѣдъ, войската не е за луксъ, а за да пази оте-

чеството, както сж го казали на друго мѣсто: тя е ключът на голѣмия сводъ, който се нарича „отечество“, и никой не може да посѣгне на този ключъ, безъ да вземе една страшна отговорност на себе си. Ако е тъй, ми се струва, да не би да направимъ, както онази година и по-оная година, да кажемъ, че намаляваме отъ облѣклото и храната на войската, а послѣ да искаме свръхсмѣтни кредити. Та ще бѣде по-хубаво г. Военниятъ Министръ днесъ да ни го обяви, че туй нѣщо не стига, не е достатъчно, за да не иска утрѣ-други день повече пари отъ насъ и до година да дойдемъ пакъ да си вдигаме ржката, за да потвърдимъ нѣща, които сега трѣбва да приемемъ, когато дотогава, както го казваше по-напрѣдъ г. Ризовъ, може би да про-вождаме наши солдати да отиватъ въ болницата, защото не имъ стига този хлѣбъ.

Ще направя втора бѣлѣжка. Хлѣбътъ е недостатъченъ. Нашиятъ българинъ е навикналъ да ѣде хлѣбъ, за да бѣде здравъ, както си е въобще. И второ, хлѣбътъ не е отъ добро качество и има оплаквания. Каквото искате да казвате, но хлѣбътъ не съотвѣтствува на цѣната и разносикътъ, които се правятъ за него. Истина е, че тази година се мели жито отъ десетъка, за смѣтка на онии, които го даватъ, но понеже занаярѣдъ нѣма да имаме десетъкъ, то нѣма да бѣде тъй.

Азъ мисля, че нашиятъ солдати трѣбва да се хранятъ съ добъръ хлѣбъ, безъ никакви примѣси, и да се дава достатъчно.

Азъ правя предложение да се уголѣми разходътъ за облѣкло и храна съ още 1.000.000 л. Може би да ви се вижда чудно, но туй нѣщо е потребно. И азъ чакамъ, ако не тази година, до година нашиятъ г. Воененъ Министръ да ни каже: искате ли да имате войска — менъ ми трѣбватъ толкова пари. Г-нъ Каравеловъ каза вчера, това всѣки го знае, и азъ ще го повторя днесъ, че ако искаме да имаме държава, трѣбва да имаме добра войска. И азъ ви увѣрявамъ, че никакво значение тази малка България не имѣше да има, ако нѣмаше голѣма войска. На туй основание азъ ще моля нашиятъ другари депутати да се не скѣпятъ никакъ, а да уголѣмятъ съ 1.000.000 л. параграфа за храна и облѣкло на нашиятъ солдати. Азъ съмъ убѣденъ, че до година военниятъ бюджетъ, на основание щата, ще бѣде около 24—25.000.000 л. Азъ съмъ убѣденъ и тъй трѣбва да бѣде; не трѣбва да се мамимъ. Ще повторя: искаме ли войска — трѣбва да ѣ дадемъ храна, облѣкло, защото тя ще ни пазѣ Отечеството. Та ще бѣде хубаво да уголѣвимъ още сега тий параграфи, за да не гласуваме до година наново.

Прѣдсѣдателътъ: Вие прѣдлагате и двата параграфа да се увеличатъ?

А. Франя: Да.

Прѣдсѣдателътъ: Трѣбва да раздѣлите сумата, но колко за всѣки параграфъ.

Г-нъ Военниятъ Министръ има думата.

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! За храната, която войницитъ получаватъ, ще кажа, че оплакванията, които постѣпватъ отъ тукъ-оттамъ за недостатъчностъ на тая храна, до извѣстна степенъ сж прави. Трѣбва да забѣлѣжа, че нашата войска и руската получаватъ най-много хлѣбъ; на всѣкъдѣ другадѣ хлѣбътъ е по-малко; навсѣкъдѣ другадѣ хлѣбътъ не е повече отъ 750 гр., а ние давахме 1.200 гр., обаче, едно доста голѣмо количество се продаваше на бозаджиитъ. Намалихме го на 1.100 гр., имаше оплаквания, обаче, бѣха по-малко. Намалихме го на 1.000 гр., като измѣнихме начина на храненето, и оплакването не е толкова може би, че хлѣбътъ не стига, а защото нѣма хлѣбъ за боза. Ние не даваме хлѣба на войника на ржцѣтъ, за да го дава на бозаджиитъ, а хранимъ войника три пѣти на день: сутринъ, на обѣдъ и вечерта. Съмнѣние нѣма, че нашиятъ войници, когато постѣпятъ на военна служба, повече хлѣбъ ѣдатъ, защото сж навикнали на него, и пѣрвитъ 3 мѣсеца рѣдко ѣдатъ месо; чорбата и яхията ѣдатъ, но месото не ѣдатъ. Когато свикнатъ съ ѣденето на месо, хлѣбътъ имъ е достатъченъ. Тѣй че, обикновено бива, че прѣвъ извѣстни мѣсеци на годината 1 кгр. хлѣбъ не е достатъченъ. Има даже такива лица, на които и 2 кгр. хлѣбъ не стига. Тѣй щото, трѣбва да призная, че на нашия войникъ, като е навикналъ у дома си да ѣде повече хлѣбъ, 1 кгр. не му е достатъченъ. Но трѣбва да разчитате, че едни ѣдатъ по-малко, а други повече, и когато всички се хранятъ заедно, който ѣде по-малко, ще остави на онии, който ѣде по-много. Комисията, която работи по този въпросъ, бѣще съставена отъ лѣкари. Лѣкаритъ сж констатирали, че всички новобранци страдатъ отъ разширение на стомаха, благодарение на това, че ѣдатъ много хлѣбъ. На нашия войникъ можете да му дадете 1 кгр. хлѣбъ и 1 кгр. месо, той сѣ пакъ цѣлъ день ще се чувствува гладенъ, макаръ да е по-хранително месото отъ хлѣба, защото стомахътъ му е навикналъ на повече хлѣбъ. Храната, която му даваме сега, по изчислението на лѣкаритъ, е много по-хубава отъ храната на другитъ армии по количеството на питателнитъ продукти; обаче, нашиятъ войникъ се чувствува до извѣстна степенъ гладенъ, защото неговиятъ стомахъ е разширенъ и трѣбва да се напълни съ повече храна. Ето дѣ е причината: не че храната е недостатъчна по количеството на питателнитъ продукти, но че по обемъ е недостатъчна. Ние сега трѣбва да увеличимъ хлѣба, макаръ на смѣтка на месото, или само да увеличимъ хлѣба.

Отъ друга страна азъ считамъ, че привикването до извѣстна степенъ на войницитъ — да се хранятъ съ по-малко хлѣбъ и съ повече месо, е по-полезно, по-здраво. Ние трѣбва да привикнемъ войника къмъ това, защото ще бѣде необходимо и за военно врѣме. Въ мирно врѣме нищо не значи. (Д. Ризовъ: Послѣ, като отидатъ у тѣхъ си, пакъ ще се научатъ да ѣдатъ много хлѣбъ!) Ако ѣдатъ по-много хлѣбъ,

когато дойде военно време, ще трѣбватъ хиляди кола, за да возятъ хлѣбъ. Азъ не съмъ съгласенъ да се увеличи твърдѣ много, защото въ военно време не ще могатъ да се хранятъ, както въ мирно време. Войниците, които прослужатъ въ армията и се научатъ да ѣдатъ месо, когато се върнатъ дома си, се ще търсятъ да ѣдатъ месо, доколкото сръдствата имъ ще позволяватъ това.

Туй щото, г-да наредни прѣдставители, азъ не съмъ противъ увеличението, но не искамъ да се тури за норма, че непрѣмънно трѣбва да се дава по 1.200 гр. Нека се приеме едно перо за увеличение количеството на храната, но нека бѣде нормата до 1.200 гр., и тамъ, където не стига, ще даваме до 1.200 гр., а другадъ по-малко. Важното е, да се не дава хлѣбътъ за боза. (Д. Ризовъ: Щомъ нѣма норма, тогава ще правятъ економии отъ събѣстнитѣ припаси!) Да ви кажа, азъ съмъ съгласенъ така: да приемемъ до 1.200 гр. хлѣбъ, като запазимъ сѣщия начинъ на хранене. Пакъ ще има оплакване, но тогава това оплакване ще бѣде за боза.

Министъръ-Прѣдседателъ П. Каравеловъ: Азъ тоже съмъ затова, да имъ се дава пълна храна. Но ще ви посоча на два факта, че ние въобще сме бай-ганювци. Отъ всички храни въ България най-евтина е месото, а не хлѣбътъ. Една ока месо, по всички химически изслѣдвания, по хранителността си, се равнява на 3 оки хлѣбъ. Вземѣте цѣната на хлѣба и цѣната на месото и вие ще видите, че ако у насъ разбираха добри своитѣ смѣтки, щѣха да употребяватъ повече месо. И понеже стомахътъ ни е навикналъ да употребява голямо количество храна, на първо време може да ни се види малко храната, но послѣ ще навикнемъ. И азъ много съжалявамъ даже ония фабриканти или ония съдържатели на нѣкакви заведения, които се мъчатъ да хранятъ своитѣ работници само съ хлѣбъ.

Подирѣ, не трѣбва да се говори така, както сме навикнали: да оплакваме дѣто трѣбва и дѣто не трѣбва. Нека идемъ въ кое да е село и да видимъ какви сж момцитѣ и подирѣ като прослужатъ солдати, какви изглеждатъ тѣ. Всички ония, които сж служили солдати, изглеждатъ по-бодри и по-здрави. Това не е само отъ чистия въздухъ и хубавата вода, а и отъ храната, защото дѣйствително сж имъ давали да ѣдатъ месо. По тая причина не бихъ се съгласилъ да се намали месото и да се увеличи хлѣбътъ. Българитѣ трѣбва да се научатъ да ѣдатъ, защото не знаятъ да ѣдатъ. Тѣ употребяватъ само хлѣбъ, даже и когато е по-сжипъ, отколкото месото. А днесъ-затнесъ, когато месото се продава за два гроша оката, бждѣте увѣрени, че то е най-хубавата и най-евтината храна. (П. Кръстевъ: Отъ хлѣба не може да се открадне, а отъ месото може!) Сега, мога да ви кажа, че ако единъ химикъ би правилъ изслѣждане, той ще ви каже, че България е страна, дѣто хлѣбътъ е сжипъ, сравнително съ месото. Въ Германия 1 ока месо е

равна на 7 оки хлѣбъ, а у насъ 1 ока месо се равнява на 2 оки хлѣбъ по цѣна. Значи, ние трѣбва да се стремимъ не да намалимъ месото, а да го увеличимъ, дори и отъ финансова гледна точка. Отъ това не значи, че не трѣбва да се увеличи количеството на хлѣба, но не е хубаво дѣто войниците си продаватъ хлѣба. А това го има. Около казармитѣ постоянно се продава хлѣбъ отъ солдатитѣ. Въ всѣки случай, да имаме прѣдъ видъ това нѣщо и по никой начинъ да се не намалява месото. Българинътъ се нуждае отъ това: да се научи да ѣде месо, защото често пѣти по селата ѣдатъ въ годината единъ пѣтъ месо, когато козето месо се продава по 60 пари оката.

Р. Петровъ: Г-да чародни прѣдставители! Азъ считамъ, че прѣдвидената сума въ § 3 е съвършено недостатъчна за онзи ефективъ на армията, който вече приехме въ § 2 отъ настоящия бюджетъ. Въ § 2 отъ настоящия бюджетъ ние прѣдвидѣхме 39.500 души срѣчнослужещи долни чиновѣ и около 3.500 души сврѣхсрѣчнослужещи. Даже като приемемъ способа, по който носятъ службата тия хора, вие ще намѣрите, че единъ наборъ отъ пѣхотата служи една година цѣла — досега както бѣше поне — и 8 мѣсеца; единъ наборъ артилерия и специални родове оръжие — двѣ години и 8 мѣсеца; вториятъ наборъ, който ще бѣде 1 година и 8 мѣсеца; и третиятъ наборъ отъ специални родове оръжие само 8 мѣсеца въ 1 година, и още единъ наборъ отъ пѣхотата, който ще бѣде само 8 мѣсеца. Това е съставътъ на нашата армия. Така щото, въ годината ние ще имаме да служатъ цѣла година 12—13.000 души пѣхотници, и отъ всѣки наборъ специални родове оръжие по 4.000 души. Слѣдователно, като приемемъ даже системата, която и сега иска да упражни г. Военниятъ Министъръ, за увольняването на цѣлъ наборъ отъ всички родове оръжие — 17.000 души — отъ мѣсеца юний насамъ, ще останатъ сѣ таки единъ наборъ пѣхота и два набора специални родове оръжие, които сж служили вече до юний мѣсецъ и които до края на годината не може да служатъ. Така щото, до юний мѣсецъ — 5 мѣсеца — служатъ 39.000 души отъ срѣчнослужещитѣ долни чиновѣ и 3.500 души отъ сврѣхсрѣчнослужещитѣ. Сврѣхсрѣчнослужещитѣ не се увольняватъ, а оставатъ да служатъ цѣлата година. Като направите така смѣтката за онова, което се отпуска, най-малко 60 ст. на сврѣхсрѣчнослужещъ, и като направите смѣтка по 40 ст. на день за срѣчнослужещитѣ войници, взѣтъ отъ 300 души юнкери, които получаватъ по 80 ст. най-малко на день, ще намѣрите, че сумата, която се прѣдвижда — 4.300.000 л., — е недостатъчна. Може да направите много добра смѣтка и ще намѣрите, че туй, което най-малко ще липсва, ще бѣде 300.000 л. за цѣлата година, т. е. за до края на годината, ако приемемъ даже, че ще се уволни още единъ наборъ отъ специалнитѣ родове оръжие, или пѣкъ, ако не се

уволни, ще трѣбватъ 600.000 л. Така щото, моето мнѣние е, че тая цифра трѣбва да се увеличи, безъ да се обърне внимание на увеличението на хлѣба, за което говориха много. Защото добръ е, дѣйствително, да научимъ нашитѣ хора да ѣдатъ по-малко хлѣбъ, а повече месо, но да искате отъ единъ човѣкъ, който до 20-годишната си възраст се е хранилъ по една система и въ нѣколко дена да промѣни тази система, и да създадемъ човѣкъ, който да приема концентрирана храна, е нѣщо трудно. И менѣ ми се струва, че трѣбвало би да се откажемъ отъ подобна система на хранене, защото повече врѣда може да принесе, отколкото полза. И не е злѣ да можемъ да научимъ хората на концентрирана храна, обаче, не трѣбва съ това да разваляме здравето имъ, като прѣминатъ отъ едно качество храна къмъ съвършено друго, което се отличава твърдѣ много и което може да поврѣди здравето имъ. Така щото, моето мнѣние е, за да не става нужда отъ свръхсмѣтни кредити, § 3 да се увеличи най-малко съ 600.000 л., и по такъвъ начинъ да има възможностъ да се отпуска на войницитѣ достатъчна храна. Вие виждате, че се прѣдвиджатъ само по 40 ст. на день за храна на войникъ. Като приемете, че цѣната на хлѣба въ настоящее врѣме не е особено евтина — най-малко ще струва 15 ст. на день на човѣкъ — вие ще разберете, че тая сума — 40 ст. — не е голѣма за да можемъ да го хранимъ поне съ тия разкладки, които сега-засага сж прѣдвидени въ Военното Министерство. Заради това моето мнѣние е, да се увеличи този параграфъ съ 600.000 л., като се прѣдостави на Военното Министерство да се съобразява съ режима, който иматъ нашитѣ хора въ селата, и да се стреми да подобрява храната, а не да внася нова и, може би, противоположна на режима, отъ който сж се ползували, и когато ще се върнатъ, ще се хранятъ пакъ съ храната, съ която сж се хранили прѣди отиването имъ въ казармата.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Смѣтката на г. Петрова е вѣрна, ако смѣтаме, разбира се, че храната на войницитѣ струва 40 ст. Обаче, трѣбва да имаме прѣдъ видъ, че най-високиятъ окладъ е 34 ст. — не считамъ пограничната стража и Военното училище. Пограничната стража и Военното училище получаватъ по 60 и 80 ст. всѣки единъ войникъ на день. Отъ друга страна, хлѣбътъ не струва 15 ст., а между 9 и 10 ст., защото ние хранимъ отъ десетъка, и затова има едно спадане въ бюджета. Ако ние прѣсмѣтнемъ по ефективна, който имаме, не 42.000 души, а нѣщо повече; ако прѣсмѣтнемъ по 40 ст. на день на всѣки единъ войникъ, тогава ще трѣбва да туримъ въ бюджета не 4½ милиона, а 6 милиона. Обаче, сега моята смѣтка е разчетена така, безъ увеличение храната, като имамъ прѣдъ видъ, че ние имаме десетъци храни за да изкараме прѣзъ течението на годината, и смѣтамъ, че тази сума

ще стигне. Може да се окаже недоимѣкъ, но той ще бѣде твърдѣ незначителенъ, не може да бѣде съ стотини хиляди лева. По отношение прѣдложението за увеличение на хлѣба съ 200.000 л., съгласенъ съмъ. Имаме 8 мѣсеца за 25.000 души по 2 ст. на килограмъ, ще струва около 200.000 л.

Г. Кирковъ: Азъ тоже намирамъ, че нѣма да бѣде достатъчна тая сума за прѣхранване на войницитѣ прѣзъ тая година. Смѣтката, която г. Рачо Петровъ е направилъ, е смѣтка приблизителна. Но за мене е много важно туй, че когато се косватъ до храната на войницитѣ, обикновено тогазъ почватъ най-точната смѣтка въ Военното Министерство.

Г-нъ Франгя каза, че армията е ключътъ, съ който ще отваряме сводоветѣ. (А. Франгя: Ключъ, който го турятъ на сводоветѣ за да ги закрѣпятъ. Азъ не се занимавамъ съ отваряне на санджии! Не такъвъ ключъ!) Армията е ключътъ на свода. Той казва, че щомъ искате да държимъ армия, трѣбва да я хранимъ. Много вѣрна приказка. Обаче, вие виждате, че въ самата войска сѣществва недоуразумѣние. Тамъ мислятъ, че може да се не хранятъ. Тѣй щото, въпросътъ, който повдигнахте вие, не е за подпоручицитѣ, нито е за войницитѣ, а този въпросъ е въпросъ генералски. Всичката история се свежда да се не бутатъ генералскитѣ заплати, и въобще голѣмитѣ заплати, а когато минахме къмъ слѣдующия параграфъ, дѣто се почва за тия братя во Христѣ — войницитѣ, вие виждате, че тамъ вече калемътъ на Военния Министъръ е игралъ доста силно, игралъ е по-свободно. Естествено е, че понататъкъ вие трѣбва да си зададете и този въпросъ: ако трѣбва да имаме армия, трѣбва сѣщеврѣменно и да я пазимъ. (А. Франгя: Не ние я пазимъ, а тя ни пази! Ние пъкъ трѣбва да я хранимъ.) Както виждате, обаче, въ войската става уволнение на една голѣма частъ войници, и мислите ли, че туй не се отразява върху самата армия? Ако можемъ всѣка година така да уволняваме, азъ питамъ, защо да ги държимъ по двѣ години? Намѣсто да ги отпускаме сега за нѣколко мѣсеца и послѣ пакъ да ги викаме, менѣ ми се струва, че ще бѣде похубаво да имаме една армия милиционна, отколкото нѣколко дена или мѣсеца да я държимъ въ казармата и послѣ да я хвърлимъ, да се не занимаваме съ нея. Това не е въ интереса на постоянната армия. Та казвамъ, че въ всѣко отношение, когато е въпросътъ да се правятъ економии за бѣднитѣ во Христѣ братя, тогава се посѣга даже върху качеството на армията, тогава сж готови даже да развалятъ тѣзи нужни условия за обучаването на армията — защото тя трѣбва да бѣде обучена, — тогава се разрушава тази частъ отъ качеството на армията, само да се постигне една економия въ храната. Азъ поддържамъ мнѣнието както на г. Ризова, така и на г. Рачо Петрова, че сумата трѣбва да се увеличи. Ще забѣлѣжа, обаче, че колкото и да я увеличаваме ние, въ армията сѣществва едно правило да правятъ економии — и много ги правятъ —

и вкъдъ отиватъ тия економии, то е сѣщо една „тайна во язицѣхъ.“ Отпуска се, напр., по единъ извѣстенъ окладъ, и храната се взима отъ подрядчицитѣ, а не е турена една срѣдна норма. Както напр. за юнкеритѣ: отпуска се по 80 ст., но сигурно достига до 65 ст. Така щото, даже и отъ тая сума, която се отпуска, и оттамъ ставатъ пакъ извѣстни економии.

Тукъ му е мѣстото да отбѣлѣжа, че извѣстни сѣбѣстни продукти не сѣ отъ такова качество, отъ каквото трѣбва да бѣдатъ. Азъ самъ имахъ случай да видя това. Билъ съмъ по-рано въ армията. Скоро ни викаха на обучение, та имахъ случай да се запозная, и трѣбва да ви кажа, че тия храни стоятъ по-долу отъ всѣка критика. Недавно въ пионерната дружина ни донесоха единъ хлѣбъ отъ десетѣка, който не прилича на хлѣбъ, и едно масло, което мерипеше на всичко друго, но не и на масло. То мерипеше, може би, на фабрика, въ която се правятъ лоени свѣщи. Туй сѣщото е и съ цѣль редъ други продукти, които сѣ много долнокачествени. Азъ даже самъ имахъ единъ конфликтъ, като запасенъ подпоручикъ, дѣто видѣхъ едно месо пълно съ червеци, и даже имахъ една малка неприятностъ съ полковия командиръ за какъ трѣбва да се постѣпи, защото не знаехъ какъ трѣбва да стане тая работа. Азъ си помислихъ, че такова месо прието трѣбва да се хвърли, а пъкъ то трѣбвало иначе да стане. Работа дълга и широка. Искамъ да кажа, че и голѣми суми да отпуснете, обикновено се е завѣдило правило въ войската да правятъ економии и отъ тѣхъ правятъ разни други работи. При едно правилно счетоводство въ една държава, всичко, което се отпуща и не се похарчва, трѣбва да се върне въ държавния ковчегъ, но въ войската върви иначе. Повтарямъ, че храната на войницитѣ не е така хубава, както нѣкои обичатъ теоретически да разсѣждаватъ. Азъ самъ това видѣхъ — тя е много пиперлия, но е много слаба. Тя е такава храна, какъвто е хлѣбътъ, т. е. едно голѣмо количество да погълнешъ и да почувствуващъ, че си нахраненъ физически, а не физиологически, и затуй, собствено, нашитѣ войници гладуватъ. Нашиятъ войникъ е навикналъ отъ село да се наляжда физически, като взема голѣмо количество храна, и забѣлѣзано е, че тамъ дѣто има физически трудъ, такава храна не прѣчи. Вие ще видите, че по пѣтицата работницитѣ взиматъ извѣстно количество хлѣбъ и сланина, за да поддържатъ своето горение, защото при месната храна войникътъ развива по-скоро интензивния трудъ въ скоро врѣме, а когато бѣде постна храна и хлѣбъ, този трудъ се развива постепенно, т. е. не минава скоро въ мускулитѣ, а по-бавно и, слѣдователно, трудътъ не е толкова интензивенъ. Съ туй се обяснява, дѣто нашето население не е тѣй пѣргово, не е както едно друго население, което се храни съ месо, но затова пъкъ то е по-издържливо. Тѣй сѣщо и нашиятъ войникъ, който се храни съ хлѣбъ, издържа повече тѣзи цекове. За доказателство ни служи войната, дѣто нашиятъ вой-

никъ се отличи съ извънредна издържливостъ и може да издържи много врѣме да не яде много, даже и никакъ да не яде. Въ мирно врѣме армията не може да бѣде такъвъ възпитателъ на стомаситѣ на хората и много вѣрно забѣлѣжи г. Рачо Петровъ, че армията трѣбва да се приспособи къмъ нашия животъ. Армията се комплектува отъ селското население, което употребява много хлѣбъ, и трѣбва да му се даде този хлѣбъ въ достатъчно количество, за да усѣти физиологическо задоволствие, да почувствува въ сѣщото врѣме и физическо задоволствие. Защото не е лъжа, а цѣла истина е, че прѣзъ тая зима войницитѣ сѣ взимали отпускъ или сѣ бѣгали отъ казармата, за да си доставятъ хлѣбъ. Напр., въ Ломско, въ Видинско, имамъ свѣдѣния, че сѣ отивали по селата и сѣ молили за хлѣбъ. Слѣдъ това азъ съмъ челъ около 10—15 писма на войници до тѣхнитѣ бащи, съ които искатъ пари за хлѣбъ, защото не може да се нахранятъ. „Нарѣжатъ ни го, казватъ, като филии и ние, само като го гледаме, го изѣждаме.“ Слѣдъ това въ нѣкои полкове не имъ го даватъ всичкия, а оставатъ даже малко за етикеция, като парижкитѣ кокони, и съ този останалъ хлѣбъ послѣ се хранятъ полковитѣ свини, т. е. свинитѣ на полковия командиръ, или други домашенъ дивячъ.

Азъ свършвамъ пакъ съ туй, като искамъ да стане едно покачване на сумата за храната на войницитѣ; но искамъ да станатъ измѣнения въ Военното Министерство, щото въ храната на войницитѣ да се не прави економии, а въ случай че се прави, да отива на възстановление кредита въ държавния ковчегъ. За хлѣба азъ поддържамъ мнѣнието, че Министерството трѣбва да се придържа горѣ-долу при сѣществующитѣ условия, защото ние не можемъ нашитѣ войници да ги правимъ парижани. Слѣдъ извѣстно врѣме, когато градското население се повдигне културно, както и селското, тогава, безъ съмнѣние, Военниятъ Министъръ нѣма да прави тая смѣтка и войницитѣ ще бѣдатъ горѣ-долу парижани. (Смѣхъ.)

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Кирковъ разказва доста весело за начина, по който войницитѣ се хранятъ, и особено за отчетността. Г-нъ Кирковъ, види се, че е служилъ въ армията, но много малко е научилъ по начина на храненето на войницитѣ. За г. Киркова, който е служилъ въ армията, ще да е извѣстно, че има два начина, по които се опрѣдѣля храната — най-напрѣдъ въ натура, а послѣ въ пари. Въ натура се опрѣдѣля, като се установятъ разкладкитѣ, въ които е опрѣдѣлено разнитѣ видове храна колко пѣти въ годината ще се употребѣи, въ всѣка разкладка е опрѣдѣлено колко масло, се туря, фасулъ, оризъ, и т. н. (Г. Кирковъ: Азъ съмъ ялъ практически тази храна и Ви казвамъ, че не е тѣй, както е направено въ разкладкитѣ. Вие не сте яли!) Моля Ви се! Разкладкитѣ сѣ изработени отъ комисии, въ които

влизатъ и лѣкари, тѣ се утвърждаватъ и сж задължителни. Контролата за изпълнението на разкладкитѣ е възложена на самитѣ войници. Вие това трѣбваше да знаете. Разкладкитѣ стоятъ качени въ кухнята и тамъ се казва: еди-кой денъ ще се готви по еди-кой си разкладка. Тамъ се назначава дежуренъ унтеръ-офицеръ отъ ротата, който да наблюдава, щото артелникътъ да даде количеството, което е опрѣдѣлено въ разкладката, и да се готви споредъ нея както за обѣдъ, тъй сжко и за вечеря. На основание на тѣзи разкладки и контрактнитѣ цѣни, изчислява се колко струва храната на войника въ различнитѣ гарнизони, защото извѣстно е, че въ различнитѣ гарнизони цѣнитѣ се различаватъ, затова и стойността на храната ще бѣде различна.

Паричниятъ окладъ за храната на войника, както казахъ, се опрѣдѣля по контрактни цѣни, като се увеличи съ една до една и половина стотинка най-много въ повече, отколкото въ дѣйствителностъ излѣзе. Увеличава се съ една до една и половина стотинки съ цѣль да се даде възможностъ на командира на полка, когато е нужно, да даде по една чаша вино или ракия, да даде по-добра разкладка, каквото напр. се прѣдвижда на Великъ-денъ и на други празници. Отчетността се води по опрѣдѣленитѣ оклади; помножено числото на хората въ ротата или полка на оклада, опрѣдѣля се храната прѣзъ цѣлия мѣсець. Така се оправдава и прѣдъ Свѣтната Палата. Тая сума трѣбва да бѣде подкрѣпена съ разписки. (Г. Кирковъ: Свѣтната Палата провѣрва само цифритѣ!) Свѣтната Палата трѣбва да провѣри и тѣзи разписки. Понеже сте заблудени въ това, да Ви прочета единъ урокъ. Свѣтната Палата прави разчета въ сравнение съ оклада и продуктитѣ, които се получаватъ отъ прѣдприемача. Тая е сумата, която се нарича събѣтна и която не може да бѣде харчена за никакви други цѣли, освѣнъ за подобрѣние храната на войникитѣ; за тая сума се води отчетъ въ Свѣтната Палата и Финансовото Министерство, но това не значи, че трѣбва да отиде на възстановление кредита, защото на края на годината може да бѣде изчерпана, или, ако остане на края на годината, Свѣтната Палата води сметка за нея, но не може да бѣде купенъ за нея нито единъ прѣдметъ. Имало е случаи, когато у насъ окладътъ е билъ много по-високъ, като почнете отъ 54 ст., та слѣзете до сегашния 34 ст. Тогава количеството на събѣтната сума е било много по-голъмо и бѣше врѣме, когато полковетѣ разполагаха съ 50—80.000 л. събѣтни пари и тѣ не веднажъ сж употребявани за нуждитѣ на армията. Сега, обаче, при 34 ст. окладъ, не само че не е възможно да се образува събѣтна сума, но въ извѣстни случаи полковитѣ командири не могатъ да дадатъ на войникитѣ чаша ракия. Тѣй щото, Вие разказвате само весели басни, обаче, начинътъ за храненето на войникитѣ не знаете. (Г. Кирковъ: По отчетитѣ на Свѣтната Палата азъ не съмъ виждалъ да фигурира такава сума. Съ събѣтни

суми зная, че купувахте даже кола! Ако бѣше вѣрно, че минаватъ прѣзъ Свѣтната Палата, нѣмаше да се допуца това!) Азъ Ви заявявамъ, че е така и че Вие не знаете! (Г. Кирковъ: Азъ чека редовно отчетитѣ на Върховната Свѣтна Палата и не виждамъ никакви събѣтни суми!) Прочетѣте правилника за произвеждането на държавнитѣ разходи и начина за оправданието имъ, и вижте. Когато не знаете да четете, недѣйте говори!

Д. Пчелински: Г-да народни прѣдставители! Че не стига хлѣбътъ на войникитѣ, нѣма съмѣние и нѣма кой отъ насъ да не признае. Това е общо негодувание и роптание въ селското население и всѣкъдѣ се оплакватъ войникитѣ, разбира се, тамъ, където могатъ. Г-нъ Военниятъ Министръ не може да чуе това, той не може и още много работи да чуе, каквито се вършатъ по казармитѣ. Войникътъ не може и на по-голъмия началникъ да каже, че му е вземано отъ хлѣба. Азъ не съмъ бивалъ войникъ, та не зная; само онзи, който е до войника, той му знае всичкото положение. Главното е това, че ако нашитѣ войници се оплакваша, че не могатъ да пиятъ шампанско или да ѣдатъ европейско ѣдене, тогава азъ прѣвъ щѣхъ да имъ кажа: ей момчета, тукъ сме въ България, не сме въ Франция, и ако и да сме се освободили, още въ коститѣ ни стои хлѣбътъ отъ Турско. Така щото, ние трѣбва да ѣдемъ хлѣбъ. Ако искате охолно да се храните и да живѣете, това не може да се постигне, защото бацитѣ ви не ще могатъ да плащатъ за по-добра храна. Като имамъ прѣдъ видъ всичко това и като зная, че дѣйствително има доста оплаквания, азъ се присъединявамъ къмъ мнѣнието на г. Франи и ще гласувамъ да се придаде, изобщо, както за дрехи, тъй и за храна на войникитѣ. Защото храната разбрахме каква е, а и облѣклото не е като облѣкло. Една армия да се събере кой съ чешири, кой съ потури, кой съ одърпано палто, кой съ съдрана долама, и такава армия да трѣгне да защитава Отецеството ни, такава армия който я види, ще каже: вижте, това е българската войска и ще ни се смѣе. А пъкъ, както що каза почитаемиятъ Министръ-Прѣдсѣдателъ, това е хубаво, и азъ съмъ съгласенъ, да ги научимъ месо да ѣдатъ. Добръ, ще ги научимъ една година, но като се уволнятъ, другитѣ години, какво ще ѣдатъ? Като си отиде дома войникътъ, той на баща си воловетъ ще трѣбва да продаде, за да ѣде месо. Освѣнъ това, вие знаете, че нашиятъ народъ, ако почне месо да ѣде, както е западналъ, още повече ще западне. Защото, откакъ почнаха да ставатъ войници, почнаха да живѣятъ и по-добръ. Ама нѣкой ще каже, че слабъ ще бѣде войникътъ, ако не ѣде месо. Това не е истина. Азъ съмъ видѣлъ момчета, които само сухъ хлѣбъ ѣдатъ и сж по-силни отъ войникитѣ. Азъ съмъ видѣлъ момчета, които теглятъ по 150 кила, които не може единъ войникъ да тегли. Онзи, който се е възпиталъ отъ рождението си 20 години да ѣде такава храна, той не може

да я измѣни, да се храни съ месо и да стане по-добъръ. Затова, желателно е да увеличимъ хлѣба, да имъ даваме повече хлѣбъ. Така щото, да при-казваме за алафранга работи, не е добръ, защото това е празна работа. Затова азъ се присѣдинявамъ къмъ предложението на г. Франгя.

А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Съжалявамъ, че не можахме да се разберемъ добръ съ г. Киркова, защото той повтори сѣщото, но повтори по-весело онова, което ние казахме по-сериозно. Ние поддържаме, че трѣбва непрѣмънно да се увеличатъ разноснитѣ за храната на войницитѣ и да се подобри качеството на храната; той го каза по другъ начинъ, но бѣше пакъ сѣщото.

По отношение на хлѣба и месото ще ми позволи г. Министъръ-Прѣсѣдателятъ да кажа слѣдующето. Истина, по-хубаво е да се хранятъ войницитѣ съ месо, но сѣщо така е извѣстно, че нашитѣ солдати толкова сѣ навикнали на месо, щото, като дойдатъ тукъ, тѣхниятъ стомахъ не може да смила месото и тѣ 15 дена сѣ болни, докато навикнатъ на месото. Не казвамъ, че трѣбва да се намали месото, напротивъ, единъ дългъ ни се налага да направимъ, щото да навикнатъ нашитѣ солдати да ѣдатъ месо, защото ще бѣдатъ по-здрави, но и хлѣбътъ не трѣбва да имъ бѣде късъ.

Това, което казва г. Пчелински, е вѣрно и нѣма сега да разправяме по науката дали трѣбва месо или хлѣбъ, но трѣбва и месо, и хлѣбъ. За да видите додѣ отиватъ тѣзи, които искатъ да експлоатиратъ, ще ви кажа, че има фабриканти, които иматъ по двѣ до три хиляди души работници въ фабричитѣ си, и сѣ измислили да имъ даватъ кафе. Нѣкои ще кажатъ, че това е луксъ, но извѣстно е, че кафето прави по-голъма економия, отколкото, самиятъ хлѣбъ. Онѣзи работници, които пиятъ кафе, ѣдатъ по-малко хлѣбъ и онѣзи фабриканти, които експлоатиратъ работницитѣ, намѣрватъ по-добра смѣтка да имъ даватъ кафе. Но това не ще да каже, че и ние трѣбва да даваме кафе, и не е работа да правимъ отъ нашитѣ войници такава експлоатация, но казвамъ, че българинътъ е наученъ да ѣде повече хлѣбъ и затова, безъ да намаляваме месото, да имъ придадемъ повече хлѣбъ и въ сѣщото врѣме да подобримъ и качеството на хлѣба.

Казахъ и по-прѣди, че налага ни се да имаме войска по самото ни географическо положение. Ония, които не се занимаватъ само съ локалната политика, трѣбва да знаятъ, че когато Гърция се въоръжи, когато Ромъния се въоръжи и самата Корона отстъпи 10 милиона лева, за да се въоръжи; и когато Турция има 70 до 80 хиляди души низами около насъ въ Македония, ние сме толкова добра държава, щото разпуснахме нашата войска. Ние трѣбва да имаме голѣма и добра войска. Ако настоящето е на насъ, хората, бѣднѣето е на Бога. Ние не знаемъ какво ще ни се случи утрѣ, не знаемъ какво ще бѣде утрѣ. Който живѣе на изтокъ, всичко неочаквано посрѣща.

Казвамъ още, че войската у насъ струва много евтино, отколкото въ всичкитѣ други държави на тоя свѣтъ. Споредъ изчисленията на статистиката, нашитѣ чинове отъ голѣмия до най-малкия струватъ по 1'35 л. на день, въ други мѣста — до 2 фр.; на други — отъ 3 до 5 и до 7, а въ Англия струватъ 9 фр. на день. Ако иматъ 100.000 души, по 9 фр. струватъ 900.000 л. на день; а на насъ струватъ по 1'35 л., като вземате въ тѣхъ и генералскитѣ заплати, и фуражнитѣ и пр. Като имаме прѣдъ видъ това, не трѣбва да се плашимъ отъ това, че трѣбва да се хранятъ добръ, защото тѣ сѣ наши братя и синове.

Та моето предложение бѣше да се увеличи порцията на хлѣба съ 100 гр. и да стане 1.100 гр., и, второ, качеството на хлѣба да бѣде по-добро. Затова желая да се увеличи тая статия, за храна на войницитѣ, съ 500.000 л.

За облъклото ще говоря по-послѣ.

Е. Начевъ: Г-да прѣдставители! Азъ ще обърна вниманието на г. Военния Министъръ върху маслото. Маслото, г-да прѣдставители, даватъ го топено и ималъ съмъ случай да говоря съ приятели прѣдприемачи, които казватъ, че намиратъ смѣтка само когато го приематъ топено, защото го мѣнатъ съ лой, червишъ и други работи. За доказателство служи обстоятелството, че на търга го зиматъ 1 левъ кило, а пѣкъ го купуватъ отъ пазара по 1'50 л. или 6 гроша. Затова моля г. Министра на Войната да даде заповѣдъ да се приема маслото, което служи за храна на войницитѣ, винаги нетопено. Собствено, предложението на г. Франгя е повече отъ приемливо.

Министъръ генералъ-майоръ С. Панриковъ: Г-да прѣдставители! По отношение на предложението на г. Начева, има да кажа, че ще ли да зимаме маслото топено или нетопено, съ прѣдприемачитѣ не може да се излѣзе на глава. Каквото щете да правите. И никакви химици не могатъ да помогнатъ. Защото азъ имахъ случай при единъ споръ съ прѣдприемача да пращамъ маслото на химикъ, за да го види какво е, и той слѣдъ 3 недѣли ми отговори и казва, че имало вода въ маслото, когато азъ му казахъ да види не дали има вода, а какво е маслото. Ние нищо не можемъ да направимъ, защото офицеритѣ не сѣ химици. Всички прѣдприемачи на масло иматъ свои фабрики и всѣкога даватъ лошо масло. Азъ всѣкога съмъ стоялъ, щото намѣсто масло да даваме на войницитѣ свинска масъ, т. е. маслото да се замѣни съ масъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Това е по-добро!)

Министъръ-Прѣсѣдатель П. Каравеловъ: Г-нъ Франгя много точно иска да опрѣдѣли кредита. Азъ не мисля, че той толкова тѣсно е влѣзълъ въ работата, та да опрѣдѣля 500.000 л. за храна. Не мога да разбера какви сѣ тия прѣдложения. (А. Франгя: Самъ г. Министърътъ на Войната каза до 200.000 л.) Вие сами настоявате да се дава не-

мѣсто единъ килограмъ — единъ килограмъ и сто грама. Г-нъ Военниятъ Министъръ Ви каза, че такава сума не се изисква и нѣма защо Народното Събрание да прѣдлага така само кредити. Хубаво, ако намѣримъ, че храната е малко, разбирамъ да се прибави 100 гр., но нѣмаше защо Вие да прибавяте кредити, които се не искатъ. (А. Франгя: И качеството казваме ние да се подобри!) Той ще си направи смѣтката самъ. За 100 гр. Вие искате нови 500.000 л., кждѣ ги намирате тия 500.000 л.? (А. Франгя: 100 гр.) 100 гр. ще струватъ максимумъ 200.000 л. (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: 200.000 л. за 200 гр.) Значи ако бѣха 100 гр., трѣбватъ само 100.000 л., а Вие прѣдлагате 500.000 л. (А. Франгя: Ние говорихме и за качеството. Тукъ се говори за вмирано масло и други работи. Ами че всички тия нѣща ако се поправятъ, ще иска пари. Азъ направихъ смѣтка тѣй: на 33—34.000 души — г. Военниятъ Министъръ казваше на 37—42.000 души — по 7 ст. увеличение; направихъ приблизителна смѣтка.) Съжалявамъ, че България нѣма да има добри финанси, когато всѣки депутатъ излиза и прѣдлага на всѣка стѣпка увеличаване на бюджета по 500.000 л., когато отговѣтствующиятъ министъръ признава, че и 100.000 л. сж достатъчни. Щомъ г. Военниятъ Министъръ казва 100 гр., той ще знае повече. Азъ пакъ настоявамъ, че войниците трѣбва да се учатъ да ѣдатъ месо. Тия работи, които говори и г. Пчелински, съжалявамъ, че ги слушахъ. Ние знаемъ, че вдигатъ повече, но фактъ е, че които ѣдатъ месо, сж по-здрави. Ние знаемъ това, което Вие не знаете, което хората сж го изучили. (Д. Пчелински: Вие не можете да знаете селската работа повече отъ мене!) Никаква селска работа нѣма тукъ — хората сж измѣрили. Когато италианецъ дѣла камъни, гледайте го какъ дѣла, па погледнѣте и македонца какъ дѣла; когато единиятъ ѣде месо, а другиятъ — хлѣбъ и чушки. (Д. Пчелински: Пенсioniрайте ги и тѣхъ както другитѣ!) Казвамъ ви, че месото въ България е по-евтино отъ хлѣба. Ние знаемъ какво смѣтаме.

С. Димитровъ: Съ този пазарлъкъ, който заловихме, ще останатъ пакъ войниците гладни. Г-нъ Франгя казва 1.100 гр.; г. Военниятъ Министъръ казва: ако увеличимъ, 200.000 л. ще бждатъ достатъчни; г. Министърътъ на Финансите казва: 100.000 фр. ако е, пакъ ще бжде достатъчно. Миналата година бѣха прѣдвидени 200.000 л. повече и войниците гладуваха. Това не е тайна. Войниците, може би, да ги е страхъ да кажатъ на г. Военния Министъръ, но тѣ не се стѣсняватъ да пишатъ на своитѣ бащи и майки, че сж гладни. Имайте прѣдъ видъ, че сѣмействата на войниците — майки и бащи — ходятъ да работятъ за 5 гроша, за да пращатъ пари на синоветѣ си да се хранятъ. (Обаждатъ се: Вѣрно!) Недѣйте се скѣпи да увеличите единъ параграфъ, за да се хранятъ вой-

ниците. Г-нъ Министърътъ казва, че когато се давало 1.200 гр. хлѣбъ, хлѣбътъ се давалъ на бозаджииѣ. А защо когато г. Военниятъ Министъръ знае, че генералитѣ си даватъ паритѣ въ банцитѣ, не е направилъ тази смѣтка по-рано?

Ето защо, г-да народни прѣдставители, опрѣдѣлѣте на войниците 1.200 гр. хлѣбъ, приемѣте прѣдложението на г. Ризова и удовлетворѣте войника. Нека този, комуто артисва, да го дава на бозаджията, нѣма да му го хариже, но да не остава гладенъ. Че между 100—200 войници се намѣрили двама-трима да ѣдатъ по-малко, та имъ артисва и даватъ на бозаджията, това не значи, че всички войници ѣдатъ по-малко. Ето защо азъ поддържамъ прѣдложението на г. Ризова, хлѣбътъ да бжде опрѣдѣленъ, защото, както каза г. Министърътъ, опрѣдѣлѣте сумата, но хлѣба недѣйте опрѣдѣля, бждѣте увѣрени, че войниците ще бждатъ пакъ гладни.

Министъръ-Прѣсѣдатель П. Каравеловъ: Молилъ бихъ да бждемъ малко съдржани въ думитѣ си. Нѣма съмнѣние, че всѣки депутатъ има право да говори тукъ; но да ми повтаряте тукъ всѣки денъ, че генералътъ получава толкова, че онзи получава толкова, това не разбирамъ. (С. Димитровъ: Когато се скѣпите за войниците!) Моля, моля! Вамъ ви казва г. Министърътъ, да опитаме съ 1 кгр. и 100 гр. — това е свършено достатъчно. (Д. Ризовъ: Г-нъ Министърътъ се съгласи на 1.200 гр.)

Азъ не съмъ съгласенъ съ г. генералъ Р. Петровъ, че човѣкъ не може да се научи да ѣде месо. Не е истина: въ два дена човѣкъ и черъ хайверъ може да се научи да ѣде. (Р. Петровъ: Може да се научи, но нѣма защо да му отнемеме хлѣба и да му даваме месо!) Позволѣте ми да ви кажа, че е достатъчно 1 кгр. хлѣбъ да продължава да се дава на човѣкъ. Колкото за качеството на хлѣба, азъ не мога да кажа, че днесъ войниците се хранятъ по-лошо, отколкото когато г. Р. Петровъ управляваше Министерството. (Р. Петровъ: Азъ не говоря за това!) Азъ зная какъвъ хлѣбъ имъ се даваше, и тукъ съмъ го донасялъ, въ Народното Събрание, за да ви го покажа. Но азъ не зная защо бързате да давате кредитъ по-голямъ отъ оня, който иска Министерството.

А. Франгя: Азъ се присѣдинявамъ къмъ прѣдложението за 200.000 л., тѣй като г. Военниятъ Министъръ казва, че сж достатъчни само 200.000 л., и отбѣнявамъ въ моето прѣдложение цифрата отъ 500.000 л. на 200.000 л.

Р. Петровъ: И азъ се присѣдинявамъ къмъ туй прѣдложение.

Прѣсѣдательтъ: Има, значи, само едно прѣдложение отъ г. Ризова, което гласи: (Чете.) „За да може да се увеличи на войниците ежедневниятъ насѣщенъ хлѣбъ отъ 1 кило на 1.200 гр., прѣд-

лагамъ да се увеличи § 3 съ 200.000 л., т. е. отъ 4.300.000 л. да станатъ 4.500.000 л., както сж били и лани.

Турямъ на гласуване това прѣдложение и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 4. За храна на конетѣ и даване порционни, вмѣсто фуражъ, за 4 м. 666.666, за 8 м. 1.033.334, всичко 1.700.000 л.“

Р. Петровъ: Бихъ молилъ г. Военния Министъръ да обясни само: какво количество фуражъ и за каква стойностъ ще се дава на конь и на день.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Тукъ, г-да народни прѣдставители, е прѣдвидено едно намаление отъ 300.000 л. отъ фуража, а въ-противно, това смущава нѣкои г. г. прѣдставители и чувамъ тукъ-тамъ да се говори: добръ, вие войницѣтѣ уволните въ отпускъ, но конетѣ какво ще правятъ — ще ги уволните ли? Тѣхъ не можемъ да уволнимъ. Числото на конетѣ не се увеличава; за жалостъ, намалява се, защото нѣмаме пари да купимъ други. Отъ друга страна, трѣбва да имаме прѣдъ видъ, че тази година ние хранимъ конетѣ отъ десетъка. Ечмика не плащаме по 10 ст., а по 8; сѣното не плащаме по 6 ст., а по 3½ ст.; сламата не е по 3½ ст., а е по 2 ст. Ето защо има намаление отъ 300.000 л. Миналата година бѣше прѣдвидено въ този параграфъ 2.000.000 л., а по-харчени сж 1.750.000. Значи, въ сжщностъ, намалението е съ 200.000 л. Азъ разчитамъ, че тази сума ще стигне. Не съмъ намалилъ сдачата на конетѣ.

Д. Ризовъ: Тази година, г-нъ Рачо Петровъ, конетѣ ще четатъ в. „Телеграфъ“ и ще се хранятъ!

Р. Петровъ: Азъ не чета в. „Телеграфъ“! Военниятъ Министъръ е тукъ — него питайте.

Д. Ризовъ: Вие щомъ го не четете, конетѣ ще го четатъ!

Прѣдсѣдателътъ: Моля ония, които приематъ тоя параграфъ тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 5. За набавяне облѣкло, завивки и обуца на войницѣтѣ и разсилнитѣ, за наемане работници по съшиването и за разходитѣ по изкърпването на облѣклото, за 4 м. 400.000, за 8 м. 500.000, всичко 900.000 л.“

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Прѣдвиждамъ, че и по тоя параграфъ ще станатъ прѣспирни, защото твърдѣ естествено е, че всѣки отъ васъ ще намѣри, че намалението на тоя параграфъ за облѣклото отъ 1.200.000 л. на 900.000 л. е неумѣстно. Това

трѣбва да признае самъ. Не само че е неумѣстно намалението, но, даже ако прѣдвидимъ и 1.200.000 л., както е прѣдвидено миналата година, пакъ е недостатъчно. Трѣбва да се има прѣдъ видъ, че Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи отпуска между 70 до 80 л. годишно за облѣкло на единъ стражаръ, а ние прѣдвидѣхме миналата година 1.200.000 л. на 42 до 46 хиляди души войници и се падна срѣдно между 25—28 л. разноски на войникъ прѣзъ годината, когато за войника се изразходватъ 25 л. само за ботуши. Тѣй щото, за да искаме да обличаме нашата войска горѣ-долу прилично, и нашитѣ складове да бждатъ пълни, най-малката сума, която трѣбва да даваме на всѣки войникъ въ годината, е между 40—50 л. По-малко отъ тази сума е всѣкога малка. Тя е малка, когато е 1½ милиона лева, а още по-малка е, когато е 900.000 л. Ще ли да бжде 900.000 л. или 1.200.000 л., то е сѣ малко. (Н. Антикаровъ: Ще ги направимъ 1.200.000 л.) Азъ не съмъ съгласенъ. Това, което е необходимо за 40.000 души, е 2.000.000 л. И ако сме прѣдвидѣли 900.000 л., то е затова, че бюджетътъ тази година е съставенъ така, за да можемъ да живѣемъ докрая на годината. Азъ не отказвамъ, че по отношение на облѣклото и по отношение на другитѣ параграфи, напр. по въоръжението, по купуване военни припаси и пр., въ идущата сесия на Народното Събрание нѣма да се явимъ съ единъ свръхсметенъ кредитъ. Това трѣбва да стане. Ще ли прѣдвидите 1.200.000 л., или ще ли бждатъ прѣдвидени 2.000.000 л., азъ въ идущата сесия ще дойда съ свръхсметенъ кредитъ. Обаче, сега-засага едно увеличение нѣма да принесе онази сжществена полза, както се прѣдполага, защото въ срѣдата на годината, и да имаме 300.000 л. повече, мжно можемъ да направимъ ония заказы, които сж необходими. Защото, ще ги закажемъ ли въ мѣсецъ юлий или ноемврий, въпросътъ е сѣ единъ и сжщъ — материалитѣ ще бждатъ получени прѣзъ идущата година. Ето защо азъ бихъ молилъ г. г. прѣдставителитѣ да оставятъ този параграфъ така, толкозъ повече, че тукъ се изисква съгласието и на г. Министра на Финанситѣ. И да увеличите параграфа съ 300.000 л., и да го не увеличите, сжществена полза нѣма да се принесе. Ако го увеличите на 2.000.000 л., тогава въпросътъ е другъ; но това не ще можете да го направите, защото, за да прѣдвидите 2.000.000 л., трѣбва да се каже отдѣ ще се платятъ. Ако дойдемъ въ идущата сесия да искаме свръхсметенъ кредитъ, тогава Правителството ще бжде въ състояние да покаже източника, отдѣто ще се покрие този разходъ. Тѣй че, тия 900.000 л., които искаме, сж само да се крѣнимъ тая година и да проживѣемъ докрая на годината.

Д. Ризовъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата по тоя параграфъ, само за да защитамъ г. Военния Министъръ: съ какъвъ свръхсметенъ

кредитът той ще го допълни въ края на годината? Защото аз вече ви казахъ, че военниятъ бюджетъ е фиктивенъ минимумъ съ 2 милиона лева (А. Франгя: Съ 3 милиона!) Може би, и съ 3 милиона; но минимумъ съ 2.000.000 л. е фиктивенъ тоя бюджетъ. Та, азъ бихъ попиталъ г. Военния Министъръ: съ какъвъ свръхсметенъ кредитъ той ще допълни този §, както и параграфа за снаряжението, па и параграфа за купуването на коне — който е прѣдвиденъ съ 150.000 л., а той трѣбва да е, както ви казахъ, минимумъ 600.000 л. Драго ми е да констатирамъ, че г. Военниятъ Министъръ ви призна, че азъ бѣхъ правъ, когато говорѣхъ, че минимумъ съ 2 милиона лева военниятъ бюджетъ е фиктивенъ — а ни се казва, че не е фиктивенъ, само да се залъгваме. Даже нѣщо повече ще ви кажа днесъ. Освѣнтия 2.000.000 л., съ които е фиктивенъ този бюджетъ, ние ще имаме нужда минимумъ и отъ други 2.000.000 л. годишно за набавяне всичко онова, което е потребно на войската. (В. Поповъ: Г-нъ Министъръ Бѣлиновъ вчера каза, че нѣма да има свръхсметни кредити!)

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Като поменахъ за свръхсметни кредити, азъ искахъ да кажа за свръхсметни кредити, които ще допълнятъ този бюджетъ, а не свръхсметните кредити, които ще допълнятъ много военни бюджети, като почнете отъ 1890 г., тъй щото, азъ не говоря за тѣхъ. Вчера пакъ азъ имахъ случай тукъ, когато се разискваше по първия параграфъ, да кажа, че ако ще поддържае 40.000 души армия, то не можемъ да я поддържае съ 20.200.000 л. Като имаме законъ за заплатитѣ, като намалимъ заплатитѣ по желанието на Народното Прѣдставителство, като опрѣдѣлимъ всичко, каквото е необходимо, ние съ 20 милиона лева не ще можемъ да издържае тази войска отъ 40.000 души, не ще можемъ да живѣемъ безъ свръхсметни кредити, а и бюджетътъ ще бѣде по-голямъ — казахъ го снощи това. Нѣма защо да си правимъ илюзии, за да нѣмаме разочарование.

Р. Петровъ: Слѣдъ обясненията, които даде г. Военниятъ Министъръ, азъ мисля, че нѣма какво да се говори. Обаче, има да напомня, че ако сѣ така върви съ нашия бюджетъ, ако нѣма да се прѣдвижда доста за облѣкло на армията, въ резултатъ ще дойдемъ съ единъ свръхсметенъ кредитъ отъ 12.000.000 л. Досега ще забѣлѣжа, че отъ 4-5 години насамъ никога въ параграфа за облѣкло не е била прѣдвиждана тая сума, която се изисква за армията, и вслѣдствие на това, онова количество запасъ облѣкло, което имаме по полковетѣ досега, вѣроятно, е изразходвано и едва ли ще можемъ да облѣчемъ единъ запасенъ войникъ и не зная дали и тѣзи, които сѣ на дѣйствителна служба, можемъ да ги облѣчемъ, или ще бѣдемъ принудени да ги оставимъ да ходятъ голи и боси. Така щото, слѣдъ обясненията, които даде г. Военниятъ Министъръ,

азъ не намирамъ причина да отида да правя прѣдложение за увеличението на този параграфъ, но считамъ за нужно да обясня, че най-малко въ идущата сесия трѣбва да се дойде съ единъ свръхсметенъ кредитъ отъ 12.000.000 л., за да имаме възможность да облѣчемъ цѣлата наша войска, когато стане нужда, а кога ще стане нужда, това никой отъ насъ не може да прѣдвиди; обаче, ние всѣка минута трѣбва да бѣдемъ готови. (Д. Ризовъ: Азъ мисля, че нѣма да стигнатъ 12.000.000 л., а 20.000.000 л.) Само за облѣкло 12.000.000 л.

Д. Петковъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата не да искамъ увеличението на тоя параграфъ, защото самиятъ Воененъ Министъръ каза, че не може да се иска увеличението, понеже Министърътъ на Финанситѣ нѣма да се съгласи, па и да се съгласи, нѣма да се намѣри източникътъ, отдѣто би могълъ да се покрие. Ако вотираме параграфа съ по-голямъ сума, нѣма съмнѣние, че трѣбва да се тури съответствующъ параграфъ за приходитѣ. Понеже г. Министърътъ на Финанситѣ е казалъ, че не може да прѣдвиди повече приходи, защото нѣма отдѣ да се покриятъ, слѣдователно, нѣма да говоря върху това. Ще забѣлѣжа само единъ фактъ — макаръ че г. Христовъ ме гледа накриво и може да стане да отговори, както вчера, понеже обича да закача хората, — искамъ да констатирамъ, казвамъ, единъ фактъ, какво той казваше, че нѣма да има свръхсметни кредити, че бюджетътъ е реаленъ и вчера даже г. Бѣлиновъ каза, че бюджетътъ е реаленъ и даваше обѣщание, че нѣма да има абсолютно никакви дефицити, а днесъ Военниятъ Министъръ ви казва — което му прави честь, — че той ще дойде наесенъ да иска единъ свръхсметенъ кредитъ, защото съ тѣзи 20.200.000 л., които му давате, този контингентъ войска не може да се поддържа, и че, слѣдователно, както и много други години се е искало свръхсметни кредити, така сѣщо и сега ще се иска. А това значи, че и г. Каравеловъ, и г. Бѣлиновъ, и вие всички прикривате истинските нужди за разходъ на войската, за да прѣдставите единъ ужъ намаленъ бюджетъ. Какъвъ ще бѣде извънредниятъ бюджетъ на г. Министра въ идущата година, ние не знаемъ; той може да бѣде 15.000.000 л. и 20.000.000 л., защото не е пръвъ пѣтъ, дѣто Камарата вотира такива кредити за поддържането на такъвъ контингентъ войска, и когато политическото положение налага такива нужди, нѣма съмнѣние, че ние ще вотираме кредититѣ. Азъ искамъ да констатирамъ тукъ само единъ фактъ, който и г. Ризовъ забѣлѣжи, че има едно противорѣчие между думитѣ на министритѣ, които казватъ, че нѣма да има никакъвъ дефицитъ въ бюджета, а, между тѣмъ, още отсега се заяви отъ г. Военния Министъръ, че той ще иска свръхсметни кредити. (Д. Ризовъ: Бюджетътъ се съставя само за проститѣ хора!)

Що се отнася до самия параграфъ, азъ мисля, че не трѣбва да се иска увеличението му, защото

и самъ Военниятъ Министъръ каза, че нѣма източникъ отдѣ да се покрие засега доходътъ.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ : Г-да народни прѣдставители! Азъ не мисля да се впускамъ въ разисквания колко ще бѣде тоя свръхсмѣтенъ кредитъ, обаче, нѣкои го прѣувеличаватъ като го смѣтатъ отъ 12.000.000 до 20.000.000 л. Такова нѣщо нѣма да има. Трѣбва да се има едно нѣщо прѣдъ видъ, че всѣки пѣтъ Народнитѣ Събрания, а, може би, и правителствата, сѣ били скѣпни на облѣклото, и ако почнете отъ 1887 г. до настоящата, ще видите, че рѣдко е да се дава повече отъ 1.000.000 л., даже имало е години, когато нищо не е било давано. Ако смѣтнемъ числото на хората, които въ продължение на 10 години сѣ прѣминали прѣзъ редоветѣ на армията и сѣ останали въ запасъ, ще видимъ, че за облѣкло трѣбватъ не помалко отъ 1½ милиона лева, но, благодарение на нашата пестеливостъ, благодарение на това, че ние ходимъ всичкото врѣме въ кърпено, сме могли да изкараме. Трѣбва да имаме прѣдъ видъ, че нашитѣ складове не сѣ така празни, както се прѣдполага, и кредитътъ, който ще се иска по облѣклото, по моитѣ смѣтки, е по-малкъ, отколкото се прѣдполага.

Д. Христовъ : Азъ разбрахъ г. Военния Министъръ за извънредния кредитъ, за свръхсмѣтния кредитъ не така, както го разбрахте вие. Азъ, поне отъ обясненията, които ми се дадоха въ комисията, разбрахъ така, че по тазгодишния бюджетъ нѣма да има свръхсмѣтенъ кредитъ. Така ли е? (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ : Тѣй!—Н. Антикаровъ : Ще има и по него!) Вие, г-да, правите грѣшка въ туй, не, разбира се, безсѣзнателно, но защото искате да правите политика. Ето грѣшката дѣ е. Извънредниятъ кредитъ, който ще се иска, ще се иска заради туй, за да покрие погрѣшките на 10—12 години, защото, ако въ всѣки единъ бюджетъ редовно отъ 10 години насамъ се прѣдвиждаше толкова, колкото бѣше необходимо да се удовлетворятъ материалнитѣ нужди на войската, струва ми се, че г. Военниятъ Министъръ нѣмаше да иска въ идущата сесия единъ кредитъ въ размѣръ 10—15 милиона лева, но не по текущия бюджетъ, не бюджетаренъ кредитъ. Ако всичко това ставаше въ продължение на 12 години, нѣмаше днесъ да се иска такъвъ извънреденъ кредитъ. Прочее, въпросътъ не се касае за настоящия бюджетъ, но се касае за една сума, съ която, между прочее, г-нъ Петковъ, иска се да се поправятъ старитѣ погрѣшки. (Д. Ризовъ : И за настоящия бюджетъ!)

Колкото се касае, обаче, за тия суми, които не сѣ били отпущани отъ Народното Събрание за вещевени разходи отъ по-старо врѣме, азъ ще кажа само едно нѣщо : скѣрбя, че съответствующитѣ военни министри въ миналото не сѣ настоявали за необходимитѣ кредити по веществената частъ, които сѣ били необходими.

А. Франгя : За да можемъ да бждемъ разбрани добръ и да не бждемъ разочаровани, както каза г. Военниятъ Министъръ, свръхсмѣтенъ кредитъ ще бѣде исканъ не само за миналитѣ погрѣшки, ако прѣдположимъ, че сѣ погрѣшки, погрѣшки, може би, отъ миналитѣ режими. Ето защо. Г-нъ Военниятъ Министъръ ви каза тѣй, че ако се вземе като норма, че едни дрехи струватъ 40 л. най-малко, азъ имамъ нужда отъ 1½ милиона лева, а ако се взематъ по 40—50 л., правятъ 2 милиона. Ако въ тоя бюджетъ вие имате 900.000 л., слѣдователно, ще има недоимъкъ отъ 1.000.000 л. Ще каже, че и тукъ има недоимъкъ. Г-да! Сега трѣбва да се разберемъ. Г-нъ Военниятъ Министъръ ви казва слѣдующето. Азъ, казва, за да не се разочаровате и да си нѣмате илюзията, че този бюджетъ, както и всички бюджети, които сѣ прокарвани досега прѣзъ Народното Събрание, сѣ били винаги бюджети фиктивни, бюджети прѣдполагаеми. И ето защо : защото ние, българитѣ, мислимъ, че като купимъ единъ пѣтъ дрехи за войницитѣ, тѣ не се изтриватъ, не се кѣсатъ ; че като купимъ коне, тѣ не се поболѣватъ, не умиратъ ; че като купимъ патрони, тѣ не се харчатъ. Трѣбва да имаме прѣдъ видъ и трѣбва да се знае, особено въ войската, че ако имаме отъ 80 или 100 милиона патрони, всѣка година имаме нужда отъ 3—3½ милиона да се гърматъ, за да се учатъ нашитѣ войници да стрѣлятъ и, ако не ги набавяме въ продължение на нѣколко години, трѣбва да ги добавимъ нѣкога. А туй струва пари. Първо, дрехитѣ се кѣсатъ и се изтриватъ, тѣй става и съ всички други работи, така че, днесъ-заднесъ въ нашитѣ складове нѣма нищо, макаръ почтениятъ г. Министъръ да казва, че има доста. Азъ зная едно нѣщо, че когато стана неразборията съ Ромѣнитѣ, бѣха свикани нѣколко призова и половината отъ тѣзи хора бѣха съ по единъ каишъ, други бѣха съ потури и съ шапки за зимно врѣме. Това не е войска, и има право г. Военниятъ Министъръ да казва : „азъ ще дойда догодина, когато приготвя закона за щатоветѣ, да ви кажа, че ако искате войска, трѣбва да я плащате, и за всички тѣзи работи ми трѣбватъ не 12, а 20 милиона“. Приемамъ казането на г. Ризова за 20, но 20 като не ще се изхарчатъ на единъ пѣтъ, въ 4—5 години ще туряме въ бюджета по 4—5 милиона, за да добавите това, което е изхарчено. Ето това е истината и не трѣбва да си правимъ илюзии.

Прѣдседателъ : Турямъ на гласуване § 5 и моля ония, които сѣ за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ : (Чете.)

„§ 6. За облѣкло на новопроизведени юнкери, портупей-юнкери въ офицери и новоназначени на служба офицери, лѣкари, капелмейстори и чиновници, които носятъ военна униформа, и за даване пособие при прѣвеждането на офицеритѣ въ свитата на Негово Царско Височество, въ Лейбъ-гвардейския ескадронъ и 4-й конентъ полкъ и обратно, за 4 м. 29.000, за 8 м. 9.000, всичко 38.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Турямъ на гласуване § 6 и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 7. За даване пособие за първоначално обзавеждане съ конско снаряжение на офицери новоназначени и прѣведени въ коннитѣ и артилерийскитѣ части и Генералния щабъ и на произведенитѣ въ първия щабъ-офицерски чинъ, за 4 м. 2.400, за 8 м. 9.900, всичко 12.300 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които сж и за тоя § 7, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава III.

Поддържане войнишкото и конското снаряжение и постелнитѣ принадлежности.

§ 8. За поддържане войнишкото снаряжение: поправяне раници, паласки, режъци и пр. и замѣняване негоднитѣ, за 4 м. 16.000, за 8 м. 4.000, всичко 20.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 9. За поддържане конското снаряжение на правителствено-офицерскитѣ коне, за 4 м. 1.816, за 8 м. 3.634, всичко 5.450 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 10. За поддържане войнишкото конско снаряжение, за 4 м. 15.460, за 8 м. 30.920, всичко 46.380 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 11. За купуване и поддържане конскитѣ тоалетни принадлежности, за 4 м. 20.000, за 8 м. 40.000 всичко 60.000 л.“

В. Кжнчовъ: Азъ не мога да разбера кои сж тоалетни принадлежности на конетѣ и кое е конско снаряжение. Азъ прѣдполагамъ, че въ параграфа за конско снаряжение на правителствено-офицерскитѣ коне и за поддържането на войнишкитѣ влиза и това. Ако е за особено украшение на конетѣ, то би било другъ въпросъ. (Смѣхъ.)

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Конско снаряжение трѣбва да се разбира сѣдлото и юздата, а тоалетни принадлежности сж торбата, юларътъ, четката, чесалото. (Смѣхъ. — В. Кжнчовъ: То е по-скжпо отъ снаряжението!) Защото повече се хаби.

Прѣдсѣдательтъ: Турямъ на гласуване и тоя параграфъ и моля, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 12. За поддържане постилочнитѣ принадлежности, за 4 м. 40.000, за 8 м. 20.000, всичко 60.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава IV.

Поправяне и поддържане въоръжението и бойнитѣ припаси.

§ 13. За мазане, чистене и дребни поправки на оръжието въ частитѣ, за 4 м. 6.666, за 8 м. 28.334, всичко 35.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 14. За купуване запасни части къмъ оръжието отъ странство не се прѣдвижда никаква сума.

§ 15. За изработване въ арсенала запасни части къмъ пумкитѣ: купуване материали и наемане работници, за 4 м. 4.000, за 8 м. 4.000, всичко 8.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 16. За поправяне ржчното огнестрѣлно и хладно оръжие въ арсенала: купуване материали и наемъ работници, за 4 м. 3.333, за 8 м. 3.667, всичко 7.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 17. За поправяне на артилерията въ арсенала: купуване материали и наемъ работници, за 4 м. 10.000, за 8 м. 8.000, всичко 18.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 18. За купуване копиренъ платъ за артилерийскитѣ заряди, за 4 м. 2.000, за 8 м. 3.000, всичко 5.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които приематъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 19. За поддържане въ изправностъ материалната часть въ артилерията, за 4 м. 3.566, за 8 м. 6.414, всичко 10.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Които приемятъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 20. За разходи по лабораторнитѣ работи, за 4 м. 2.000, за 8 м. 4.000, всичко 6.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Които приемятъ прочетения параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава V.

Поддържане на обоза и амуницията.

§ 21. За поддържане обоза за 4 м. 6.000, за 8 м. 6.000, всичко 12.000 л.“

Д. Христовъ: Азъ само ще искамъ да попитамъ г. Военния Министъръ и искамъ да зная, мисли ли, че въ случай на нужда ще може да се запрегне цѣлиятъ обозъ съ този кредитъ, който е прѣдвиденъ сега, понеже, като запасенъ подпоручикъ, извѣстно ми е, че обозътъ е твърдѣ важна часть въ вѣрме на война.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Ще ви заявя по този параграфъ, че тѣзи 12.000 л., които се прѣдвиждатъ за поддържане на обоза, сж за колата, които сж въ употребувание; а тия кола, които сж въ запасъ, съ тѣзи пари не могатъ да се поддържатъ. Обаче, трѣбва да се има прѣдъ видъ, че по-голѣмата часть отъ колата бѣше отъ общинския обозъ, който е прибранъ въ извѣстни складове, боядисанъ, и се поддържа въ исправность. Тѣй щото, рѣдко се явява нужда за други разходи, а тѣзи 12.000 л. сж само за тѣзи кола, които се запрѣгатъ.

Прѣсѣдательтъ: Моля тия, които сж за този параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 22. За поддържане обозната амуниция, за 4 м. 5.000, за 8 м. 5.000, всичко 10.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Които сж и за тоя параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 23. За поддържане артилерийската мунция, за 4 м. 10.000, за 8 м. 9.000, всичко 18.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Моля, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава VI.

Разходи по санитарната часть.

§ 24. За купуване медикаменти, прѣвѣзочни материали, за поддържане хирургическитѣ и аптекарски инструменти и други потреби, за 4 м. 13.333, за 8 м. 46.667, всичко 60.000 л.“

Д. Христовъ: Азъ ще направя тая забѣлѣжка по този параграфъ, щото тая сума да бѣде разходвана дѣйствително за медикаменти, при всичко че азъ признавамъ, какво едвали стига за хининъ въ много части, но много важно е, щото освѣнъ хинина, който се купува, да остава нѣщо и въ запасъ. Защото, доколкуто ми е извѣстно, медикаментитѣ въ запасъ сж малко.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Медикаменти въ запасъ не се пазятъ, защото се развалятъ.

Прѣсѣдательтъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 25. За поддържане амбулаторнитѣ въ частитѣ на войската, за 4 м. 3.000, за 8 м. 6.000, всичко 9.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Турямъ на гласуване и тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 26. За поддържане войсковитѣ лазарети: дезинфекция, пране и кърпене дрехитѣ и купуване напитки и др. разни материали, нужни за гледане болнитѣ, за 4 м. 5.000, за 8 м. 7.000, всичко 12.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 27. За поддържане военнитѣ болници: дезинфекция, пране и кърпене дрехитѣ и купуване напитки и други разни материали, нужни за гледане болнитѣ, за 4 м. 5.333, за 8 м. 10.667, всичко 16.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 28. За купуване и поддържане болничното обѣкло и постелнитѣ потреби, за 4 м. 13.333, за 8 м. 2.667, всичко 16.000 л.“

Прѣсѣдательтъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемява.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 29. За гледане на болнитѣ коне: купуване разни потреби и материали, за 4 м. 2.166, за 8 м. 3.834, всичко 6.000 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приемва.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава VII.

Разходи по обучението на войската.

§ 30. За разходи по стрѣлбата и ѣздата: за правене мишени, за купуване прибори и други материали по стрѣлбата и за даване призове по стрѣлбата и ѣздата, за 4 м. 13.297, за 8 м. 26.593, всичко 39.890 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 31. За разни учебни пособия и помагала при обучението, за 4 м. 7.457, за 8 м. 14.913, всичко 22.370 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 32. За специалното обучение на инженернитъ и крѣпостнитъ войски, за 4 м. 2.400, за 8 м. 4.800, всичко 7.200 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване тоя параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 33. За четене лекции въ Военното училище и другитъ военно-учебни заведения, за учебни пособия, за попълнуване библиотеката и за разходи по практически занятия съ юнкеритъ, за 4 м. 15.000, за 8 м. 30.000, всичко 45.000 л.“

Д. Ризовъ: Азъ искахъ само да попитамъ г. Военния Министъръ, дали не може да се понамали тая сума; дали не е възможно, щото за четенето на лекциитъ да се не плащатъ особени пари въ Военното училище.

В. Кжнчовъ: Въ военното училище се четатъ лекции отъ офицери и граждански лица. Естествено е, че на лицата, които сж наети специално, гражданскитъ лица, да четатъ лекции, трѣбва да се плаща. Азъ мисля, че офицеритъ, които сж на дѣйствителна служба и които получаватъ заплата и като офицери, не трѣбва да получаватъ заплата за своитъ лекции, защото тѣ четатъ лекциитъ въ работно врѣме — намѣсто офицеритъ да изпълняватъ извѣстна друга работа, тѣ изпълняватъ тая работа, че четатъ лекции. Естествено е, че офицеритъ за четенето на лекциитъ сж длѣжни да се занимаватъ, да усвѣршенствуватъ своитъ знания, но за всѣки офицеръ, като се допуца, че е интелигентенъ човѣкъ, който трѣбва да прави напредъкъ въ знанията си, е потрѣбно занимаване и четене. Ето защо намирамъ, че е неправилно, щото офицеритъ, които получаватъ заплата като офицери,

да получаватъ и особена заплата за четенето на лекциитъ въ Военното училище и другитъ военно-учебни заведения. Заради това бихъ помолилъ г. Военния Министъръ да се съгласи, щото сумата да се намали, и офицеритъ, които ще назначава тамъ, да се назначатъ специално тамъ да четатъ лекции, като тѣхна специална работа, (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: По-скжпо струва!) а само на лицата, които не сж офицери, да имъ се плаща.

Прѣдсѣдателятъ: Какво намаление прѣдлагате?

В. Кжнчовъ: Азъ не мога да опрѣдѣля. Нека г. Военниятъ Министъръ направи смѣтката.

А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Азъ намѣрвамъ, че е несправедливо да се намалява тая сума за ония офицери, които, вънъ отъ своята служба, изпълняватъ още една служба. Напр., въ Висшето училище, дѣто отиватъ и прѣподаватъ уроци нашитъ висши сждии отъ Върховния Касацionenъ Сждъ, за това прѣподаване ние имъ плащаме, защото вънъ отъ онова, което тѣ вършатъ като сждии, отиватъ и прѣподаватъ уроци. Азъ намѣрвамъ, че това е много справедливо, защото принципъ е да се плаща на този, който работи. Не можемъ да кажемъ, понеже този човѣкъ има извѣстна работа, за която му се плаща, то да го накараме, вънъ отъ тази служба, да върши и друга работа, защото, когато трѣбва да си почине, той трѣбва да отиде да прѣподава уроци и още повече, че трѣбва да се приготви за тия уроци. Та азъ мисля, че е много справедливо да имъ се плаща, защото, ако намѣримъ, че не е справедливо, ще нарушимъ, този принципъ, че всѣки единъ трѣбва да се възнаграждава за труда, който полага. За това намѣрвамъ, че въ това отношение прѣдложението на г. Кжнчова е не на мѣстото си.

Г. Кирковъ: Азъ станахъ да кажа нѣколко думи. Прѣди всичко, основно начало е турено, че двѣ заплати не може да се получаватъ. Ако се допуца туй отъ нашитъ закони, това е другъ въпросъ. Защото въ дадения случай офицеритъ, като отиватъ да прѣподаватъ лекции, едни сж ординарни учители, а други сж волнонаемни и се взематъ отвънъ. Но менъ ми е думата за офицеритъ, които прѣподаватъ тамъ. Азъ казвамъ, че несправедливо е да се плаща, когато за тия лекции офицеритъ се зематъ отъ другата работа. Напр., знаа офицери отъ Генералния щабъ, които напускатъ работата си и отиватъ да прѣподаватъ лекции. Едно врѣме това го наричаха дюкянчето — Военното училище. Азъ знаа офицери, които по тоя начинъ събираха много пари, защото взематъ по 7 лева и нѣщо на лекция. Така щото, или трѣбва да бждатъ дефицитни учители офицеритъ, както е на други мѣста, дѣто сж редовни професори въ училището, или пъкъ да се установи, че може да се полу-

чаватъ двѣ заплати. Азъ разбирамъ да вършеха това вънъ отъ работното врѣме, въ свободното си врѣме, но не е така, а вършатъ това въ врѣме на занятия, когато занятията въ канцеларията се съвпадатъ съ занятията въ училището. Тѣй щото, двѣ заплати имъ даваме. Азъ съмъ наклоненъ да поддържамъ тази мисль, която изказа г. Кънчовъ, че трѣбва да се уреди този въпросъ у насъ ясно, дали можемъ да даваме двѣ заплати, нарѣчете го, ако щете, възнаграждение, но тѣ сж двѣ заплати отъ единъ и сжщъ ковчегъ. Ако е възможно да става това, то е другъ въпросъ. Но азъ мисля, че споредъ конституцията и въобще споредъ законитѣ, не може едно дѣте да бозае отъ двѣ майки. Това ще бѣде много. Тѣй щото, и азъ съмъ за едно разяснение отъ г. Военния Министъръ.

Р. Петровъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че за тая сума не може да става дума да се намали. Говориха тамъ, че може на нѣкои офицери, които отиватъ да четатъ лекции, да имъ се не плаща; тогава трѣбва да ги назначимъ за специални лектори. Ако ги назначимъ за такива, тѣ ще четатъ по единъ прѣдметъ и тогава въ обща сложность сумата, която се плаща за четене лекции, ще струва $\frac{4}{5}$ отъ заплатата, която е получавалъ офицерътъ по-рано. Слѣдователно, по такъвъ начинъ ще излѣзе много по-скъпо, отколкото ако се плаща на отдѣлни лекции.

Колкото се отнася до въпроса, че офицеритѣ могли да четатъ лекции прѣзъ работното врѣме и не би трѣбвало тогава да имъ се плаща, това не е право. Офицеритѣ не четатъ, или може да четатъ прѣзъ работното врѣме, дѣйствително, т. е. прѣзъ урочно врѣме, прѣзъ което би трѣбвало да останатъ въ Министерството на работа, но това ни най-малко не имъ бърка, слѣдъ като свършатъ лекциитѣ, да извършватъ всичката работа, за която специално сж назначени споредъ длъжността имъ. Тѣй щото, четенето на лекции не имъ отнема врѣме отъ работата, която има да вършатъ. И, второ, за да четатъ лекции, тѣ трѣбва да се приготвятъ, а приготвянето не става въ урочното врѣме, а вънъ отъ това врѣме. Това е специаленъ трудъ, специална работа, която не може да бѣде обязательна за офицера. Слѣдователно, трѣбва да се плаща на тия офицери, както и на другитѣ учители се плаща, ако прѣзъ свободното си врѣме напишатъ нѣкаква научна книжка, или вършатъ каква да е специална работа, която не влиза въ кръга на тѣхната работа.

Ето защо азъ мисля, че тукъ не може и да става дума да не се плаща за лекциитѣ на офицеритѣ, или пъкъ да се назначатъ офицери специално за лектори, защото по такъвъ начинъ тѣхната работа ще излѣзе много по-скъпа на Държавата, отколкото е сега.

Е. Начевъ: Г-да народни прѣдставители! Съ такива параграфи както по гражданското въ-

домство, така и по военното, дѣйствително, ставатъ доста голѣми несправедливости. Ние не можемъ да вземемъ въ внимание прѣдложението на г. Кънчова, но не можемъ да се съгласимъ нито на онова, което прѣдлага г. Франгя, или това, което е прѣдвидено въ самия бюджетъ. Ето защо, г-да народни прѣдставители. Извѣстно ви е на васъ, че тѣзи лица, които четатъ лекции било въ Военното училище, или онѣви отъ Касацията, които отиватъ да четатъ лекции въ Висшето училище, не отиватъ въ онуй врѣме, когато имъ се плаща за тѣхната длъжностъ, не отиватъ напр. прѣди 8 часътъ и не отиватъ подиръ 5 часътъ, но напуштатъ работата, за която имъ плаща Държавата, и отиватъ да четатъ лекции и по такъвъ начинъ за онуй врѣме получаватъ сума по-голѣма, отколкото по заплатата. Така напр., членътъ на Касацията получава годишна заплатата 6.000 л., а пъкъ дневно за четене лекции получава 20 л.; значи, тя е наравно 7.200 л., ако допуснемъ, че чете всѣки день.

Азъ не искамъ да правя никакво прѣдложение, но обръщамъ вниманието на г. Министра и на васъ, г-да прѣдставители, ако може, за въ бѣдѣще да се тури поне нѣкакъвъ максимумъ, до каква сума трѣбва да се плаща на тѣзи хора, каква частъ сирѣмъ заплатата; напр., ако получава на день 15 л. заплатата, да му се тури 5 л. възнаграждение. Да се направи нѣщо по-рационално. Ако досега е ставало тѣй, да не става и за-напрѣдъ тѣй. Да не ме обвинятъ нѣкои, но то е повече по хатъръ: азъ съмъ членъ въ Касацията, или съмъ чиновникъ въ Военното Министерство, щомъ се ползувамъ отъ благоволенieto на Министра, или друго влиятелно лице, мене ще ме пращатъ да чета лекции. Така щото, ако е възможно, занапрѣдъ да се вземе такава норма: на онова лице, което отива да чете лекции, да му се плаща $\frac{1}{3}$ или половина отъ заплатата, която получава, а не да му се плаща по-голѣма сума, отколкото като на чиновникъ. Не е вѣрно, дѣто казва г. Франгя, че губятъ повечето отъ свободното си врѣме, когато отиватъ да четатъ лекции. Азъ казвамъ, ако отиватъ по онова врѣме, когато не сж на работа, тогава разбирамъ, напр. вънъ отъ 8 до 12 и отъ 2 до 5 ч. Но повечето четене става по онова врѣме, когато трѣбва да сж на работа. Членовеѣ отъ Касацията опрѣдѣлятъ извѣстни часове въ ущърбъ на правосъдието, само за да отиватъ да прѣподаватъ лекции. Така правятъ въ Военното Министерство и въ други министерства. А това е въ ущърбъ на работата.

Така щото, азъ прѣдлагамъ да се намѣри изходъ отъ това и той ще бѣде този, който прѣдлагамъ азъ. За въ бѣдѣще, разбира се, както казъ г. Р. Петровъ, не можемъ да вземаме специални учители по тия работи, съгласенъ съмъ съ това, но поне да се направи, щото да имъ се плаща $\frac{1}{3}$ или половина отъ заплатата, която получаватъ като длъжностни лица.

В. Кънчовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че въ Военното училище, дѣто се четатъ лекции отвѣтъ, е една мѣрка, която не принася голѣма полза на работата. Сѣщото е съ сѣдиитѣ, които четатъ лекции въ Висшето Училище. И тѣ не могатъ да бѣдатъ добри професори. За да бѣде единъ човѣкъ добъръ професоръ, той трѣбва да се прѣдаде на това занятие. Сѣдиитѣ-професори губятъ отъ своята сѣдийска работа, а куца имъ и професорската работа. Азъ зная много способни хора, които сѣ прѣподаватели въ Висшето училище, но не сѣ били много редовни, нито всѣки пѣтъ много приготвени прѣподаватели. Но тоя въпросъ искамъ да оставя настрана. Искамъ да кажа, че не намирамъ за добъръ този принципъ, да се прѣподава отъ външни лица.

Относително прѣподаването въ Военното училище, въпросътъ стои малко по-другояче. Напр., бивали сѣ случаи, когато офицери, служащи въ Военното училище, за която работа получаватъ заплата, четатъ лекции и получаватъ отъ лекции приблизително толкова, колкото имъ е заплатата. Бивали сѣ случаи; не казвамъ сега и она денъ, но бивали сѣ случаи. Щомъ допуснемъ принципа, че единъ офицеръ може да занимава двѣ работи и да му се плаща двойно, то нѣма край, нѣма мѣрка, колко би могла да бѣде заплатата за лекция. Той ще получава на часъ: ако прѣподава 6 часа, ще получава за 6 часа; ако прѣподава 3 часа, ще получава за 3 часа. Стѣснѣтъ другъ би билъ въпросътъ, ако офицеритѣ вънъ отъ часовѣтъ, които биха имали въ канцеларията, вънъ отъ канцеларскитѣ занятия, биха отишли да прѣподаватъ. Тогава е право да имъ се плаща за този трудъ, който иматъ извънъ служебното врѣме. Напр., канцеларията е отворена отъ 8 до 12 и отъ 2 до 6 часа; вънъ отъ това врѣме офицерътъ е свободенъ да се занимава съ каквато ще работа и може да получава за нея възнаграждение. Въ такъвъ случай би било справедливо; но не би било пакъ въ полза на учебното заведение, защото офицерътъ, който има една работа и прѣподава въ Военното училище, не може да се посвети на лекциитѣ си, а за да бѣде единъ прѣподавателъ или учителъ добъръ, той трѣбва да слѣди прѣдмета си, трѣбва да слѣди цѣлата литература по своя прѣдметъ. Който е бивалъ учителъ въ срѣдно учебно заведение, той да знае, че трѣбва да слѣди цѣлата литература по онзи клонъ, който му трѣбва и който прѣподава, и губи доста врѣме, додѣто се приготви. Азъ не мога да говоря, като човѣкъ добъръ свѣдуещъ по тия работи, но менъ ми се струва, че и г. Военниятъ Министръ ще се съгласи, че има повечко офицери въ Военното Министерство, отъ които нѣкои способни хора биха могли да се употребятъ въ Военното училище като прѣподаватели. Сега въпросътъ е тукъ, отъ една страна, за справедливостта. Не е справедливо единъ служащъ човѣкъ у насъ да получава двѣ заплати за едно и сѣщо врѣме, за което е обя-

занъ да служи. Ако нѣма такъвъ случай, т. е. ако офицерътъ въ врѣме на занятие не прѣподава, а вънъ отъ врѣмето на занятие, казвамъ, не е въ интереса на училището, защото ще дохожда изморенъ тамъ. Като работи единъ човѣкъ 4 часа въ канцеларията и отива въ училището, естествено нѣма оная свѣжестъ, за да бѣде добъръ прѣподавателъ. Не е това въ интереса на занятията. Ето защо азъ мисля, ако ще се плаща въ бѣдѣще за лекциитѣ, добръ е да усвои г. Военниятъ Министръ този принципъ: или да се назначатъ офицери за прѣподаватели специално, или, ако сѣ потребни външни лица, да имъ се плаща на лекция. Но особено бие неприятно въ очитѣ, нѣкакъ си отъ нравствено гледище, когато виждаме, че офицерътъ, който служи въ самото Военно училище, получава заплата 4.000 л., а и отъ лекции му дохождатъ 4.000 л. прѣвъ годината. Понеже офицеритѣ трѣбва да бѣдатъ и въ нравствено отношение примѣръ на младежта, която възпитаватъ, бие недобръ въ очитѣ това нѣщо. А случаи такива сѣ бивали и въ други врѣмена, и щомъ сѣ били по-прѣди, може да се допуснатъ и въ бѣдѣще.

А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Винаги, когато разискваме и поставяме разискването погрѣшно, то се знае, ще излѣземъ до единъ погрѣшенъ резултатъ. Какво се иска отъ насъ съ една статия отъ военния бюджетъ? Искатъ се 45.000 л. за четене лекции въ Военното училище и други военно-учебни заведения, за учебни пособия, за попълване библиотеката и за разходи по практическитѣ занятия съ конкритѣ. Какво казваме ние? Има офицери, които като взематъ своитѣ заплати като офицери, отиватъ въ Военното училище и прѣподаватъ. Ето какъ ние раздѣляме работата, безъ да виждаме, че въ статията има и друго нѣщо. Принципитъ на г. Кънчова и други прѣдговоривши, на който искатъ да се основатъ, може да бѣде правъ, но не тукъ. Казвате тѣй: може, ли, съгласно закона, единъ човѣкъ на държавна служба да получава двѣ заплати? Азъ казвамъ: не може. Но питамъ: трѣбва ли единъ човѣкъ, който вънъ отъ службата си има и друга една работа, която не е задължителна за него, да му даватъ възнаграждение? Справедливостта казва: да. Защото единъ офицеръ, който нѣма службата да прѣподава уроци, нѣма да отива да прѣподава и вечерно врѣме да се приготвява. Ако имаме достатъчно приготвени хора за учители, щѣхме да имъ кажемъ: „колко вие искате?“ „Толкова.“ И тогава щѣхме да имаме професори, дѣто трѣбва. Тогава какво щѣше да излѣзе? Щѣхме да имаме тукъ статия отъ 100.000 л. А тукъ какво имаме? Имаме хора, които, вънъ отъ службата си, пожертвуватъ опрѣдѣленото врѣме, приготвятъ се и отиватъ вънъ отъ службата си да прѣподаватъ уроци. (Д. Ризовъ: Не е вънъ отъ службата си!) Ето какъ, напр., едната служба е възнаграждение мѣсечно. Казва се, получавалъ еднѣкой си офицеръ

5—6 хиляди лева годишно, а другото е на урокъ. За да приготви урока, той трѣбва да пожъртвува врѣме. Намѣсто да отива да се разхожда, или да си лѣгне вечеръ по-рано, той трѣбва да стои до 12 или до 1 ч. да се готви. Вмѣсто да отиде да се разходи, или да си купи това и това, той трѣбва да учи урока. Всѣко врѣме, което той отнема отъ своя сънъ, което отнема отъ своя добъръ животъ и го употребява въ приготвление на урока, за туй врѣме не трѣбва ли да му се плаща възнаграждение?

Казватъ, че нѣма да имаме добри учители, когато сѫ въ сѣщото врѣме чиновници и учители. Може би да е вѣрно. Но не може да бждатъ упрекувани, защото резултатитѣ, които даватъ тия хора, било въ Висшето училище отъ сѣднитѣ на Върховния Касаціоненъ Сѣдъ, било въ Юнкерското училище, не можемъ да кажемъ, че тия резултати сѫ лоши. Може да кажемъ, че тия хора, вънъ отъ службата, която иматъ и получаватъ пари, жертвуватъ отъ своя сънъ и своя животъ и отиватъ да прѣподаватъ уроци, за да спечелятъ нѣщо.

Азъ съмъ на мнѣние, че тази статия трѣбва да приемемъ тъй, както е. Една чѣрта природна има у насъ. Щомъ една служба трѣбва да бжде платена, питаме: кой занимава тая служба? Еди-кой си. А, той не е пригоденъ. Но, питаемъ азъ: трѣбва ли да имаме хора, които да прѣподаватъ? Трѣбва. Тогава на тия прѣподаватели трѣбва ли да имъ се плаща? Трѣбва. Понеже непрѣмѣнно се иска статия да се удовлетвори тия нужди, трѣбва тази статия да я приемемъ. Азъ съмъ на мнѣние, че искането на почитаемитѣ прѣдговоривши не се основава нито на справедливостта, нито на нѣщо, което е истинско и право.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Рѣшението на тоя въпросъ е малко трудно. Г-нъ Кжичовъ прѣдлага, на лицата, които сѫ повикани отъ военъ да прѣподаватъ, да имъ се плаща, а на военнитѣ лица, офицери, които прѣподаватъ, да не имъ се плаща. Тия лица, които сѫ повикани отъ военъ, сѫ граждански лица и учители въ гимназиитѣ. Но на тѣзи учители отъ гимназиитѣ, които иматъ свободни часове и дохождатъ да прѣподаватъ въ Военното училище, да имъ се плаща, а на офицеритѣ, сѣщо такива же учители и които сѫ на такава же служба, да не имъ се плаща; това не е справедливо. (В. Кжичовъ: Да, но тѣ си иматъ часове 6 или 8, които свършватъ!) Не е това. Въпросътъ е за принципа — да се не получаватъ двѣ заплати, — той се нарушавалъ. Така, нали? На принципа не трѣбва да се полагаме при разрѣшението на въпроса? Защото той се нарушава. Що се касае до въпроса, че офицеритѣ най-сетнѣ като държавни служители и Държавата имъ плаща, когато ходятъ да четатъ лекции въ служебни часове, не трѣбва да имъ се плаща, това сѣщо не е справедливо. Защото трѣбва офицерътъ да се приготвява, за

да бжде добъръ лекторъ. А това приготвление става не въ служебнитѣ часове, а вънъ отъ служебнитѣ часове; слѣдователно, ние му даваме възнаграждение поне за приготвлението. Отъ друга страна, ако направимъ четенето на лекциитѣ служебна обязаность при тия условия, че офицерътъ изпълнява една служба, обаче, напуца често 1 или 2 часа да изпълнява службата и отива да прѣподава въ Военното училище извѣстно врѣме, тогава ще имаме най-лоши лектори. Лекторътъ ще иска да си стои въ канцеларията и не ще желае да чете лекции въ Военното училище или да се приготвя по тѣхъ, защото на сила не можешъ го накара. Лектори, насила заставени да четатъ лекции, менъ ми се струва, че ще бждатъ най-лоши лектори. Слѣдователно, най-правилното разрѣшение на въпроса е това, както каза г. Кжичовъ, че офицеритѣ трѣбва да бждатъ назначени щатни прѣподаватели. Азъ нѣмамъ нищо противъ това, но това е трудно да се изпълни, защото нѣмаме подготвени лица, за да направимъ добъръ изборъ или да освободимъ тѣзи, които имаме, за да ги направимъ щатни. Послѣ, ще трѣбва двойно и тройно по-голяма сума. (В. Кжичовъ: Може ли да бжде инспекторъ на училището и прѣподавателъ и двѣ заплати да получава? Поне това да не се допуца.) Сега както е поставенъ въпросътъ за четене лекции, не е така, както е билъ по-рано, и мисля, че това рѣшение на въпроса, въ което вече се е влѣзло, трѣбва да се подобри и считамъ, че това рѣшение ще бжде най-удовлетворително. Сега ние не плащаме на часъ, а на прѣдметъ — споредъ значението на прѣдмета и по числото на лекциитѣ по извѣстенъ прѣдметъ; и възнаграждението е твърдѣ незначително. Трѣбва да имате прѣдъ видъ, че на заставенитѣ офицери да четатъ на запасния курсъ въ Княжево е прѣдвидено 1½ л. на урокъ, когато тѣ трѣбва да плащатъ по 60 ст. на трамвая. Едно нѣщо, което трѣбва да се направи въ бѣдѣния бюджетъ е, както е направено въ ромѣнския бюджетъ за военното училище: за еди-кой си прѣдметъ толкова, за еди-кой си толкова. Това е, което трѣбва да направимъ, и тогава не е важно кое лице ще чете: ще ли бжде учителъ отъ гимназията, ще ли бжде офицеръ на служба или пенсионеръ — доста е началството да намѣри добри прѣподаватели, които да отговарятъ на нуждитѣ на учреждението.

Заради това азъ моля г. г. народнитѣ прѣдставители да приематъ тая сума както е. (Д. Ризовъ: На тия въ София вие плащате по-скжпо, а евтино на фукариитѣ!) Не е вѣрно. Както тукъ, така и тамъ сѣщо се плаща, не се плаща вече по 7½ на урокъ — това го нѣма. Та моля, г-да народни прѣдставители, да приемете параграфа както е, защото съ него едва ли ще може да се изкара годината. Това ще бжде най-правилното рѣшение, докато добиемъ хора, за да може да ги назначимъ за щатни прѣподаватели. Засега съ такива не разполагаме.

А. Малиновъ: Г-да народни прѣдставители! И азъ съмъ на мнѣние, че трѣбва да се плаща на лекторитѣ при Военното училище, но искамъ да направя едно прѣдложение и намислихъ да го направя слѣдъ думитѣ, които чухъ отъ г. Военния Министръ. Той мисли да назначи толкова лектори и толкова часове, за да му вотирайтъ тѣзи 45.000. Заради това азъ мисля, че много добръ ще бѣде, за учебни пособия, за попълване на библиотеката и за разходи по практическитѣ занятия на юнкеритѣ да се прѣдвиди отдѣленъ параграфъ, а за лекциитѣ отдѣленъ, защото резултатътъ ще бѣде такъвъ: за учебни пособия 50 ст., за попълване на библиотеката 1 л. и за практическитѣ занятия на юнкеритѣ 5 л., а останалитѣ 45.000 л. за хонораръ за лекторитѣ. Та по-добръ би било да се съгласи г. Военниятъ Министръ да се раздѣли този параграфъ на двѣ, да видимъ колко ще плащаме на тѣзи лектори. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Трѣбва да чакаме!) Да го направимъ сега.

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Прѣдложението на г. Малинова не е лошо, обаче, сега не е изпълнимо, понеже половина година се е минала и въ миналия бюджетъ е слѣтъ въ единъ параграфъ. (А. Малиновъ: За осемтъ мѣсеци може.) Не може; трѣбва да направимъ новъ разчетъ. Като се раздѣли на два параграфа, Сѣмъната Палата нѣма да приеме единъ документъ по единия параграфъ, а другъ — по други. Това е непрактично. Прѣдложението е свършено вѣрно и основателно, обаче, е неизпълнимо сега.

Прѣсѣдателятъ: Г-нъ Малиновъ настоява ли на прѣдложението си? (А. Малиновъ: Отказвамъ се; нека остане за наесенъ.)

Има прѣдложение само отъ г. Кънчова, относително редакцията на тоя параграфъ. Г-нъ Кънчовъ прѣдлага редакцията да стане както слѣдва: „За четене лекции отъ лица не стоящи на дѣйствителна военна служба въ Военното училище и другитѣ военно-учебни заведения, за учебни пособия, за попълване библиотеката и за разходи при практическитѣ занятия съ юнкеритѣ — сжщата сума — 45.000 л.“

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Азъ не съмъ съгласенъ, г-да народни прѣдставители, съ това прѣдложение, защото, най-напрѣдъ, засега не е изпълнимо. Май мѣсецъ е миналъ и остава само юний. Не можемъ току-така, наведнажъ да рѣшимъ въпроса за лица, на които имаме да плащаме и трѣбва да имъ изплатимъ за изтеклото врѣме. (В. Кънчовъ: Естествено, че ще имъ платите!) Ние не можемъ да имъ отнемемъ това право. И азъ ви казвахъ, че менѣ е невъзможно да наложамъ по служба на офицеритѣ да бждатъ и прѣподаватели, защото тѣ ще кажатъ, че азъ си имамъ своя служба и прѣподавателъ не желая да бжда. Тогава какво трѣбва да направимъ?

Н. Антикаровъ: Ще вземемъ учители отъ гимназията!

В. Кънчовъ: Не може ли, ако се приеме такова прѣдложение, отсега нататкъ да се прилага?

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Азъ бихъ молилъ г. г. народнитѣ прѣдставители да оставятъ този въпросъ, както е билъ досега.

Прѣсѣдателятъ: Г-нъ Кънчовъ, оттегляте ли прѣдложението си? (В. Кънчовъ: Оттеглямъ го.) Турямъ на гласуване параграфа, както е въ бюджетопроекта, и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема. (Гласове: Дайте отидихъ!) Да се гласува и слѣдующиятъ параграфъ, та послѣ.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава VIII.

Поддържане арсенала и работилницитѣ въ войсковитѣ части.

„§ 34. За поддържане учебната ковачница: купуване желязо, вжглища, клинци и поправки инструментитѣ и за едновременно снабдяване ковачницата съ инструменти и учебни пособия, за 4 м. 667, за 8 м. 1.333, всичко 2.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Давамъ 15 минути отидихъ.

(Слѣдъ отидихъ.)

Прѣсѣдателятъ: (Звъни.) Засѣданието продължава.

Г-нъ докладчикътъ има думата да прочете § 35.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 35. За поддържане майстерскитѣ при возарскитѣ ротѣ, купуване вжглища, материали и поддържане инструменти, за 4 м. 1.200, за 8 м. 2.400, всичко 3.600 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 36. За поддържане майстерскитѣ въ войсковитѣ части: купуване вжглища, материали и поддържане инструменти, за 4 м. 3.693, за 8 м. 7.387, всичко 11.080 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 37. За поддържане Софийския арсеналъ и Разградската работилница, купуване вжглища, машини, масло и инструменти и други материали по поддържането на машинитѣ и инструментитѣ, за 4 м. 10.000, за 8 м. 20.000, всичко 30.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 38. За купуване и съчене дървенъ материалъ за арсенала и крѣпостнитѣ батальони и за прѣвозването му, за 4 м. 5.000, за 8 м. 5.000, всичко 10.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава IX.

Доманински разходи.

§ 39. За поддържане готварскитѣ сѣдове и погрѣби; купуване и поправяне сѣдовѣ и калайдисването имъ, за 4 м. 8.080, за 8 м. 27.920, всичко 36.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 40. За дребни домашни разходи по пазенето имуществото въ складовѣтѣ, поправяне рафтове и пирамиди, бѣлосване, дезинфекция и поддържане въ чистота помѣщенята, за 4 м. 14.000, за 8 м. 40.000, всичко 54.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 41. За поддържане въ исправность музикантскитѣ инструменти, за 4 м. 2.900, за 8 м. 5.800, всичко 8.700 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 42. За чистене куминитѣ и нужницитѣ, за 4 м. 10.000, за 8 м. 26.000, всичко 36.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 43. За дребни поправки въ войсковитѣ здания, за 4 м. 12.000, за 8 м. 24.000, всичко 36.000 л.“

А. Малиновъ: Азъ ще помоля г. Военния Министръ да обясни на Народното Събрание: по този § 43, „за дребни поправки на войсковитѣ здания“ прѣдвиждатъ се 36.000 л.; по-нататъжъ намираме § 51 „за ремонтъ на войсковитѣ здания“ и пр.— 370.000 л. Азъ мисля, че това е едно и сѣщо, защото и този параграфъ е за поправка на войсковитѣ здания. Тѣзи 36.000 л., мисля, могатъ да се

отхвърлятъ съвсѣмъ и да остане само кредитътъ 370.000 л.

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: На този въпросъ обяснението е слѣдующето, г-да народни прѣдставители. Ремонтътъ е нѣщо опрѣдѣлено, съставено по смѣтка, за да може едно здание да се поправи. „Дребнитѣ поправки“ сж такива, които не могатъ да чакатъ нито инженеръ, нито лѣто, а днесъ като е развалено, трѣбва да се поправи. Днесъ се строши джамъ, другъ день една ключалка, на третия день вѣтрътъ отнесеъ една керемидка, на четвъртия день станала нѣкаква друга поврѣда — тѣзи нѣща веднага трѣбва да се поправятъ и не може да се чака да дойде инженеръ, нито търгъ да става. Джамътъ трѣбва да се тури веднага — не може да чака; покривътъ трѣбва да се тури, защото, ако е отмѣстена една керемидка, утрѣ цѣлиятъ покривъ може да се събори. Такива сж дребнитѣ разноски.

А. Малиновъ: Азъ мисля, че едно стѣкло може да се поправи отъ § 51. Нашата Смѣтна Палата, която е толкозъ педантична, ще допусне това и ще провѣри платежната заповѣдъ.

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Тогазъ съединѣте и двата параграфа.

А. Малиновъ: Нѣма нужда!

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Не е така!

Прѣдсѣдательтъ: Г-нъ Малиновъ! Правите ли прѣдложение? (А Малиновъ: Права прѣдложение да се махне тоя параграфъ.) Г-нъ Малиновъ! Ако Събранието не желае да гласува за тоя параграфъ, естествено, той ще падне.

Турямъ на гласуване параграфа и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 44. За откупуване бани и за поддържане такива въ частитѣ, за 4 м. 16.000, за 8 м. 24.000, всичко 40.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 45. За канцеларски разходи, за 4 м. 26.390, за 8 м. 85.610, всичко 112.000 л.“

Тукъ комисията призна, че тоя разходъ е доста голѣмъ и единодушно го смали на 90.000 л., на което г. Военниятъ Министръ се съгласи. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Слава Богу!) Това е втората економия.

Прѣдсѣдательтъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на комисията и моля ония, които сж за

него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 46. За разходи по коване на конетѣ, за 4 м. 12.000, за 8 м. 30.000, всичко 42.000 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 47. За разходи по погребение на умрѣли и за даване пособие за погребение на бѣдни офицери, за 4 м. 2.000 л. за 8 м. 4.000 л., всичко 6.000 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 48. За отопление и освѣтление на помѣщенията, за варене храна, за поддръжане печитѣ и огницата, за инсталация и такси за електрическо освѣтление и за купуване лампи, стѣкла и пр. по освѣтлението, за 4 м. 133.333, за 8 м. 246.667, всичко 380.000 л.“

Прѣдсѣдателятъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 49. За извършване духовни трѣби, за 4 м. 7.400, за 8 м. 14.800, всичко 22.200 л.“

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Моля да се редактира параграфътъ така: „Възнаграждение за извършване духовни трѣби“, за да нѣмаме разпразни съ Смѣтната Палата.

Г. Кирковъ: Понеже мисля, че има полкови свещеници, които извършватъ духовнитѣ трѣби, азъ искамъ да попитамъ г. Военния Министъръ защо е тоя параграфъ.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Нѣма!

Докладчикъ Х. Петруновъ: Има гарнизонни само.

Г. Кирковъ: Тази сума е доста голѣма, ужасно голѣма ми се вижда.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Миналата година въ бюджета, както сте забѣлѣжили, е прѣвидена сѣщата сума и тамъ бѣше казано: „възнаграждение за извършване духовни трѣби — заплата на гарнизонни свещеници“, едикоко по толкозъ и т. н. Но понеже бѣше казано „заплата“ оказа се, че това бѣше невъзможно, тъй като свещеницитѣ, които получаватъ извѣстно възнаграждение, счита се, че получаватъ 2 заплати, затова остана така: за извършване духовни трѣби —

и отъ тѣхъ се дава допълнително възнаграждение на свещеници, които иматъ свои енории. Споредъ гарнизона дава имъ се извѣстно възнаграждение, за да могатъ да извършватъ духовнитѣ трѣби на гарнизона и освѣтъ това плаща се отдѣлно на иновѣрното духовенство, когато извършва такива трѣби.

Г. Кирковъ: Отказвамъ се тогава.

Прѣдсѣдателятъ: Турямъ на гласуване и тоя параграфъ съ измѣнението въ редакцията му, прѣдложена отъ г. Министра, и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава Х.

Специални разходи.

§ 50. За купуване коне и др. добитѣкъ за войската и за изплащане офицерскитѣ коне, умрѣли и станали негодни за служба, за 4 м. 50.000, за 8 м. 100.000, всичко 150.000 л.“

Р. Петровъ: Г-да народни прѣдставители! Макаръ че г. Военниятъ Министъръ по-рано да заяви, че сѣга не му е врѣмето да става увеличение, считамъ се принуденъ да заяви, че едно увеличение би трѣбвало да се направи въ този параграфъ за купуване на коне. Ние държимъ въ армията, споредъ ефектива, който имаме, споредъ количеството на частитѣ, държимъ приблизително 6—7 хиляди коне. Тия коне, разбира се, вѣчно не могатъ да служатъ, а най-много 10 години, защото се купуватъ на 5—6 годишна възраст и, като прослужатъ 10 години, ставатъ на 15—16 годишна възраст и не могатъ да служатъ, и по такъвъ начинъ, за да се не намалява конскиятъ съставъ на армията, би трѣбвало около 500—600 коня най-малко да се купуватъ всѣка година — вѣнъ отъ ония загуби, които могатъ да произлѣзатъ случайно, напр. нѣкой конъ си счупилъ крака, другъ умрѣлъ по болестъ и т. н. Така щото, приблизително съ $\frac{1}{10}$ часть всѣка година трѣбва да се промѣнява конскиятъ съставъ, за да можемъ да държимъ въ армията толкова коне, колкото бихме смѣтали, че сж нужни въ мирния съставъ на войската. Между това, трѣбва да признаемъ, че отъ нѣколко години насамъ не се е прѣдвиждала никаква сума въ бюджета, съ която може да се купуватъ толкова коне, колкото трѣбва ежегодно да се купуватъ, и заради това, съ течението на врѣмето, съставътъ на конетѣ въ войската е твърдѣ много намалѣлъ и рискува да се намали още повече. Ако отъ друга страна бихме приели да купимъ за веднажъ, макаръ въ идущата сесия и макаръ чрѣзъ сврѣхсмѣтенъ кредитъ, или съ кредитъ, който ще гласуваме, за попълване на всичкитѣ коне, които сж нужни въ армията, количеството на тия коне ще се яви толкова много, щото обучението ще бѣде трудно и въ всѣки случай такова движение въ конския съставъ не може освѣтъ

да влияе твърдѣ врѣдно, безъ да обръщаме внимание на обстоятелството, че конетѣ не ги държимъ само за луксъ, но ги държимъ за всѣкаква евентуалностъ, и, слѣдователно, както казахъ и по въпроса за облѣклото, понеже не можемъ да прѣдполагаме, кога може да ни затрѣбватъ тия коне и понеже всѣкога армията трѣбва да бѣде готова за всѣка случайностъ, мисля, че ще бѣде добръ да прѣдвидимъ една сума по-голѣма за по тоя параграфъ, за да може да се попълни до извѣстна степенъ съставътъ на конетѣ, именно оня съставъ, който трѣбва да има. Тѣй щото, азъ прѣдлагамъ най-малко поне за 600 коне да се прѣдвидятъ пари, и по цѣната, която се каза, трѣбва да се прѣдвиди една сума отъ 400.000 л.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Въпросътъ за купуването на коне е билъ така нещастно разрѣшаванъ въ нашата армия, както и въпросътъ за купуването на облѣкло. Азъ ще почна отъ 1887 г. Въ 1887 г. имаме 2.681 коня въ армията, а кредитътъ е билъ 179.000 л. — по-голѣмъ, отколкото е било нужно, т. е. колкото е имало нужда за формиране на нови части. Въ 1888 г. имаме 3.065 коня съ кредитъ 420.000 л.; въ 1889 г. числото на конетѣ е било 3.346 съ кредитъ 420.000 л.; въ 1890 г. числото на конетѣ е било 4.135, а кредитътъ е билъ пакъ 420.000 л.; обаче, въ Военното Министерство се ухитрили и изхарчили само 65.000 л.; въ 1891 г. числото на конетѣ е било 3.721, а кредитътъ се намалява на 200.000 л.; въ 1892 г. пакъ е билъ кредитътъ 200.000 л.; въ 1893 г. — 200.000 л.; въ 1894 г. — 200.000 л.; въ 1895 г. — 200.000, а сѣщо и въ 1896 г. и 1897 г.; въ 1898 г. е 150.000 л.; въ 1899 г. — 350.000 л.; въ 1900 г. — 350.000 л., а въ 1901 г. — 150.000 л.

Както виждате, въ кредититѣ има голѣми намалявания, а въ числото на конетѣ има увеличение. Когато въ 1897 г. е имало 2.681 коня съ кредитъ 179.000 л., въ настояще врѣме, когато съставътъ на конетѣ е увеличенъ, ние имаме кредитъ 150.000 л. Съмнѣние нѣма, че ако трѣбва да ремонтираме правилно наптитѣ коне, трѣбва да купуваме всѣка година по 600 коня. Конетѣ, които служатъ въ армията, не могатъ да прослужатъ повече отъ 10 години — има изключения до 12 години, но тия изключения сѣ рѣдки. Слѣдователно, нормалниятъ ремонтъ на конетѣ е 10% отъ конския съставъ. Сумата 150.000 л., която е прѣдвидена сега въ бюджета, трѣбва да признаемъ, че не е достатъчна; прѣдвидѣхъ я по-малко по тия причини, които по-рано обяснихъ. Нѣма отъ кѣдѣ да увеличимъ и не можемъ да купимъ. Обаче, съ тия 150.000 л. ще може да се достигне извѣстенъ ремонтъ, ако не 100%, то поне до 60—70% ще се постигне, защото съ тия пари ние купуваме изключително мѣстни коне, а мѣстнитѣ коне струватъ срѣдно отъ 300 до 350 л. Така щото, съ тия 150.000 л. ще се купятъ около 350—400 коня, които така сѣщо ще бѣдатъ една помощъ.

Трѣбва да констатирамъ единъ утѣлителенъ фактъ, че грижитѣ на Министерството на Търговията и Земледѣлието по коневѣдството до извѣстна степенъ се оправдаватъ, защото поне за нашата дивизионна кавалерия ние съ тия суми успѣхме да купимъ 200 коня. Тукъ-тамъ, макаръ и въ незначително количество, се явяватъ коне, които могатъ да служатъ и въ другитѣ конни полкове. Така щото, ако тая сума я употребимъ изключително за дивизионната кавалерия и отчасти за артилерията, защото ние имаме двѣ батареи, запрѣгнати съ мѣстни коне, които не сѣ по-лоши отъ другитѣ, ще може да прѣживѣемъ нѣколко врѣме съ тѣхъ.

Въ случай, нѣмамъ нищо да се увеличи параграфътъ, ако има отдѣл да се увеличи. Заради туй, моля да остане параграфътъ тѣй, както е прѣдвиденъ, защото иначе ще бѣде принуденъ г. Министерътъ на Финанситѣ, който сега отсъствува, съ увеличението на разходитѣ да увеличи и приходитѣ.

Прѣдседателътъ: Има прѣдложение отъ г. Рачо Петрова за увеличение параграфа на 400.000 л. (Д. Ризовъ: Има ли писмено прѣдложение? Ако нѣма, не може да се гласува!) Г-нъ Петровъ, настоявате ли на своето прѣдложение? (Р. Петровъ: Настоявамъ. — И. Московъ: Ама трѣбва писмено да е прѣдложението, иначе се нарушава правилникътъ!)

Турымъ на гласуване прѣдложението на г. Петрова, да се увеличи § 50 на 400.000 л., и моля ония, които сѣ за него, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Събранието не приема.

Турымъ на гласуване § 50, както е прѣдложенъ въ бюджетопроекта, и моля, които сѣ за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 51. За наемъ помѣщения, за ремонтъ на войсковитѣ здания, за дребни постройки, за изплащане обязательства по откупени казарми, за отчуждаване мѣста подъ казарми, укрѣпления и военни желѣзници, за 4 м. 186.167, за 8 м. 183.333, вѣщоко 370.000 л.“

Д. Ризовъ: Г-да прѣдставители! Този параграфъ, мисля, че може да се намали още съ 70.000 л., защото за ремонта на войсковитѣ здания, както г. Малиновъ по-напрѣдъ ви каза, въ другъ единъ, отдѣленъ параграфъ сѣ прѣдвидени около 36.000 л. Па и наемътъ на помѣщенията, мисля, че би могълъ да се намали. Тѣй напр., въ Военното Министерство може да се помѣстятъ и нѣкои други военни учреждения, като военно-сѣдебниятъ отдѣлъ и пр., защото тамъ има толкова много празни мѣста, щото, както мнозина справедливо иронизиратъ, търсятъ се офицери, за да попълнятъ празнитѣ стаи. Азъ правя прѣдложение да се намали параграфътъ на 300.000 л. и ще моля г. Министра да се съгласи.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Вие виждате, че параграфътъ значително е намаленъ,

и трѣбва да се има прѣдъ видъ, че наети помѣщения по контракти имаме за повече отъ 120.000 л. За военно-сѣдебния отдѣлъ, който се помѣщава въ отдѣлно здание, за което плащаме кирия, сега въ стария клубъ имаме курсове и тамъ не може да се помѣсти. Военното Министерство не е празно, както се прѣдполага. Имаме контрактъ за тоя отдѣлъ, който изтича въ края на годината и, ако можемъ, ще се помѣстимъ да го помѣстимъ тамъ. Намаления сѣ невъзможни още и затова, защото Военното Министерство има за 30 милиона лева здания, и, ако смѣтнете колко трѣбва да се плаща всѣка година, за да бѣдатъ колко-годи поддържани, ще се съгласите, че процентътъ е недостатъченъ и трѣбва да бѣде сумата по-голяма, за да могатъ да се поддържатъ.

Съ тия пари, които туряме тукъ, ние кѣримъ, а не поддържаме. И послѣ, трѣбва да се имъ прѣдъ видъ, че повечето здания, които има Военното Министерство, сѣ казарми, че въ тѣхъ живѣятъ войници, че се марширува и че не е желателно всички войници цѣликомъ да слизатъ отъ горния етажъ долу. На тия работи трѣбва да се обърне внимание. Сумата ако е намалена, намалена е не затова, че е достатъчна, ами че е късно да се почнатъ ремонтитъ и трѣбва да се мине само съ тѣзи ремонти тази година. Отъ друга страна, трѣбва да се има прѣдъ видъ, че ние изплащаме обязательства по казармитъ: тѣзи обязательства сѣ по откупуването на Старо-Загорската казарма. У насъ едно врѣме имаше много окръжни постоянни комисии и градски сѣвъѣти, които се напѣдварваха да строятъ казарми. Настроиха казарми и послѣ стана нужда Държавата да ги откупува. Всички казарми, които сѣ строени отъ окръжни постоянни комисии и общини, се откуниха отъ Военното Министерство. Изключение правятъ засега само Врачанскитъ казарми и Врачани постоянно искатъ да се откупятъ, по понеже има други наочередъ, трѣбва да почакаатъ тѣ. А пъкъ тѣзи обязательства сѣ задължителни.

Както виждате, отъ тази сума трѣбва да се харчи и за отчуждаване на мѣста за укрѣпления. Тия мѣста не сѣ значителни, по-значителни сѣ мѣстата, които трѣбва да се отчуждатъ за военната желѣзница. Миналата година бѣхме принудени да отчуждимъ доста мѣста за направата на една военна желѣзница до арсенала, но ще бѣдемъ принудени да я водимъ нататъкъ, защото, за да отправяме материалитъ до желѣзницата, трѣбватъ ни повече отъ 10.000 кола, които не могатъ да се намѣрятъ и не могатъ да се съсрѣдоточатъ въ София. Слѣдователно, щемъ-не-щемъ, трѣбва да я водимъ нататъкъ. Първата работа е, че трѣбва да се отчуждатъ мѣста. Сумата е тѣй ограничена, че едва ще стигне да кѣримъ, а не да ремонтираме.

Тѣй щото, азъ моля да остане параграфа както си е.

Прѣдседателътъ: Има прѣдложение отъ г. Ризова да се намали сумата по § 51 отъ 370.000 л.

на 300.000 л. Турямъ на гласуване най-напѣдъ това прѣдложение и моля ония, които сѣ за него, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Събранието не приема.

Турямъ на гласуване самия параграфъ. Моля ония, които сѣ за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 52 За прѣвозване войскови тежести и за разходи по опаковката имъ и за насмане прѣвозни срѣдства прѣзъ врѣме на лѣтнитъ занятия, за 4 м. 13.333, за 8 м. 16.667, всичко 30.000 л.“

Прѣдседателътъ: Които сѣ за тоя параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 53. Пѣтни, дневни и столови пари, за 4 м. 66.667, за 8 м. 183.333, всичко 250.000 л.“

Е. Начевъ: Г-да народни прѣдставители! Тѣй както е редактиранъ този параграфъ, не може да се разбира друго, освѣнъ да се мисли, че офицеритъ, освѣнъ като получаватъ пѣтни и дневни пари, но и на столоветъ като стоятъ, и тогава ще получаватъ пари. Затуй, дѣто е казано „столови“, азъ ще моля г. Министра да даде обяснения, какъ да се разбира.

Д. Ризовъ: Г-да прѣдставители! По тоя параграфъ азъ съмъ тоже направилъ едно прѣдложение, за да се намали той съ 50.000 л., защото въ него влизатъ командировкитъ, по които сѣ ставали най-много пилѣния на пари. Даже въ моето прѣдложение има и една забѣлѣжка, която трѣбва да се прибави къмъ тоя параграфъ, но която забѣлѣжка може и да се не прибави, ако г. Военниятъ Министъръ е готовъ да декларира, че нито една командировка по военното вѣдомство нѣма да става безъ протоколирано рѣшение на Министерския Сѣвъѣтъ, защото съ тѣзи командировки сѣ ставали и ставатъ страшни злоупотрѣбления. Както ви казахъ и вчера, напиятъ Воененъ Министъръ има една слаба страна — която може да е и негова сила, но е и негова слабостъ, — а именно, че е много добъръ, та, когато му се обѣсятъ хора на врата да идатъ по командировки, той имъ дава командировки и за работи не толкова потрѣбни, или пъкъ, като отидатъ, той ги забравя — както е станало съ единъ офицеръ, мисля да се казва Цвѣтковъ, който отиде въ Франция при Крезю, забрави се тамъ и, не се знае, тогѣтъ ли изѣде него, той ли изѣде тогѣтъ, но и досега още го нѣма. Ето защо, за да не ставатъ тѣзи работи въ бѣдѣще, а и за да туримъ Военния Министъръ въ по-згодно положение, ще бѣде много добръ да се съгласи той да се прибави тая забѣлѣжка, щото нито една командировка да не става безъ разрѣшението на Министерския Сѣвъѣтъ; или ако не иска да се тури тази забѣлѣжка, понеже не я турихме и въ дру-

гитѣ бюджети — прѣз есенната сесия тя ще се тури непрѣмѣнно, — то да декларира, че никаква командировка нѣма да направи безъ разрѣшението на Министерския Сѣвътъ. Това ще го освободи отъ онѣзи, които би му се обѣсили на врата да ги праца въ командировки, а пѣкъ сумата може да се намали съ 50.000 л. и да остане тя само 200 хиляди лева, както е била и лани. Истина е, че лани не сѣ стигнали тѣзи пари; но нестигането се обяснява съ ромжно-българския конфликтъ, който увеличи тая статия съ передвижението на офицеритѣ. Сега този конфликтъ е вече уразненъ и нѣма защо да се увеличава тая сума.

Азъ бихъ молилъ, слѣдователно, г. Министра да се съгласи за намалението на тая сума съ 50.000 л.

А. Вазовски: Г-да народни прѣдставители! Азъ не мога да се съглася съ мнѣнието на г. Ризова, щото, когато стане нужда да се працатъ офицери въ командировка, да внася Военниятъ Министъръ прѣдложение и иска разрѣшение отъ Министерския Сѣвътъ, защото по нѣкой пѣкъ ставатъ такива екстренни нужди за командировка на офицери, които не търпятъ никакво отлагане. Обаче, азъ ще моля г. Военния Министъръ да бѣде малко по-пестеливъ въ харченето на тѣзи пари и да не отпуска отъ тѣзи пари на офицери, които отиватъ въ полеви поездки, защото е имало случаи, когато офицери, особено отъ генералния щабъ, сѣ нарочно устройвали такива поездки и сѣ изтегляли сумитѣ отъ този параграфъ безъ нужда, а когато ставало дѣйствителна нужда да се командирова офицери отъ дълбоката провинция по нѣкоя важна работа, тогава се казва, че параграфътъ е изчерпанъ, и сѣгитъ за него се изискватъ свръхсметни кредити и пр. Прѣдложение за намаляване на параграфа не правя, защото азъ зная, че е почти изхарченъ, но само ще помоля г. Военния Министъръ да бѣде по-пестеливъ, както казахъ и по-горѣ, въ харченето на тия пари; и командировкитѣ на други началствующи лица да не позволява да ги вършатъ, а самъ той да ги разрѣшава.

В. Кънчовъ: Азъ съмъ съгласенъ съ искането на ония г. г. народни прѣдставители, които намиратъ, че трѣбва да се намали този кредитъ. Ние увеличихме храната на войската и увеличихме съ това бюджета. Трѣбва да намалимъ другъ параграфъ за уравнивяване на бюджета. Истина е, че има командировки необходими, но има и такива, които не сѣ нуждни и безъ които би могло да мине. Имало е случаи, че сѣ правени командировки не отъ нуждитѣ на работата, а за да си поправятъ нѣкои офицери положението. Такива командировки сме имали и по другитѣ вѣдомства. Менѣ ми сѣ говорили, че единъ офицеръ миналата година е прѣдставилъ смѣтка за една обиколка за 8.000 л. (Р. Петровъ: Кой е той?) Азъ не желая имена да казвамъ. Въпросътъ е, че такава грамадна сума да се харчи отъ единъ офицеръ —

8.000 л. годишно — прави неприятно и лошо впечатление на по-младитѣ. Не ще ли бѣде добръ, както мислятъ нѣкои военни хора, щото на дивизионния командиръ да се дава годишно, както се дава на окръжния управителъ, една сума отъ 800—900 или 1.000 л., които да има на разположение, вмѣсто да харчатъ офицеритѣ такива грамадни суми? Но, въ всѣки случай, желалъ бихъ да намѣри способъ г. Министерътъ да се задоволи съ сумата, която миналата година е била отпусната.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! По отношение къмъ пѣтнитѣ и дневнитѣ пари, азъ съмъ длъженъ да ви кажа нѣкои свѣдѣния, за да видите че това което искамъ, не е много и че въ това отношение Военното Министерство е взимало и взима всички мѣрки, за да се намалятъ разносикитѣ. Азъ ще ви прочета нѣкои цифри, за да видите какво значение иматъ тѣ. Дневнитѣ въ 1887 г. сѣ прѣдвидени 100.000 л., а сѣ похарчени 584.000 л.; въ 1888 г. сѣ прѣдвидени 150.000 л., а сѣ похарчени 614.000 л.; въ 1889 г. сѣ прѣдвидени 200.000 л., а сѣ похарчени 765.000 л.; въ 1890 г. сѣ прѣдвидени 300.000 л., а сѣ похарчени 670.000 л.; въ 1891 г. сѣ прѣдвидени 300.000 л., а сѣ похарчени 439.000 л.; въ 1892 г. сѣ прѣдвидени 400.000 л., а сѣ похарчени 397.000 л.; въ 1893 г. сѣ прѣдвидени 350.000 л., а сѣ похарчени 349.000 л.; въ 1894 г. сѣ прѣдвидени 200.000 л., а сѣ похарчени 306.000 л.; въ 1895 г. сѣ прѣдвидени 350.000 л., а сѣ похарчени 413.000 л.; въ 1896 г. сѣ прѣдвидени 350.000 л., а сѣ похарчени 478.000 л.; въ 1897 г. сѣ прѣдвидени 300.000 л., а сѣ похарчени 405.000 л.; въ 1898 г. сѣ прѣдвидени 300.000 л., а сѣ похарчени 503.000 л.; въ 1899 г. сѣ прѣдвидени 240.000 л., а сѣ похарчени 375.000 л. Както виждате, сумитѣ, които сѣ харчени, твърдѣ значителни сѣ. Обаче, трѣбва да се има прѣдъ видъ едно нѣщо, че тия суми сѣ значително увеличавани тогава, когато у насъ сѣществуваша лагеритѣ, понеже цѣлата армия излизаше на лагеръ, офицеритѣ излизаха на лагеръ и получаваха лагерни пари. Сега лагеръ нѣма и това число значително е намалено.

Що се касае до искането на г. Ризова за рѣшаването отъ Министерския Сѣвътъ за командировки, азъ го считамъ за недостойно за себе си и, нѣма съмнѣние, нѣма да приема такова онекуство. Що се касае до начина, по който Военното Министерство командирова и т. н., трѣбва да имате прѣдъ видъ, че е направено разпореждане, което, вѣроятно, въ другитѣ министерства нѣма, че всѣка командировка трѣбва да става съ разрѣшението на Военния Министъръ. Слѣдователно, Военниятъ Министъръ трѣбва да знае тия командировки. Мисля, че по-голяма гаранция отъ тази не може да се измисли.

Обаче, трѣбва да се има прѣдъ видъ, че командировкитѣ въ армията сѣ значителни и не могатъ да бѣдатъ съкратени. Не трѣбва да се изгубва изъ прѣдъ видъ, че имаме наборни комисии отъ по

нѣколко члена, които засѣдаватъ въ продължение на два и $2\frac{1}{2}$ мѣсеца въ годината, а слѣдъ това имаме върховни провѣрочни комисии, които засѣдаватъ тоже по 2— $2\frac{1}{2}$ мѣсеца, на които се плаща. Слѣдъ това, трѣбва да имате прѣдъ видъ, че има полеви поездки. Г-нъ Бозовски не е правъ, като казва, че не трѣбва да се плаща за полевитѣ поездки на офицеритѣ, защото офицеритѣ, ако излизатъ на 100 км. вѣнъ отъ мѣстоживѣнието си, трѣбва да имъ се плаща; защото се усъвършенствуватъ не само за своя лична полза, а и за полза на Държавата. (Г. Кирковъ: То е кариера за офицеритѣ!) Кolkото получава единиятъ, толкова получава и другиятъ. Не можемъ ние, като сме дали на офицеритѣ заплатата, да имъ кажемъ: отукъ нататѣкъ нѣма да плащаме нищо. Не може да правимъ разлика между офицера и чиновника. Ако се плаща на чиновника, когато го командироваатъ, напр. до Княжево, трѣбва да се плаща и на офицера. Измѣнитѣ закона, че не трѣбва никой да получава за командировки, тогава друго става. Що се касае до полевитѣ поездки, бихъ желалъ, колкото е възможно, да бѣдатъ по-често правени. Когато нѣма възможность офицеритѣ да правятъ маневри съ войницитѣ, взимаме офицеритѣ да учатъ маневри безъ войници и колкото се приготвятъ, толкова по-добрѣ. Азъ приемамъ това начало, защото е нужно.

Що се касае до дневнитѣ, това е, което имамъ да забѣлѣжа. Че съмъ прѣдвидѣлъ 50.000 л. повече, то е затуй, че съмъ убѣденъ, че нѣма да стигнатъ. Ако не искате да се явявамъ съ свръхсметенъ кредитъ, трѣбва да отпуснете тая сума, ако ли искате да се явя насенъ съ искане свръхсметенъ кредитъ отъ 50.000 л., азъ ще се съглася за намалението на тая сума сега и насенъ ще я поискамъ. Затуй моля да се гласува параграфътъ. (Д. Ризовъ: Насенъ ще затворимъ вратата на свръхсметнитѣ кредити!) Тогава ще се затвори вратата и за сѣществуването на Държавата, вѣроятно. (Д. Ризовъ: Ба, ба!) Тогава бюджетътъ ще бѣде другъ и нѣма да има нужда отъ свръхсметенъ кредитъ, защото Държавата трѣбва да сѣществва съ свръхсметенъ кредитъ, или съ бюджетъ, сѣ едно!

Прѣдсѣдательтъ: Има прѣдложение отъ г. Ризова да се намали § 53 отъ 250 на 200 хиляди лева. Настоява ли г. Ризовъ на своето прѣдложение?

Д. Ризовъ: Настоявамъ за първата часть.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Столовитѣ пари сж дневни пари на офицеритѣ отъ флотата. Намѣсто дневни, даваме имъ столови пари, които сж въ много по-малкъ размѣръ, отколкото дневнитѣ. Това сж дневнитѣ, които се наричатъ столови.

Прѣдсѣдательтъ: Които сж за прѣдложението на г. Ризова: да се намали цифрата отъ 250.000 л.

на 200.000 л., да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемва.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 54. За поправяне и поддръжане корабитѣ и адмиралтейството за 4 м. 33.333, за 8 м. 26.667 постоянни, и врѣмenni 70.000, всичко 136.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които приематъ § 54 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемва.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 55. За купуване вжглища за флота и за прѣвозването имъ, за 4 м. 11.667, за 8 м. 23.333 постоянни, и врѣмenni 35.000, всичко 70.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които приематъ параграфъ 55 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемва.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 56. За печатане закони, устави, положения, правилници, заповѣди по военното вѣдомство и др. подобни, за 4 м. 5.000, за 8 м. 10.000, всичко 15.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които приематъ параграфъ 56 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приемва.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 57. Посobie за лѣкуване на военпослужащи; за възнаграждение свидѣтели и експерти по сѣдебни дѣла и за разноски въ сѣдилищата, за възнаграждение вѣщи лица за консултация по спорни граждански дѣла, за щети и загуби, причинени на населението по разпореждане на началството, за възнаграждение на лѣкари, практикующа по военното вѣдомство, за възнаграждение на експерти при приемане на материали и за възнаграждение экзаменатори при изпитване мюсюлмански младежи, за 4 м. 12.667, за 8 м. 25.333, всичко 38.000 л.“

Г. Кирковъ: Тукъ е казано за щети и за загуби, причинени на населението по разпореждането на началството. Мисля, че туй трѣбва да е редакционна грѣшка. Какъ се даватъ разпореждания отъ началството за това? (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Началството дава разпореждания, причиняватъ се врѣди и загуби на населението, и тѣ се плащатъ!) Азъ съмъ обявявалъ въ моя вѣстникъ 20 пѣти, че сж правени врѣди и загуби, но досега не сж дадени пари. (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Не сж искали и не имъ е платено!) Тукъ пристигатъ маса оплаквания, че хората не получаватъ нищо, разоратъ имъ нивитѣ, лозята, нищо не имъ плащатъ и имъ казватъ: бѣдѣте благодарни, че останахте живи! Тѣй че, да се редактира този параграфъ малко по-благородно. (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Началството дава заповѣди и, дѣто се развали нѣщо на хората, послѣ се плаща!) Тогава, плащайте! (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Плащаме!)

А. Краевъ: Азъ ще си позволя да подкрепя г. Киркова, колкото се отнася до Шуменъ, защото и тамъ има много оплаквания по отношение на командира на пионерната дружина, че само произволно завладявал лозята на хората и послѣ опрѣдѣлялъ една много незначителна цѣна. Има вдовици, които сж лишени отъ лозята, за които сж платили по 150 л. и на които сега прѣдлагатъ нѣкакви си 70—80 л. Привличамъ вниманието на г. Военния Министръ въ този случай и надѣвамъ се, че ще вземе надлежнитѣ мѣрки, за да се не дава поводъ за оплакване отъ гражданитѣ противъ разпорежданията на военнитѣ власти.

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Има два въпроса: има отчуждаване на нѣкои работи, напр. цѣли лозя, които се отчуждаватъ, за да отидатъ подъ укрѣпленията, и тогава се назначава комисиия, споредъ закона за отчуждаване имоти за държавна собственостъ. Но тукъ въ закона сж прѣдвидени такива поврѣди: напр., маневриратъ нѣкъдѣ и стѣпчатъ нивата — това се плаща; и въ такъвъ случай се назначава комисиия, която рѣшава този въпросъ. Не е въпросътъ за параграфа, а въ начина на опрѣдѣленіе възнаграждението. И послѣ, трѣбва да да се признае едно нѣщо, че при тѣзи плащания на възнаграждение, може би, нѣкъдѣ да сж платили малко, но отъ практиката, която има въ Военното Министерство, зная, че има за отчуждение мѣста подъ укрѣпленията, които 4—5 пѣти по-скѣпо сж платени, отколкото струватъ иначе.

Е. Начевъ: Не знамъ дали има извѣстие г. Военниятъ Министръ, че такъвъ единъ случай има въ Цариградъ и тамъ, при извършване на стрѣлбата отъ войската, направиха нѣкои поврѣди — и това се прави 3—4 години наредъ, — а Военното Министерство разпорежда да плати градската община. И туй го мотивиратъ на основание на туй, че общината, когато поискали да се направятъ казарми, обѣщала да даде мѣсто за стрѣлбище, а сега, като не може да го даде, взематъ частнитѣ имоти и слѣдъ това каратъ общината да плаща поврѣдитѣ, а общината нѣма пари да ги плати. (Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Общината е взела това задължение, иначе нѣмаше да се направятъ казармитѣ!) Частнитѣ лица не сж дали задължение и нѣма защо да страдатъ. Азъ мисля, че Военното Министерство трѣбва да плати на тѣзи хора, или, най-сетнѣ, нека се вдигне казармата оттамъ.

Прѣседателътъ: Турямъ на гласуване § 57 и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

§ 58. За ползване библиотеката на Военното Министерство, за абонаментъ на вѣстници и списания на Военното Министерство; за купуване планове и карти и за субсидия на „Военни Извѣстия“ и „Войнишка Сбирка“, за 4 м. 5.000, за 8 м. 2.250, всичко 7.250.“

Т. Влайковъ: По поводъ на този параграфъ, азъ биль желалъ да помоля г. Министра да обясни, тѣзи „Военни Извѣстия“ и „Войнишка Сбирка“, частни издания ли сж, или официални; редактиратъ ли се отъ нѣкои офицери извънъ тѣхната задължителна работа, или има офицери, специално назначени за тѣхъ? И послѣ, още едно, че тѣзи издания се печататъ въ една особена печатница — въ печатницата на картографическия институтъ; отъ кого се поддържа тази печатница и въ какви отношения се намира спрѣмо държавния бюджетъ и Министерството, защото, въ всѣки случай, тя не е частна печатница, а се намира въ държавно здание, подъ протектората на военния институтъ.

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-нъ Влайковъ е изучилъ въпросътъ на половина. (Т. Влайковъ: Не съмъ го никакъ изучилъ.) При картографическия институтъ нѣма печатница, а Военниятъ журналъ има своя печатница и тамъ се печататъ. Но има едно нѣщо. Тукъ, ако е въпросътъ за субсидията на „Военни Извѣстия“, азъ съмъ съгласенъ да се зачеркне, защото тѣ се издържатъ сами, отъ абонаменти се поддържатъ, и държавата нищо не плаща, макаръ че се ползува. Една малка субсидия, която ще трѣбва да се дава, то е на „Войнишка Сбирка“. Това е единственното четиво, което даваме на войницитѣ. (Т. Влайковъ: Азъ не съмъ противъ него!) И за да можемъ да намѣримъ хора, които да работятъ въ този журналъ, да пишатъ статии, подходящи за войницитѣ, длъжни сме да плащаме хонораръ. Абонаментътъ отъ войницитѣ се получава твърдѣ слабо, защото го даваме твърдѣ евтино. „Военни Извѣстия“ не се нуждаятъ отъ субсидия; но за „Войнишка Сбирка“ една субсидия е необходима. А нѣкъдѣ печатницата е собственостъ на Военния Журналъ и често пѣти Военното Министерство се ползува отъ печатницата, когато плаща само книгата и работника. (Т. Влайковъ: „Воененъ журналъ“ частно издание ли е?) „Воененъ Журналъ“ е частно издание; държавата не дава 2 пари. (Г. Кирковъ: Азъ мисля, че на държавни разноси се е купила тая печатница.) Ни най-малко. (Г. Кирковъ: Азъ бѣхъ въ комисията, която я прие.) Може да сте били. Тя е купена за „Воененъ журналъ“; той е билъ всѣкога частно издание. Ползувалъ се е отъ субсидия, но сега не се ползува.

В. Кънчовъ: Азъ щѣхъ да искамъ да се заплати субсидията на „Военни извѣстия“ и на това се съгласява и г. Министрътъ, понеже азъ мисля, че може да си изкарва паритѣ. (Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Да, нищо не плащаме!) Но едно нѣщо още ще питамъ: понеже каза г. Военниятъ Министръ, че „Воененъ Журналъ“ е частно издание, ако има кляръ, кой го получава?

Министръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Той е на журнала.

В. Кънчовъ: Журналът не може да яде пари. Ако артишатъ пари . . .

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Ако единъ денъ прѣстане да съществува армията, то, какъто отиде армията, тамъ ще отиде и капиталътъ.

В. Кънчовъ: Но ако останатъ 5.000 л. кяръ, кои сж частнитъ хора, които ще взематъ тоя кяръ?

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Нѣма никакви частни хора. Ето какво ще стане. Когато наголемѣ капиталътъ, ще се намали абонаментътъ: намѣсто 14, ще бжде 12 л.

В. Кънчовъ: Значи, то е военно издание, което не се поддържа отъ хазната. (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Да, не се поддържа отъ хазната, а отъ абонатитъ.)

Г. Кирковъ: Тукъ има смѣшение на извѣстни понятия между държавно и частно. Какъ може да се каже, че е частно? То се редактира отъ офицери, на които Държавата плаща и, второ, печатницата се намира въ казионно здание. Плаща ли нѣкакъвъ наемъ на Министерството? Нищо не плаща. (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Не плаща!) Значи, какво е частно? Всичко е държавно, защото е създадено на държавна смѣтка и азъ казвамъ, че Държавата поддържа офицеръ за редактирането на тоя журналъ. (Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Специално не поддържа никого за редактирането!) Той трѣбва да отиде да учи войницитъ, а той пише въ вѣстника, какъвто е полковникъ Пѣевъ. Тукъ ми се чини, че смѣтката е малко ибришимлия, както казватъ, и не се знае, кой е чорбаджията. Искамъ да се изтългува, защото ходятъ разни слухове. и като че ли се смѣта, че Военното Министерство е нѣщо вънъ отъ Държавата. Ясно е съ списанието „Войнишка Сбирка“, но въ „Воененъ Журналъ“, дѣто сж ангажирани офицери, това не е ясно. Ако искатъ да редактиратъ, да се уволнятъ, да отидатъ да редактиратъ и да имъ плаща журналътъ. Азъ знамъ, че на Западъ военнитъ журнали се поддържатъ по такъвъ начинъ, а и у насъ напр. в. „Войнъ“ се поддържа така: има запасни офицери, които работятъ въ него. Но не разбирамъ да се казва „частно издание“, когато Държавата го издържа. Даже сж назначени по военното вѣдомство и въ сжщото врѣме редактиратъ тоя журналъ.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: „Частно“ въ смисълъ, че Държавата не плаща нищо.

Министъръ - Прѣдседателъ П. Каравеловъ: Прѣдставѣте си, че всички наши юристи, сѣдии и въ самото Министерство служащитъ биха издавали едно юридическо списание и не взимаха отъ хазната нищо—какъ ще кажете тогава? Или ако Финансовото

Министерство би издавало економически журналъ? Прѣдставѣте си, че всички сѣдии—юристи пишатъ. (Г. Кирковъ: Офицерътъ е откънатъ отъ своята работа и туренъ тамъ?) То е още въпросъ, какъ е откънатъ отъ своята работа. (Г. Кирковъ: Такъвъ нѣщо нѣма въ другитъ министерства!) Ако се издава едно економическо списание при Министерството на Финанситъ и ако бжде хубаво, трѣбва само да се радваме.

Д. Ризовъ: Но ако турите специаленъ редакторъ, плащанъ отъ Държавата, нѣма да е сѣ едно и сѣщо.

Министъръ - Прѣдседателъ П. Каравеловъ: Вѣрвамъ, че е нѣкой поручикъ.

Д. Ризовъ: Полковникъ Пѣевъ е тамъ.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Не е полковникъ Пѣевъ. Защо смѣсвате? Не сте обърнали корицитъ на журнала. Вижте, па тогава спорѣте. Ами че вие имате и „Желѣзнопѣтенъ сборникъ!“

Г. Кирковъ: Има, но не сж назначени специално инженери да го редактиратъ.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Ами кой го редактира? Ами този, който се подписва подъ „Желѣзнопѣтенъ Сборникъ“ като редакторъ, какъвъ е?

Министъръ - Прѣдседателъ П. Каравеловъ: (Продължава.) Бихъ желалъ да зная какво искате. Ще ви кажа, че въ мирно врѣме винаги има артѣжъ офицери, които нѣматъ толкова работа, и ние ги държимъ за военно врѣме. Сега не мога да разбера какво прѣстѣпление е отъ страна на Министерството, че извѣстенъ офицеръ се занимава съ редактиране и издаване на специаленъ вѣстникъ. Азъ бихъ желалъ да обясните какво искате вие сега да стане.

Д. Ризовъ: Да нѣма специално назначенъ офицеръ за редакторъ на частенъ вѣстникъ.

М. Златановъ: Направѣте специално прѣдложение.

Д. Ризовъ: Азъ искамъ да помоля г. Военния Министъръ да обясни, като махнахме отъ параграфа „Военни Извѣстия“, не счита ли за нужно да намали сумата?

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: „Военни Извѣстия“ не получава нищо.

Т. Влайковъ: Азъ искахъ само да се разясни.

Прѣдседателътъ: Има прѣдложение отъ г. Военния Министъръ да се махнатъ думитъ „Военни Извѣстия“ и да остане на „Войнишка Сбирка“. Тѣй като и г. докладчикътъ прие това прѣдложение, турямъ на гласуване параграфа тѣй измѣненъ и

моля ония, които сж за него, да вдигнат ръка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 59. За разходи по произвеждане разни снимки, за 4 м. 667, за 8 м. 1.333, всичко 2.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ръка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 60. За поддръжане картографическия институтъ: купуване материали, инструменти и поддръжането имъ, за 4 м. 4.000, за 8 м. 6.000, всичко 10.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ръка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 61. За поддръжане, иззене и затѣвяване на укрѣпленията; за купуване и поправяне шанцовъ инструментъ за построяване укрѣпления, за 4 м. 5.000, за 8 м. 7.000, всичко 12.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ръка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 62. За поддръжане ремонтното депо „Божурище“, поддръжане машини и съжива, поправката имъ; поддръжане кола и упряжъ; за домакински и канцеларски разходи; за купуване сѣмена и други потрѣби по земледѣлието и коневѣдството, за 4 м. 3.500, за 8 м. 4.500, всичко 8.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ ръка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 63. Въ личното разпорѣждане на Военния Министъръ, за 4 м. 5.000, за 8 м. 10.000, всичко 15.000 л.“

Д. Ризовъ: Азъ не виждамъ особена нужда отъ тоя параграфъ; но понеже той фигурира и въ другъ единъ бюджетъ, азъ не бихъ ималъ нищо противъ, само ако г. Военниятъ Министъръ декларира, че ще го харчи, както рѣшихме да се харчатъ безусловнитѣ фондове отъ Външното Министерство — и както г. Министъръ-Прѣдсѣдательтъ самъ заяви, — т. е. че ще го харчи по протоколирано рѣшение на Министерския Съвѣтъ. (Министъръ-Прѣдсѣдатель П. Каравеловъ: Моля, моля, това не съмъ казалъ. Протоколирано рѣшение не съмъ казалъ.) Г-нъ Министърътъ на Външнитѣ Работи въ бюджетарната комисия, като искахме да туримъ една бѣлѣжка въ такава смисълъ, не се съгласи; но той се съгласи да се харчатъ тѣ съ протоколирани рѣшения, безъ да се обявява обектътъ на разноситѣ, ако тоя обектъ съставлява секретъ. Г-нъ Каравеловъ пъкъ заяви, че ще се харчатъ по рѣшение на Министерския Съвѣтъ. Сега, искалъ

бихъ да заяви същото и г. Паприковъ, защото отдѣвъ той каза, че, ако другаритѣ му знаятъ, щѣло да бжде опекунство. Азъ не виждамъ какво опекунство ще бжде. Г-нъ Бозовски не бѣше правъ, когато каза, че има бързи командировки, които не търпятъ никакво съвѣщание. Министерскиятъ Съвѣтъ тоже може да се свиква бързо, и то не само всѣки день, но и всѣки часъ, а мисля, че другаритѣ на г. Паприкова могатъ да знаятъ защо се праща извѣстенъ офицеръ въ командировка. (Прѣдсѣдательтъ: Не е въпросътъ сега за командировкитѣ.) Понеже г. Военниятъ Министъръ по въпроса за командировкитѣ считаше, че било опекунство, ако Министерскиятъ Съвѣтъ рѣшава за тѣхъ, то бихъ желалъ по тоя пунктъ да даде една декларация, че тѣзи безусловни пари ще се харчатъ съ съгласието на Министерския Съвѣтъ. Тогава азъ ще вотирамъ тази сума, а, иначе, прѣдлагамъ тя да се махне.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Азъ по-скоро ще се съглася, г-да народни прѣдставители, да се махне, защото трѣбва да смѣтате, че тая сума, която се прѣдвижда по военното вѣдомство, има една малка разлика отъ сумитѣ, прѣдвиджани по Министерството на Вътрѣшнитѣ и Външнитѣ Работи. По-скоро бихъ се съгласилъ да се махне, отколкото да искате протоколирано рѣшение на Министерския Съвѣтъ. Азъ не разбирамъ какво значение може да има протоколираното рѣшение на Министерския Съвѣтъ, когато обектътъ не щѣлъ да бжде съобщенъ. (Д. Ризовъ: Гаранцията е, че Министерскиятъ Съвѣтъ ще бжде отговоренъ!) Т. е., да кажа на Министерския Съвѣтъ, че отъ този параграфъ ще взема 1.000 л., защото ми сж нужни да ги похарча, и Министерскиятъ Съвѣтъ ще ми каже: вземѣте 1.000 л. и ги похарчете. (Д. Ризовъ: Но Вие ще кажете на другаритѣ си защо; само нѣма да се пише!) Нѣма да кажа. (Д. Ризовъ: Значи, не вѣрвате на другаритѣ си?) То е другъ въпросъ. Ако се мисли, че Военниятъ Министъръ може да ги турне въ джоба си, по-скоро бихъ отишълъ на друга комбинация: да се прѣдвидятъ за разходи по Генералния щабъ, дѣто Военниятъ Министъръ, до извѣстна степенъ, може да контролира и по-нататѣкъ. Какъ тѣй мислите, че тия работи тѣй лесно ставатъ.

А. Малиновъ: Г-нъ Даневъ заяви, че ще съобщава на другаритѣ си.

П. Станчевъ: Г-да народни прѣдставители! Рѣдко взимамъ думата, но понеже се касае въпросътъ за да сме добри гарантирани да не би нашитѣ министри да злоупотрѣбятъ съ тия пари, драго ми е да констатирамъ този фактъ, че ако бѣхме всички съ дълбокото убѣждение, което има г. Ризовъ, да се не злоупотрѣбятъ паритѣ въ България, нѣмаше да има злоупотрѣбления. Въ заключение

ще кажа, малко съ повече почитание да се обръщаме към хората, към които имаме доверие, и да не ги третираме като чиновници, и го считамъ за обида да разискваме за работи, които се касаятъ за хора, когато нѣмаме причини да се съмнѣваме въ тяхната добросъвестностъ, макаръ г. Ризовъ да се съмнѣва на всѣка стѣпка.

А. Малиновъ: Азъ искахъ да кажа само това, г-да прѣдставители. Г-нѣ Министерътъ на Външнитѣ Работи заявилъ въ бюджетарната комисия, че наистина въ Министерския Съвѣтъ разходитѣ на тия безусловни фондове може да бждатъ протоколирани, безъ да се посочва обекта. Ако г. Министерътъ на Външнитѣ Работи счита това за възможно, това сжщото рѣшение би могло да се вземе и по отношение на г. Военния Министерътъ. Заради това азъ ще гласувамъ за изхвърлянето на тоя параграфъ, понеже г. Военниятъ Министерътъ намѣрва, че било по-добрѣ да се изхвърли съвсѣмъ параграфътъ, отколкото да се задължава съ това, съ което се задължиха пеговитѣ другари.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Азъ ще дамъ нѣкои обяснения, защото спомена се и за г. Министра на Външнитѣ Работи, по отношение изразходването на безусловнитѣ фондове. Самъ Министерскиятъ Съвѣтъ, прѣди да донесе работата до Народното Събрание, било до комисията по бюджета, бѣше рѣшилъ, щото безусловнитѣ фондове, които сж прѣдвидени за Министерствата на Вжтрѣшнитѣ и Външнитѣ Работи, да се харчатъ по такъвъ начинъ, по какъвто Министерътъ на Външнитѣ Работи обяви прѣдъ бюджетарната комисия. А колкото се отнася до фонда на Военното Министерство, Министерскиятъ Съвѣтъ тогава взе рѣшение, че ще се остави изразходването, както досега сж се изразходвали. Причината, г-да народни прѣдставители, на тия двѣ различни рѣшения, които взе Министерскиятъ Съвѣтъ, е очевидна, безъ даже да сондира или да констатира нѣкакво желание на Народното Събрание въ това отношение. Причинитѣ бѣха слѣдующитѣ. Първо, знаеете историята на изразходването на тия безусловни фондове, и специално въ тия двѣ министерства. Имало е съмнѣние за злоупотребления, имало е роптания отъ Народното Прѣдставителство и отъ общественото мнѣние, че се обиратъ тия пари за частни облаги. Такова нѣщо не е било констатирано до днесъ въ Военното Министерство, и, додѣто нѣмаме причини, за да имаме съмнѣние за неправилното изразходване на тоя безусловенъ фондъ въ Министерството на Войната, нѣмаме основание да измѣняваме практиката, която е била досега. И каквото рѣшение е взимано досега за осигуряване правилното изразходване на тия безусловни фондове, азъ ще подчеркна, че се е отнасяло изключително до Министерствата на Външнитѣ и Вжтрѣшнитѣ Работи. (Д. Ризовъ: Не е истина!) Позволѣте и ние да знаемъ по-добрѣ отъ Васъ. (Д. Ри-

зовъ: Ние знаемъ какво е общественото мнѣние! Хората подозиратъ, че тия 15.000 л. се даватъ за поддържане на в. „Телеграфъ“!) Това е Ваше мнѣние. (Д. Ризовъ: Не е мое мнѣние!) Най-първо ние повдигнахме този въпросъ за гаранция по изразходването на тия фондове. Между първитѣ работи, които намъ прѣдстоеха да направимъ при съставяването на бюджета, бѣше да прѣдставимъ прѣдъ Народното Събрание една възможна гаранция за правилното изразходване на тия пари и за намалението на сумата, нѣма съмнѣние. Тѣй щото, ние мислимъ, че всички прѣдпазливи мѣрки, които сж взети въ видъ на декларации, се отнасятъ до безусловнитѣ фондове на Министерствата на Вжтрѣшнитѣ и Външнитѣ Работи. Колкото се отнася до Военното Министерство, понеже нѣмаме основание да мислимъ, че се пражосватъ и злоупотребяватъ тия пари, трѣбва да се остави параграфътъ така, както си е билъ.

Прѣдседателътъ: Г-нѣ Краевъ има думата.

А. Краевъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателътъ: Слѣдва г. Марковъ.

Д. Марковъ: Г-да прѣдставители! Азъ мисля, че съ разискването на този въпросъ ние прѣливаме отъ пустото въ празното и отъ празното въ пустото. Ето защо. Вие давате на Военния Министерътъ единъ бюджетъ отъ около 20.000.000 л. и нѣщо, а пъкъ тукъ за 15.000 л. искате да хвърляте подозрѣния, да ви даде хесанъ дали ще поддържа в. „Телеграфъ“, или той ще да направи съ тия 15.000 л. една къща, или че може да ги изразходва за нуждитѣ на това Министерство. А че има такава нужда, най-малко азъ очаквахъ г. Ризовъ да възстане, защото той отъ своята практика трѣбва да знае, че Военниятъ Министерътъ има нужда отъ такива суми. И азъ намирамъ, че тия суми сж много скромни — тия нещастни 15.000 л., за които искате Военниятъ Министерътъ да ви дава смѣтка. А пъкъ защото Министритѣ на Външнитѣ и Вжтрѣшнитѣ Работи взели едно похвално рѣшение съ протоколно рѣшение на Министерския Съвѣтъ да казватъ, че сж похарчили паритѣ, безъ да обявятъ обекта, или само ако искатъ да го казватъ, то е да прѣливатъ отъ пустото въ празното и отъ празното въ пустото. Но единъ министъръ, който ще иска да злоупотрѣби съ това рѣшение протоколно, ще бжде повидимому правъ, защото цѣльта може да бжде за джеба: трѣбоватъ му за една нужда и не може да каже на Министерския Съвѣтъ истинската нужда, кому и защо ги е далъ, и ще се удовлетвори Министерскиятъ Съвѣтъ. Криза за това нѣма да направятъ министритѣ, че той не е искалъ да каже причината. А пъкъ единъ кабинетъ, който е солидаренъ и се вѣрва, она другаръ, когото вѣрватъ, нѣма да турятъ въ изпитание истинността и правдолюбието му, когато ще харчи. Азъ мисля,

че най-малкото, което трѣбваше да направимъ, е да свършимъ съ тия 15.000 л., безъ, обаче, да закачаме цѣлѣта, за която се харчатъ. Азъ смѣя да заявя тукъ това, че имаше една година, когато тия 15.000 л. не бѣха достатѣчни на извѣстенъ воененъ министъръ за цѣлѣта, за която биха се похарчили, и цѣлѣта бѣше такава, която би изисквала повече да се похарчи; та отсега нататѣкъ ли нѣма да имаме нужда? Г-нъ Военниятъ Министъръ не каза, че той се съгласява да се зачеркне тоя параграфъ; напротивъ, той намира тоя параграфъ толкова малъкъ и намира, че толкова е недостолѣпно да се говори по него, щото е готовъ да го зачеркне отъ бюджета, отколкото да му искате да дава смѣтка. А че има нужди, мисля, че никой отъ г. г. народнитѣ прѣдставители не го отказва. Азъ ще ви кажа, че единъ генераленъ щабъ такъвъ, какъвто и въ другитѣ армии, има на разположение съ стотини хиляди левове, по 500.000 л. и 300.000 л., а тукъ отиваме да хортуваме, че 15.000 л. се давали на запасния поручикъ Стоиловъ, за да издава в. „Телеграфъ“! Азъ мисля, че ние трѣбва да почитаме себе си, като български народни прѣдставители, и да не туряме тукъ en doute вѣрата си въ г. Военния Министъръ за 15.000 л.

Д. Ризовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че г. Марковъ най-малко трѣбваше да повдига този въпросъ, защото нему е добръ извѣстно, че г. Стоиловъ, бившиятъ неговъ шефъ, е далъ подробна смѣтка на Княза и на Министерския Съвѣтъ за всички изразходвани отъ него безусловни фондове, и че единиятъ екземпляръ отъ тая смѣтка се намира сега у г. Т. Иванчова. (Д. Марковъ: Бждѣте увѣрени, г-нъ Ризовъ, че и г. Паприковъ нѣма да откаже да даде смѣтка.) То е въпросъ на честъ, и всѣки Министъръ може да го направи по отношение на другаритѣ си. Азъ мисля, че е оскърбление за 7 души министри, да не може да имъ се съобщи една тайна, която може да я знае Генералниятъ щабъ, па да я знаятъ и другитѣ тамъ. (Д. Марковъ: Защо сте турили „безъ да обажда обекта“?) Моля ви се, тия хора управляватъ стратата, а вие нѣмате довѣрие у тѣхъ, но имате довѣрие у офицеритѣ отъ Генералния щабъ. Въ всѣки случай, министритѣ трѣбва да иматъ по-голѣмо довѣрие, отколкото офицеритѣ отъ Генералния щабъ, защото самата страна ги е издигнала по-високо отъ тѣхъ. Никой не иска тукъ смѣтка отъ г. Военния Министъръ за безусловния фондъ. Ние не искаме на Народното Събрание да се дава тая смѣтка, а на Министерския Съвѣтъ. Народното Събрание, обаче, ще има тогава гаранцията, че 8 души министри нѣма да отидатъ да крадатъ 15.000 л. А че отъ 2.500.000-тѣ л., които сж похарчени отъ съществуването на България до днесъ подъ формата на безусловни фондове, поне 1½ милионъ сж украдени, въ туй малко съмнѣние може да има. По съвѣстъ го кажете, г-нъ Марковъ: съмнѣвате ли се въ това? Недѣйте говори тогазъ годѣми фрази

за нѣкакво си достолѣние, защото, на основание на това достолѣние, сума кѣщи се издигатъ въ София, а обществената съвѣстъ се възмущава отъ туй. Единъ честенъ човѣкъ нѣма защо да се бои да каже на другаритѣ си кѣдѣ ще харчи тия пари. Защо да го е страхъ? Ако е тайна, тя може да не фигурира въ рѣшението на Министерския Съвѣтъ. Може да се каже само: Военниятъ Министъръ поиска 5.000 л. и Министерскиятъ Съвѣтъ му ги отпусна. Това за насъ ще бѣде пълна гаранция, че сумата не е отишла въ джеба на Министра. Ако ли Министърътъ чрѣзъ своитѣ другари се ухитри да я тури въ джеба, тогава е друга работата. Но и така да стане, гаранцията за насъ е по-голѣма. За тия нещастни безусловни фондове азъ до вчера мислѣхъ, пъкъ и мнозина още мислятъ, че има правилникъ, който дава право на министритѣ да ги харчатъ, както щатъ. Но завчера направихъ справка — по поводъ на прѣдложената отъ мене резолюция — и се оказа, че никакъвъ правилникъ нѣма, и въ никакъвъ законъ за отчетността не е прѣдвиденъ начинътъ на това харчене, ами просто и чисто министритѣ сами си създали практиката: да взиматъ сумитѣ и да си ги турятъ въ джеба. Онзи денъ г. Даневъ ви прѣдстави смѣтка за двѣтѣ министерства, и вие видѣхте, че повечето отъ сумитѣ сж взети още прѣзъ м. януарий, което дава много ясно да се разбере, че тѣ сж турени въ джеба. Защо г. Стоиловъ е могълъ да дава смѣтка, а другитѣ да не могатъ сторити това — азъ не виждамъ. Именно за туй и мисля, че никакво оскърбление за г. Военния Министъръ не е, ако той каже на другаритѣ си за какво ги е изхарчилъ. Тукъ нѣма никакво недовѣрие къмъ него. Ние само искаме за тия тайни фондове — отъ които се възмущава цѣлото обществено мнѣние, а заедно съ него и дневнитѣ министри, и за които самъ г. Министъръ-Прѣдсѣдателътъ каза, че отсега нататѣкъ ще се харчатъ отъ Министерския Съвѣтъ, — за тия фондове, казвамъ, ние искаме, щото подъ скрититѣ условия да се подведе и г. Военниятъ Министъръ. Иначе, достолѣнието на г. Военния Министъръ се накрѣнява, толкова повече, че има подозрѣние у общественото мнѣние, какво този фондъ се дава на в. „Телеграфъ“. Азъ не вѣрвамъ туй, но то се говори. И г. Министърътъ на Правосъдието не бѣше правъ, като каза, че противъ другитѣ безусловни фондове се говори, а противъ военния такъвъ не се говори. Но не е тамъ въпросътъ.

Ето защо азъ бихъ молилъ г. Военния Министъръ да се съгласи: ако, най-послѣ, не иска съ протоколирано рѣшение да харчи тия пари, то поне, както каза г. Министъръ-Президентътъ, да става това съ съгласието на неговитѣ другари. Иначе, азъ повторно настоявамъ да се отхвърли тоя параграфъ.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Менѣ ми се струва, че има едно недоразумѣние. Г-нъ Ризовъ казва, че е съгласенъ да се прото-

колира въ Министерския Съвѣтъ, обаче, обектътъ да се не казва. Какво ще протоколира Министерскиятъ Съвѣтъ? Азъ ще кажа: искамъ 5.000 л. отъ фонда, защото ми сж потрѣбни за извѣстна цѣль. И цѣльта нѣма да се пише въ протокола. (Д. Ризовъ: Тѣмъ ще кажете, а въ протокола ще бѣде „за извѣстна цѣль“.) Има работи, които не могатъ да се казватъ, напр. имена, които не могатъ да се казватъ. Ето ви работата. (Д. Ризовъ: Ако не вѣрвате на другаритѣ си, то е Ваша работа!) Вѣрвамъ или не, то е другъ въпросъ.

А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че правимъ шумъ за една работа, за която не си заслужава труда да правимъ шумъ. Най-напрѣдъ, когато се касае за пари, които се оставятъ на личното разположение на Министра, както сж въ бюджета, всѣко искане на декларация отъ него е единъ видъ недовѣрие. Да кажете на единъ човѣкъ... (Д. Ризовъ: Тѣй говорятъ за всички фондове.) Давате на единъ човѣкъ 20.200.000 л. да се разпорежда съ тѣхъ и му казвате: „обявѣте, г-не Министре, че тия пари нѣма да ги крадете или нѣма да ги харчите инакъ, освѣнъ както мисля азъ, като народенъ прѣдставителъ, тѣй както на мене понася“, и още повече, „прѣди да ги харчите, трѣбва да кажете на другаритѣ си, които сж солидарни съ Васъ: азъ взимамъ тия пари по едни-кои си причини“.

Тогавъ ще ми се позволи да кажа слѣдующето. Въ другитѣ държави, въ Франция напр., има такива пари 850.000 л., (Д. Ризовъ: Благодарение на които устройха аферата на Драйфуса и офицеритѣ отъ генералния штабъ сж намѣсени!) въ Романиа има 370.000 л., въ Сърбия — повече отъ 180.000 л. — тукъ не помня точната цифра, но на другитѣ ги помня, — и никога хората не правятъ тѣй, както правимъ ние. Министерътъ иска 15.000 л. Каквото и да искате, но той, именно, не може да каже защо ги харчи, не може и не трѣбва да ги казва. Тия пари се турятъ тамъ, той не може да ги казва. Азъ мисля, че понеже туй е едно нѣщо на довѣрие, да не правимъ шумъ, а да го приемемъ. Азъ мисля, ако имаме довѣрие на г. Министра, да ги оставимъ. И ако мислимъ, че г. Министерътъ ще злоупотрѣби съ тия 15.000 л., ще се съсипе хазната, и не трѣбва да стоятъ тамъ, хубаво, да му кажемъ: нѣмаме довѣрие въ тебе, нѣма да ги харчишъ за доброто на Отецеството. Но да му кажемъ непрѣмѣнно: ти, г-нѣ Министре, ще направишъ тѣзи работи за войската и ще дадешъ декларация; ако ли не, ще гласуваме инакъ, азъ мисля, че това не е достолѣпно и нѣма защо да правимъ шумъ за една работа, която не си струва труда. Заради това азъ бихъ молилъ почитаемиѣ г. г. народни прѣдставители безъ шумъ да гласуватъ за тия 15.000 л.

Д. Марковъ: Г-нѣ Ризовъ ме прѣдизвика да му отговоря. Понеже тукъ не се касае за фондоветѣ

на другитѣ министри, а се касае за сумата 15.000 л., която се дава всѣка година на разположението на Военния Министеръ, казахъ само по отношение на него, и когато поехъ думата, казахъ тѣй: може ли да допуснемъ, че ако единъ министъръ отъ тѣзи три министерства, на които се даватъ фондове, е лице, което иска да обходи закона и каквото и да е рѣшение било на другаритѣ си, или на Събранието, и да удари тия пари въ своя лична облага — може ли, казвамъ, да направи това мимо законитѣ на страната, мимо рѣшението на Министерския Съвѣтъ и мимо едно платоническо рѣшение на Народното Събрание? Може. Значи, тукъ въпросътъ е: министритѣ, които заематъ тия постове, честни хора ли сж или не? Да разискваме върху личноститѣ на хората, на които даваме фондове; и да искаме контролъ, то е да изказваме недовѣрие. Затова казахъ, че азъ намирамъ за недостолѣпно това нѣщо, още повече, че г. Ризовъ — нѣма да го откаже — въ разговора си ви хвърли и това, че общественото мнѣние мѣлви какво съ тия пари се поддържалъ в. „Телеграфъ“ — цѣль странна на кредита, който се отпуща. Сега, че имало издигнати къщи и палати отъ тия фондове, азъ не мога да твърдя това. Вие бѣхте твърдѣ категориченъ, но по това нѣщо нѣмаме доказателство. Въ Народното Събрание азъ не мога да твърдя това. Че г. Стоиловъ давалъ отчетъ, че другъ не давалъ, азъ не зная. Прѣди всичко, ние нѣмаме право да изискваме отчетъ. Г-нѣ Франгя много умѣстно каза, че щомъ давате сумата въ личното разпореждане на Министра, вие съ самото ѣ гласуване и кредитиране свършвате. Туй е като една зестра на единъ министъръ, който управлява едно министерство, за която же зестра не се иска хесалъ, освѣнъ ако има контролъ. Тѣй е и тукъ. Честни ли сж тия хора, ще употребятъ сумата за цѣльта, за която се отпуща; нечестни ли сж, нѣма да я употребятъ за цѣльта. Ще излѣзе единъ министъръ и ще каже, че е далъ 1.000 л. въ Женева на една личностъ за едни-кои си работа, или въ Скопие на една личностъ за едни-кои си работа и пр. и пр. И другаритѣ му ще го повѣрватъ, защото нѣма защо да не вѣрватъ на единъ честенъ човѣкъ. И ще имате обектъ казанъ и обектъ неказанъ. Затова казахъ, че ще бѣде сипване отъ пустото въ празното и отъ празното въ пустото, ако повече говоримъ по този въпросъ. Веднажъ даваме тия пари на хора честни, нека оставимъ на тѣхъ да ги харчатъ, както тѣ намѣрятъ за добрѣ. Това е, което ще кажа. Че имало нѣкой министъръ да каже на другаритѣ си, много хубаво, а пъкъ нѣкой нѣма да каже — това ще бѣде една прикрита цѣль.

Сега, понеже г. Ризовъ каза, че тази сума се давала за поддържане на в. „Телеграфъ“, трѣбваше г. Министерътъ да стане да каже, за да удовлетвори общественото мнѣние. Азъ мисля, че ако е за поддържане на в. „Телеграфъ“, тая сума трѣбва да бѣде твърдѣ много, а за цѣльта, за която се дава, е твърдѣ малка.

Г. Кирковъ: Азъ ще направя бѣлѣжка на г. Министра на Правосъдието, който каза, че за тия суми най-малко се е говорило. Не е вѣрно това, защото съществува официаленъ документъ, съществува указъ, съ който Князътъ поканва бившия Воененъ Министръ да повърне тая зестра, както каза г. Марковъ. Азъ мисля, че изливаме отъ пустото въ празното. Щомъ давате въ личното разпореждане на министра една сума, прѣди всичко трѣбва да признаемъ, че тия фондове, въобще, сѫ малко отъ слабо етическо достойнство, малко шпионлукъ сѫ тѣ; отпущатъ се за работи, дѣто етиката не одобрява да търсите тънкото—откраднати ли сѫ или не. Досега нито единъ министръ не е казалъ, че азъ откраднахъ тия пари. Обаче, знае се, че тѣ отиватъ въ джебчетъ на министритъ въ качеството на зестра. Едно ми прави странно впечатление, то е туй, дѣто г. Министрътъ казва, че той въобще не може да каже на своитѣ другари за какво ще се употребятъ тия пари. То е странното. Тѣзи негови думи ще си ги обяснимъ съ това, че у насъ милитаризмътъ, военщината е едно особено царство, въ което не може да се влиза не само безъ паспортъ, но даже и тия, които го поддържатъ, нѣма да знаятъ какво се върши тамъ. Такава голѣма привилегия си е присвоило. Тази хубава откровеностъ отъ страна на г. Военния Министръ обяснява ни много хубаво положението, което заема въобще военщината въ България: че Министрътъ дотолкова много тайни работи държи въ ръцѣтъ си, които сѫ свързани съ сѣществуването на България, щото, ако ги каже на Министръ-Президента, то България на другия денъ ще бѣде прѣдадена. И тѣзи тайни се купуватъ за 15.000 л. Логиката му е нѣкакъ си особена. Азъ съмъ, разбира се, противъ такива фондове; по моето дълбоко убѣждение, тѣ сѫ даже безправствени фондове, и ще гласувамъ противъ. Логически, обаче, като се размишлява, щомъ давате тия пари въ личното разпореждане на Министра, нѣдѣйте иска смѣтка за тѣхъ.

Министръ-Прѣдседател П. Каравеловъ: Менѣ ми се струва, че малко кавалерски говорите тамъ, особено г. Кирковъ. Ето какво ще ви кажа. Както ви обясни г. Министрътъ на Правосъдието, че по подобни работи често не е удобно и да има протоколъ. Дѣто трѣбва, тамъ и ще даде. Може менѣ да ми трѣбватъ: често може и на Министра на Финансите да потрѣбватъ. Може азъ да кажа, че имамъ важна работа за Държавата, но че не е згодно да дамъ отъ откритъ бюджетъ, който ще се обнародва. (Г. Кирковъ: Не е красиво!) Тия пари може да се дадатъ не за безправствени работи, г-нъ Кирковъ. Завчера съмъ пратилъ двоица и сѫ дадени на единия 1.000 л., а на другия 500 л. Но азъ не искамъ да се знае, че съмъ пращалъ еди-кои си лица, а ако искахъ да се знае, официално щѣхъ да ги прата. Но менѣ ми трѣбваше да скрия, че сѫ пжтували, по известни съображения, по доста

важни политически работи. Така щото, има случаи, дѣто другаритѣ министри могатъ да знаятъ, а други да не знаятъ. Азъ пъкъ още по-вече ще ви кажа, че ако азъ съмъ воененъ министръ, никога нѣма да кажа на Министерския Съвѣтъ, че пращамъ еди-кой си офицеръ по еди-каква си държавна работа. Ще го викамъ насамъ и ще му кажа: да ми свършишъ еди-каква си работа, безъ нѣкой да знае. Ще обади ли на Министерския Съвѣтъ? Не, йокъ протоколирано. Само разговори. Кой е гарантиранъ, че нѣкой нѣма да се излъже да обади на други, и пратеника нѣма да го обѣсятъ. (Г. Кирковъ: Ако 'министритѣ сѫ способни на това, то е другъ въпросъ. — Д. Ризовъ: Да криете отъ обществото, разбиратъ, но между себе си да криете, не разбирамъ!) Ако азъ открия, възможно е да го обѣсятъ. (Д. Ризовъ: Тогова не сѫ сериозни хора!) Съжалявамъ, дѣйствително, че Вие, като че ли открихте Америка. Ако Министрътъ прати единъ офицеръ да изучи една страна, трѣбва да бѣде дуракъ онзи воененъ министръ, който ще съобщи нѣкому за това. Кой обади на другаря си, кой на жена си, кой не знамъ на кого и цѣлъ свѣтъ ще го знае. 15.000 л. кредитъ, ако не върватъ, че ще се изразходва за цѣлѣта, отхвърлѣте го, но нѣма защо да искате да знаете онова, което не трѣбва да се знае. Въ всѣки случай, може да потрѣбва една сума за известни лица, които може да се изпратятъ по известни държавни работи и желая никой да не знае за това. Който праща, има смѣтка никой освѣтъ него и пратеника да не знае за какво се изпраща. Щомъ знаятъ двоица, знаятъ троица, а може да знаятъ и повече (Д. Ризовъ: Военниятъ Министръ само Вамъ нека каже!)

А. Малиновъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще поддържамъ мнѣнието си, което изказахъ и по-прѣди. Ние прѣнесохме въпроса на почва, на която не трѣбва да стои. Тукъ не е въпросътъ, заслужава ли г. Военниятъ Министръ 15.000 л. кредитъ, или заслужава по-вече. Ние му дадохме кредитъ и съ това показвахме своето довѣрие. Но въпросътъ е другадѣ. Азъ го казахъ и пакъ ще го повторя. Азъ не мога да разбера какъ единъ отъ другаритѣ на г. Военния Министръ счита за нужно да даде такава една декларация, че всичко, което похарчи и което му е дадено въ лично разпореждане, отъ уважение къмъ себе си, отъ уважение къмъ другаритѣ си министри, за да прѣмахне всѣко подозрѣние, ще дава отчетъ — и въ буквална смисълъ отчетъ — прѣдъ своитѣ другари, а г. Военниятъ Министръ не може това да направи. Азъ не мога да се съглася съ тия г-да, които мислятъ, че единъ министръ, каквато голѣма тайна и да има, той не може да изповѣда тая тайна прѣдъ своитѣ другари. Основанията, които ни се привеждатъ тукъ, че този министръ или неговитѣ другари, слѣдъ като бѣде съобщено тѣмъ за какво е похарченъ този фондъ, цѣли били да кажатъ кой на жена си, кой на приятелитѣ си и

по този начин този разходъ щѣлъ билъ да стане извѣстенъ на цѣль свѣтъ, всичко това доказва само едно, че тѣзи г-да, които могат да разсѣждаватъ по този начинъ и да аргументиратъ своето мнѣние за въ полза на онова, че никой министъръ, който разполага съ безотчетни фондове, никому не трѣбва да дава отчетъ, доказва само едно, че такъвъ единъ министъръ, както казватъ руситѣ „не вѣрватъ себѣ самому“, той не се надѣва на себе си и мисли, че като му дадатъ тѣзи фондове и като бжде задълженъ да каже на своитѣ другари, той ще отиде и по-нататъкъ да каже и на своитѣ роднини и приятели, пъкъ и онѣзи негови роднини, на които ще съобща това, ще направятъ и тѣ сѣщото. Това доказва, прочее, не че тѣ не трѣбва да даватъ отчетъ, а доказва друго, че тѣ могат да се подхлъзнатъ, могат да се измаматъ и може да кажатъ, напр., повече отъ това, което трѣбва да кажатъ. Но това е тѣхна, а не наша вина.

На второ мѣсто, г-да народни прѣдставители, ако г. Даневъ счита за възможно да даде отчетъ прѣдъ своитѣ другари и да се не бой, че неговитѣ другари ще разпратъ за това на всичкия свѣтъ, то азъ не виждамъ, защо се бой отъ това сѣщото г. Военниятъ Министъръ. Тѣзи фондове, както ги нарича г. Кирковъ, сѣ фондове, въ всѣки случай, за които, като говоримъ тукъ, може да си послужимъ съ думи доста неделикатни. За какво се даватъ тия фондове, защо сѣ безотчетни, това го разбираме добръ, или, ако не го разбираме, да се спремъ върху думата, „безотчетни“. Безотчетенъ е затова, защото разходитъ му не е удобно да излизатъ наявъ не само въ такъвъ случай, когато трѣбва да се подкупи този, да се прати онзи, а и въ много други случаи. Тѣ сѣ случаи и на лична политика, а за тази политика ви говори и г. Ризовъ, да се поддържа този или онзи органъ.

Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Марковъ ни каза и г. Франгя сѣщо, че вие давате кредита отъ 15.000 л. въ лично разпореждане на г. Военния Министъръ, както на другаритѣ му министри — давате имъ зестра като на моми. Е добръ, тѣ сѣ тази зестра, въ всѣки случай, се излагатъ на много голѣмо подозрѣние въ своето моминство. За да се прѣмахне това подозрѣние, ние искаме поне да дадемъ възможност на това общество донѣйдъ да каже, че тия пари, наистина, не се харчатъ за свои лична полза, ами за държавни нужди, и, казвамъ, обществото и ние, пъкъ и тѣ, ще останатъ вънъ отъ всѣко подозрѣние, ако имаме поне този формаленъ контролъ, за който става тукъ дума. Формата често пакти има голѣмо значение и тя въ този случай, макаръ г. Марковъ да не ѝ придава значение, е отъ голѣма важностъ. Ние имаме довѣрие на г. Министра на Финанситѣ, на г. Военния Министъръ и на другитѣ министри; ние даваме кредити на единъ повече, на другъ по-малко, но съ това не искаме да кажемъ, че този Министъръ заслужава повече довѣрие, а другиятъ — по-малко; съ това ние искаме да кажемъ едно, че този кредитъ,

който прѣдвиждаме въ разпореждането на единъ министъръ, ще бжде употребенъ за държавни нужди. Отпускаме безотчетни фондове, защото прѣдполагаме, че ще отидатъ за обществени нужди; но ние искаме възможната гаранция, че ще бждатъ похарчени за обществени нужди. Не искаме да дойдатъ прѣдъ насъ да ни даватъ отчетъ, както се дава отчетъ прѣдъ Сметната Палата — наричаме ги именно затова безусловни, — но искаме само тѣ помежду си, когато ги харчатъ за държавни работи, да си кажатъ кои сѣ тѣзи работи. Тази декларация, ако щете и да не се изпѣлнява, доста бѣше да я направи тукъ г. Военниятъ Министъръ и ние щѣхме да останемъ задоволени. Той да бѣше казалъ: добръ, г-да, за разходитѣ на тѣзи 15.000 л. азъ ще казвамъ на своитѣ другари, а послѣ ще каже ли, нѣма ли да каже, ние ще бждемъ задоволени. Но да дойде и да каже: азъ не мога да кажа това на своитѣ другари, азъ не вѣрвамъ на своитѣ другари, това, ми се чини, тогава, когато неговиятъ другаръ каза, че той ще даде отчетъ прѣдъ своитѣ другари, туря ни именно въ това положение, за което говорихъ и по-рано. Азъ приемамъ декларацията на Министра: по-добръ е да не му вотираме тоя параграфъ отъ 15.000 л., отколкото да му вотираме кредита и да ни каже: азъ имамъ довѣрие само на себе си и никому другиму; нито на министъръ, нито на народенъ прѣдставителъ азъ нѣма да обадя защо съмъ ги похарчилъ. Такава една декларация въ такава една форма, направена тукъ, въ Народното Събрание, и направена тогава, когато единъ неговъ другаръ прави по другъ начинъ и за по-голѣма сума, дава ни право да кажемъ, че не бива да му вотираме.

Г-да народни прѣдставители! Не зная навѣрно, но мисля, че въ Франция, въ онази Франция, за която г. Франгя и г. Марковъ говориха, че единъ министъръ харчи 850.000—900.000 фр., тамъ нито единъ министъръ не счита докачително за себе си да даде отчетъ. Тамъ има правилникъ, по който фондоветѣ могат да бждатъ теглени, а у насъ и това нѣщо нѣма. У насъ единъ министъръ, който разполага съ 10, 15 или 100 хиляди лева — не е важенъ размѣрътъ, но принципътъ, — още въ първия день, още утринта, слѣдъ като вотираме кредита, има право да отиде въ ковчежничеството да истегли тази сума и да каже: азъ никому не вѣрвамъ освѣтъ на себе си, азъ не съмъ длъженъ да давамъ никому отчетъ. Въ тази Франция, доколкото зная поне, нѣма законъ по тази материя, която има работа съ всѣкакви неподлежащи на узаконение нѣща — за шпионствуване, подкупи, издаване на вѣстници и пр., — а се е създалъ такъвъ редъ, такава една практика: въ комитета на министритѣ другаритѣ даватъ отчетъ. Но тѣ ще лъжатъ, казва г. Марковъ. (Д. Марковъ: Отдѣ имате тия свѣдѣния? Дѣ го четете? Дайте да видя, та да се ползувамъ и азъ!) Когато слушате, слушайте и по първото, а не само послѣднитѣ думи. Съжалявамъ, че ние, като въ сѣдилищата, трѣбва да дойдемъ съ писмени до-

казателства и да посочимъ параграфитѣ отъ гражданското, углавното и всѣкакви други производства. (Д. Марковъ: Значи тукъ трѣбва да говоримъ каквото искаме!) Азъ имахъ довѣрие къмъ Васъ, когато говорѣхте, имайте това довѣрие и къмъ мене. Азъ не мога да посоча на законъ, защото Ви казахъ, че нѣма и ако можемъ да се основемъ на нѣщо, то не на друго, освѣнъ на едно, да кажемъ тукъ: повѣже Орханійскиятъ народенъ прѣдставителъ се е усъмнилъ въ истинността на думитѣ, които е изказалъ г. Малиновъ, да се помоли г. Министерътъ на Външнитѣ Работи да запита г. Делкасе истина ли говори г. Малиновъ или не. Друго доказателство не мога да дамъ. (Д. Марковъ: Азъ очаквахъ по-голяма духовитостъ отъ Васъ!) Съжалявамъ, г-нѣ Марковъ, че нѣмамъ нито Вашето остроумие, нито Вашия гласъ. Тази духовитостъ, която имамъ, тя е на пазаря, а Вашето остроумие и духовитостъ, като свърша, ще има да изслушаме. Бѣдѣте скроменъ. (Д. Марковъ: Не желая да ми четете никакви лекции за моралъ, за скромностъ!) Азъ ще Ви чета моралъ, защото Вие не знаете какво правите. (Д. Марковъ: Той ще ме учи на скромностъ! То е работа на прѣдсѣдателя, а не Ваша работа!) А пъкъ Вие трѣбва да знаете на кого говорите! (Д. Марковъ: Голѣмо значение си придавате!) Никакво значение не си придавамъ. Вие сте народенъ прѣдставителъ, какъвто съмъ и азъ. Вие говорихте, азъ слушахъ; азъ ще говоря, Вие ще слушате. Не желаете ли да ме слушате, свободни сте да си излѣзете, или може да си запуните ушитѣ. (Д. Марковъ: Отъ свѣтитѣ Ви за скромностъ нѣмамъ нужда — това Ви казвамъ!)

Г-да прѣдставители! Казвамъ, въ такова положение, въ каквото ни постави самъ г. Военниятъ Министеръ, че той иска този кредитъ, а не иска да направи това, което искатъ да направятъ неговитѣ другари, както и самъ г. Министеръ-Президентътъ, че тѣзи суми ще се харчатъ — г. Министеръ-Президентътъ се отказа отъ думитѣ „протоколирано рѣшение“ — съ знанието, съ свѣдѣнието на другаритѣ отъ цѣлия Министерски Съвѣтъ — азъ не виждамъ нужда този кредитъ отъ 15.000 л., при тази декларация, да бѣде даденъ на Военния Министеръ.

Съ тѣзи нѣколко думи, които казахъ, азъ искамъ да заключа слѣдующето: или ние вѣрваме на цѣлия кабинетъ, и онова, което говори единъ отъ тѣхъ, говори го и за смѣтка на другитѣ; или же ние не му вѣрваме и въ такъвъ случай не остава нищо друго, освѣнъ да кажемъ: къмъ Ивана имаме довѣрие, а къмъ Драгана го нѣмаме. Защо ще кажемъ това? Защото сами ни поставятъ въ това положение. Не може, споредъ мене, единъ министъръ да дойде тукъ и да каже: гласувайте ми тая сума, тя е нарѣчена отъ васъ самитѣ „безотчетенъ фондъ“, азъ никому не вѣрвамъ, не вѣрвамъ и на тѣзи, съ които работя, не вѣрвамъ на тѣзи, съ които управлявамъ и спасявамъ тази България; вотирайте

ми този кредитъ, защото азъ това искамъ; какви сж моитѣ другари, азъ не ща да зная. Ако той не ще да знае какво мислятъ неговитѣ другари, ако той не ще да вѣрва тѣмъ, то нека не излага и насъ въ това положение да му казваме: ние приемаме втората половина на вашето прѣдложение, но не можемъ да приемемъ първата; или Вие ще направите това, което обѣщаха да направятъ Вашитѣ колеги, или ние не ще приемемъ онова, което искате. Вие казвате: по-добрѣ не давайте кредита, отколкото да ме задължите да давамъ отчетъ прѣдъ другаритѣ си. Азъ прѣдпочитамъ послѣдното заявление и заявявамъ, че за този кредитъ отъ 15.000 л. нѣма да вотирамъ.

Министъръ И. Вѣлиновъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ съжалявамъ, че съ мнѣнието на г. Малинова абсолютно не мога да се съглася. Въ тази обща форма, въ която той го прѣдставлява, приемливо е, че единъ министъръ, солидаренъ съ своитѣ колеги, трѣбва да ги сондира и тогава, когато ще да харчи суми, отпуснати въ негово лично разпореждане; но въ конкретния случай тази формула не може да се приеме. Не толкозъ защото тукъ е ангажирана честта на военнитѣ, не толкозъ затуй, защото солидарността между министритѣ въ една конституционна държава изисква дори въ такива случаи да бѣдатъ тѣ сондирани, не, ами да ви кажа защо. Между фондоветѣ, които се отпускатъ въ разпореждането на Военния Министеръ, и между фондоветѣ, които се отпуснаха едно врѣме въ разпореждането на Министритѣ на Вътрѣшнитѣ и Външнитѣ Работи, а сега само на Министра на Външнитѣ Работи, има една много голѣма разлика, която, за голѣмо съжаление, г. Малиновъ не схваща, па не я схващатъ и другаритѣ и съсѣдитѣ му, които сж на неговото мнѣние. Тая разлика азъ бихъ молилъ да се подчертае тукъ и да се отбѣлѣжи. Ето въ какво се заключава тя. Военниятъ фондъ не се харчи за ония цѣли, за които би се харчилъ всѣки другъ безусловенъ фондъ. Той може да се харчи за цѣли, които, единъ пѣтъ открити, могатъ да докаратъ много печални резултати, и не толкова за това, че Военниятъ Министеръ не билъ солидаренъ съ другаритѣ си, а често затуй, че ако онова лице, на което Военниятъ Министеръ иска да даде 1.000, 2, 3, 5 хиляди лева да извърши една важна работа, би знаело, че Военниятъ Министеръ, прѣди да го изпрати за тая работа, ще каже това на 7 души другари, то това лице може и да не приеме да извърши работата. То ще отиде само тогава, когато единъ човѣкъ го праща на 4 очи, защото може това лице да бѣде уловено и тамъ, дѣто бѣде уловено, да бѣде обѣсено. Та, казвамъ, не отъ точка зрѣние на солидарността на Министерския Съвѣтъ, или на честността на Военния Министеръ, а често пѣти отъ точка зрѣние на практическата полза се явява необходимостъ да знаятъ само двѣ глави и четири очи защо ще отиде

известна сума. Не защото Военният Министър не доверява на своите другари, повтарямъ, не че Народното Събрание нѣма доверие къмъ него, ами защото онзи, който би се възползувалъ отъ една частъ отъ безусловния фондъ за военна нужда и полза, ако би чулъ днесъ декларацията на г. Военния Министъръ, че за всѣка стотина франка, които той би получилъ, ще се консултиратъ осемъ души другари, той нѣма да се заеме съ работа по двѣ причини: или защото ще го е страхъ, че може да се открие неговата мисия и може да го хванатъ и да го обѣсятъ, или пъкъ защото човѣкътъ може да си помисли така: „азъ може да се заема съ тая работа, ако знае само генералъ Паприковъ, но нѣма да се заема съ нея, ако знаятъ още седемъ души негови другари.“ Та казвамъ, че тая разлика не трѣбва да се изпуска изъ прѣдъ видъ и азъ мисля, че народните прѣдставители ще направятъ единъ актъ отъ голѣма мѣдростъ и държавническа политика, ако върху тоя въпросъ не се спиратъ. Не сме ние кабинетътъ, който може въ каквото и да е отношение да се обвини въ желание да богатѣе на държавна смѣтка по-срѣдствомъ общественитъ безусловни фондове. Безъ да сондираме вашето желание, ние излѣзохме и казахме: безусловнитъ фондове по Вътрѣшното Министерство ги махваме, другитъ ги намаляваме на 50—60 и повече отъ 100 хиляди лева; за да се прѣкратятъ разговоритъ, че тия фондове обогатяватъ партийтъ, поддържатъ партизанитъ, ние сами рѣшихме да протоколираме ли, да се съгласяваме ли, да искаме мнѣнието на всѣкиго ли и пр., но да опрѣдѣлимъ единъ контролъ за фондоветъ, които досега сж се отпущали на двѣ министерства, а отсега ще се отпущатъ само на едно. Съ военния фондъ не сме се занимавали не само защото той е много малъкъ, а затова, че има споменатата вече разлика между него и другитъ фондове. Министерство на Вътрѣшнитъ работи ще си послужи съ 1.000 л. да изпрати единъ човѣкъ, за да улови или открие единъ прѣстѣжнинеъ, но отъ това пратения нито ще го обѣсятъ, нито ще го застрѣлятъ, а фондътъ на Военното Министерство е малко таквозинкана, а това таквозинкана азъ бихъ молилъ да се схване и параграфътъ да се вотира. Ако ли пъкъ и това не е убѣдително, азъ мисля, че единъ актъ на политика и държавническа мѣдростъ е, когато се вотира единъ бюджетъ отъ 95.000.000 л., върху 15 хиляди лева да не се спираме да си губимъ врѣмето и да мислимъ, че единъ генералъ Паприковъ ще се обогати отъ тѣхъ, а ние ще се омажемъ покрай него.

А. Малиновъ: Г-да народни прѣдставители! Сега мога, въ подкрѣпление на онова, което казахъ, да добавя, че се дава отчетъ и на президента на републиката, а пъкъ въ Саксония и въ конституцията е прѣвидено и мисля, че г. Министъръ-Президентътъ знае, че за безотчетнитъ фондове се дава отчетъ на краля. Какво искате отъ това

повече? (Н. Антикаровъ: Когато се свърши работата, тогава!) Дайте го на краля, но недѣйте говори, че никому отчетъ не даваме; дайте го на кралицата и азъ съ тая декларация ще вотирамъ и ще ржкоплѣскамъ; но да казвате: никому не желаемъ да даваме отчетъ — съ това не мога да се съглася.

Министъръ-Прѣдсѣдателъ П. Каравеловъ: Азъ навѣрно зная, че въ Саксония нѣма воененъ министъръ, за да дава отчетъ, и това е най-важното. (А. Малиновъ: Не е важно!) Нѣма министъръ, значи, нѣма и какво да дава. (А. Малиновъ: Но има фондъ!) Но сигурно нѣма воененъ фондъ. (А. Малиновъ: Какъвъ да е!) Тукъ говоримъ за военния фондъ специално. (А. Малиновъ: Защо да правимъ изключение?) Въ Саксония нѣма воененъ министъръ. (А. Малиновъ: Ама защо да правимъ изключение, г-нъ Министре?) Азъ пъкъ ще кажа, както разправихъ и по-рано, че трѣбва да правимъ малко разлика. Въ Саксония нѣма воененъ министъръ и нѣма защо да дава отчетъ. Сега казахте: на президента на републиката. Бихъ желалъ да зная, за кои министерства е думата? Като говорите за републиката на Франция, за кое министерство става дума? (А. Малиновъ: За тия министерства, които иматъ фондове. Това зная.) За военното министерство има ли фондъ? (А. Малиновъ: Азъ не зная дали военното министерство има фондъ. Ако въ Франция военното министерство има фондъ и не дава отчетъ, това не е още доказателство, че и нашето Военно Министерство не трѣбва да дава отчетъ!) Това е доста голѣмо доказателство, защото се славате на двѣ държави, отъ които едната нѣма военно министерство, а за Франция не можахте да кажете дали има фондъ въ военното министерство или нѣма. Мене това ме интересува. (А. Малиновъ: Това, което не зная, не мога да го кажа!)

Прѣдсѣдателтъ: Има прѣдложение отъ г. Ризова да се махне тоя параграфъ. За цѣлата година ли, г-нъ Ризовъ, защото има тукъ двѣ суми?

Д. Ризовъ: За останалитъ мѣсеци.

Прѣдсѣдателтъ: Колко прѣдлагате да се махнатъ?

Д. Ризовъ: Да остане половината.

Прѣдсѣдателтъ: Г-нъ Ризовъ прѣдлага сумата въ тоя параграфъ да се намали на 7.500 л.

Турямъ на гласуване това прѣдложение и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Меншество.) Събранието не приема.

Турямъ на гласуване параграфа, както е прѣдставенъ въ бюджетопроекта, и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 64. За непредвидени разходи, за 4 м. 1.000 л., за 8 м. 2.000 л., всичко 3.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за този параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събра-
нието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 65. За изгубени процеси.“

Нищо не е прѣдвидено тая година.

Министъръ-Прѣсѣдатель П. Каравеловъ: Въ бюджета на Министерството на Финансите е прѣдвидено.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 66. За прано дрехитѣ на юнкеритѣ и кадетитѣ въ Военното училище и на постелнитѣ и трапезнитѣ бѣля въ сжщото училище, за 8 м. 6.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Съ-
браието приема.

А. Филиповъ: По глава X искамъ да прѣдложя единъ новъ параграфъ.

Прѣсѣдателятъ: Имате думата.

А. Филиповъ: Г-да народни прѣдставители! Пограничниятъ въпросъ, както знаете, много често се повдига въ нашия печатъ. Въ 1894 и 1895 г., азъ помня, тукъ, въ Събраието, се дадохъ декла-
рации отъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи и, доколкото помня, отъ г. Военния Министъръ, че веднажъ ще се отбѣлжи точно и ще се загради границата; защото въ сегашното си положение тя прѣдставлява най-голѣмо улеснение да се вършатъ кражби и контрабанди. Азъ съмъ говорилъ съ депутати отъ Силистренския и Варненския окръжи; тѣ прѣдставятъ една погранична околия, дѣто раз-
бойничеството и контрабандата съставляватъ най-
обикновено явление. Много пкти се е писало и телеграми сж се получавали, и прошения сж се давали веднажъ да се загради, защото заградата прѣдставлява едно отъ най-сериознитѣ прѣпятствия да се извършватъ прѣстѣпления. (Министъръ Д-ръ С. Даневъ: Догодина!) Напоследъкъ тамъ станаха убийства и може г. Паприковъ да ви обясни, че прѣзъ годината ставатъ нѣколко убий-
ства, защото има улеснения да се извършватъ.

Този способъ, който азъ прѣдлагамъ, да се за-
гради, не е нѣщо ново. (Д. Ризовъ: Какъ да се загради?) Съ плетъ. (Д. Ризовъ: Азъ мислѣхъ съ китайска стѣна!) Тия остроги оставѣте за Кюстен-
дилската граница! (Смѣхъ.) Патриотизмъ може да продаватъ на Кюстендилската гарница! Китайска стѣна! Говорите работи, за които хаберъ нѣмате. Вие само можете да хвърляте голѣми фрази, но нищо положително не можете да кажете. Това е по-
Вашъ адресъ. Вие можете да се смѣте на бѣлитѣ

си дрехи, но за границата не можете да ми се смѣте.

Азъ прѣдлагамъ тая мѣрка, да се загради съ плетъ, което е дало резултати. Плетъ сжществуваше и по-рано. Въ 1833 г. границата бѣше отбѣлжена отъ една смѣсена Руско-турска комисия, а веднага слѣдъ нея излѣзе една друга комисия, която раз-
порежи да се загради границата съ плетъ, и тоя плетъ е траялъ до 1877 г. Доколкото помня отъ наши стари хора, само два-три случая е имало на счупване плета и на прѣкарване добитѣкъ, макаръ че турцитѣ пазѣха толкова безалаберно. Турцитѣ нощъ затваряха; нѣмало постоянни срѣщи, както сега, отъ пикетъ на пикетъ, и при сѣ това плетѣтъ съставляваше такова сериозно прѣпятствие, щото само два-три случая е имало. Слѣдъ Освобождението като се вдигна плетѣтъ, постоянно се прѣкарване добитѣкъ. Не само това, ами добитѣкътъ на нашитѣ погранични жители, като се остави свободенъ на наша, минава Сръбската граница, хващатъ го сърбитѣ, обявяватъ го за контрабанда и го про-
даватъ. Мине ли добитѣкъ въ Сърбия, съ голѣми мжчнотии нашитѣ хора могатъ да го куртулишатъ отъ контрабанда.

Тѣй щото, азъ прѣдлагамъ: сумитѣ, които на-
малихме ние по § 45, 24.000 л. отъ канцеларски разходи, да се прибавятъ къмъ гл. X въ единъ новъ § 67; т. е. 24.000 л. да се отпуснатъ на раз-
положение на Военния Министъръ, съ едно рѣше-
ние да се почне да се изучава тоя въпросъ за заграждане и да се почне да се загражда. Прѣд-
варително, разбира се, трѣбва да влѣземъ въ спо-
разумѣние съ сръбскитѣ власти, защото една частъ отъ разходите за заграждането ще се падне на сърбитѣ, а една частъ на насъ. Сега е тѣмъ моментътъ да се направи това, защото сега една смѣсена Сръбско-българска комисия се намира на границата, да опрѣдѣли пограничните пунктове и да разрѣши пограничния въпросъ. И слѣдъ това да се пристѣпи къмъ заграждане.

Тѣй щото, ето Ви моето прѣдложение, г-нѣ Ризовъ.

Д. Ризовъ: Плетѣтъ трѣбва да бѣде много високъ, за да го не прѣскачатъ.

Прѣсѣдателятъ: Моля, г-нѣ Филиповъ, на-
правѣте писмено прѣдложението си.

Г-нѣ Военниятъ Министъръ има думата.

Министъръ генералъ-майоръ С. Паприковъ: Г-да народни прѣдставители! Трѣбва да призная, че носенето на пограничната служба на Добруджан-
ската и Сръбската граници е едно отъ най-труд-
нитѣ. Най-чести убийства има на Добруджанската граница и слѣдъ нея — на Сръбската; най-добръ стоимъ, ако щете, на Турската граница, защото тамъ положението е малко друго. Службата, на-
истина, е малко трудна, но съ турцитѣ ние по-
добръ се спогаждаме. Тамъ, ако нѣкой мине гра-
ницата и бѣде убитъ, турцитѣ въпросъ не повдигатъ,

а казватъ, да не е минавалъ границата, когато по другитѣ граници, по Добруджанската и Сръбската, въпросътъ е по-сложенъ, още повече, отъ едната и отъ другата страна на границата живѣе едно и също население, живѣятъ роднини, и вслѣдствие на това контрабандата тукъ много по-мъчно може да се прѣмахне.

Прѣдложението на г. Филипова е една мѣрка за прѣкръпяване до извѣстна степенъ тѣзи убийства и за прѣкръпяване до извѣстна степенъ контрабандитѣ; но неговото осъществление зависи най-напрѣдъ отъ съгласието на Сръбското правителство, ще ли се съгласи то да загради границата — за Ромънското не говоря, защото г. Филиповъ не говори за оная граница, — а вториятъ въпросъ е практическото приложение на тази мѣрка: трѣбва да знаемъ какво ще заграждаме, кое пространство, на какво протежение, колко ще струва това и т. н. Понеже този въпросъ се подбужда сега, азъ считамъ, че е необходимо да бѣде изученъ най-напрѣдъ, да имаме съгласието на Сръбското правителство — дали ще е съгласно — и, второ, да опрѣдѣлимъ колко ще струва това и тогава да прѣвзимемъ кредитъ. Ако можемъ туй лѣто да достигнемъ да имаме съгласието на Сръбското правителство и да остане въпросътъ само за отпускане кредитъ, Министерството може да се възползува отъ конституционния фондъ и да отпусне необходимата сума. Сега, обаче, да прѣвзимемъ 20.000 или 30.000 л., не можемъ, защото въпросътъ не е разрѣшенъ и не знаемъ дали ще бѣде много или малко тази сума. Тѣй щото моето мнѣние е, че идеята на г. Филипова е приемлива, но трѣбва да се изучи и да се види колко ще струва и тогава да се пристъпи къмъ изпълняване и къмъ изплащане на разходитѣ.

А. Краевъ: Идеята на г. Филипова е прѣкрасна и вѣрвамъ, че никой нѣма да бѣде противъ неговото прѣдложение. Г-нъ Военниятъ Министръ я приема, само казва, какво не можемъ да се спремъ сега на една опрѣдѣлена цифра, защото не знаемъ какъвъ разходъ ще прѣвзиди това заграждане на границата. Азъ мисля, г-да прѣдставители — вѣрвамъ че ще се съгласи и г. Военниятъ Министръ, — че даже 1.000 л. ако прѣвзимемъ, то ще бѣде едно подканване на Правителството да се позанимае и изучи този въпросъ и въ слѣдующата сесия да иска единъ кредитъ, който да удовлетвори напълно нуждата. Тѣй щото, за размѣра на сумата нѣма какво да говоримъ. Г-нъ Филиповъ прѣдлага 24 хиляди лева. Може да се прѣвзидатъ 5 или 20 хиляди лева, важното е да се рѣши отъ Народното Събрание.

Но азъ искахъ и друго нѣщо да кажа, г-да прѣдставители, и бихъ молилъ г. Филипова, ако е възможно, да се съгласи — впрочемъ, то остава на усмотрѣнието на Правителството, — вмѣсто да се загражда границата съ плетъ или пѣрти, който ще гние слѣдъ всѣки 3—4 години и ще изисква нови

разходи за съграждане, не би ли било по-добрѣ да се употреби друга една система, именно изкопване на хендекъ и прѣсаждане живъ плетъ; да се оставятъ отворени мѣста тамъ, дѣто има пѣртица. Азъ съмъ виждалъ въ Западъ толкова живи плетѣ, щото да се прѣмине прѣзъ тѣхъ не може по никой начинъ — иматъ по 5 метра височина. (Д. Ризовъ: Да не може да прѣскачатъ контрабандиститѣ.) Така щото, идеята е много прѣкрасна и азъ бихъ желалъ да се прѣвзиди въ бюджета такава една сума.

Министръ Д-ръ С. Даневъ: Г-да народни прѣдставители! Колкото и идеята на г. Филипова да е добра и приемлива, азъ ще ви моля засега да не гласувате тоя параграфъ, както прѣдлага г. Филиповъ, защото, прѣди да заградимъ една граница, трѣбва да я опрѣдѣлимъ. Трѣбва да ви кажа, че границата още въ точностъ не е опрѣдѣлена, а докогато това не стане, излишно е да правимъ какъвто и да е разходъ за заграждането ѝ. Защото границата трѣбва навсѣгдѣ да бѣде опрѣдѣлена. Не е достатъчно единъ участъкъ да бѣде опрѣдѣленъ, а другъ не; защото цѣльта, която ще се постигне съ заграждането на единъ пунктъ, ще се осуети съ незаграждането на други. За да се осъществи идеята на г. Филипова, трѣбва да вземемъ слѣдующето рѣшение. Независимо отъ това, че трѣбва съгласието на съседнитѣ намъ държави: Сърбия, Ромъния и Турция да прѣкараме единъ плетъ за заграждане на нашата територия, по това е опасно, защото, ако заградимъ нашата територия съ такъвъ плетъ, може би, пакъ ще се породи въпросъ, додѣ можемъ да отидемъ и въ онѣзи пунктове, дѣто може да споримъ, може да бѣде много навѣтрѣ въ нашата територия, а това може намъ да не изнася. Така щото, не е възможно да прѣвзимаме единъ такъвъ параграфъ за работи, които не може да бѣдатъ извършени безъ съгласието на нашитѣ съсѣди. Ние сега водимъ не само прѣговори, ами сега пристѣпваме да опрѣдѣлимъ точно границата съ Сърбия. Сега едвамъ почваме работата. Комисията назначена за тая цѣль ще има да минава прѣзъ много спорни пунктове и, ако додемъ до пълно съгласие въ всичкитѣ пунктове, тогава съгласенъ съмъ, най-сетнѣ, да се повдигне въпросъ и за по-доброто маркиране на границата било чрѣзъ плетъ, било чрѣзъ камъни и да се прѣвзиди извѣстна сума въ бюджета за това нѣщо.

Но докогато не е станало това, азъ мисля, че е преждевременно да обрѣменяваме нашия разходенъ бюджетъ съ какъвто и да е сума.

А. Филиповъ: Г-да прѣдставители! Сумата, която азъ прѣдлагамъ и за която моля Народното Събрание да даде съгласието си, е за една частъ отъ нашата граница, която не подлежи на никакъвъ споръ. Тя е останала отъ Одринския договоръ и съществува въ форма на плетъ за която граница никакъвъ споръ нѣма. Азъ прѣдлагамъ да се загради отъ

пунктът „Тупанъ“ до върха на „Черноглавъ“. Тѣ сж 12.000 метра, по два лева на погоненъ метъръ ще стигнатъ да се загради тая граница, защото 60—70 ст. струва обикновения плетъ, а азъ прибавямъ още 1.40 л. за такъвъ, какъвто бѣше въ турско врѣме. Споръ има за „Бабинъ-носъ“, но за това мѣсто, дѣто искаме да се загради и дѣто ставатъ кражби, ставатъ гърмежи и пр., никакъвъ споръ нѣма. Тамъ е билъ плетъ и може да се загради пакъ съ плетъ. Съгласие ще трѣбва на Сръбското правителство да плати разноси за заграждането, а горѣ по височинитѣ нѣма нужда отъ плетъ: тамъ е непроходимо и пеша не може да се мине, камо ли съ добитѣкъ. Ние сме въ правото си, слѣдователно, да заградимъ нашата граница.

Д. Ризовъ: Трѣбва да се осигури плетътъ въ случай на пожаръ отъ контрабандиститѣ.

Прѣсѣдателятъ: Г-нъ Филиповъ прави слѣдующето прѣдложение: „да се турне като § 67. За заграждане съ плетъ границата отъ пункта „Тупанъ“ до върха на „Черноглавъ“, Кулска околия, 24.000 л.“

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Г-нъ Алекси Филиповъ трѣбва да се съгласи съ декларацията на г. Военния Министъръ и г. Министра на Външнитѣ Работи, защото има и друго неудобство. Не е работа на Военното Министерство заграждането на границата. За караулни домове — разбираме, и караулнитѣ домове пакъ ги работи Министерството на Обществениитѣ Сгради, но тукъ има неудобство чисто бюджетарно, че не може да се прѣдвидятъ въ този бюджетъ разноситѣ за заграждане на границата.

Прѣсѣдателятъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на г. А. Филиповъ. (Гласове: Наесень, наесень! — А. Филиповъ: Които живѣятъ тукъ въ София, може да говорятъ за наесень!) Моля ония, които сж за него, до вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Събранието не приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава XI.

Извънредни разходи.

§ 67. За изплащане дълговетѣ на Варненската окръжна желѣзска работилница, отстъпена на Военното Министерство, врѣмни за 8 м. 20.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които приематъ § 67, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 68. За довършване работящитѣ се въ арсенала: артилерийска амуниция, раници, санитарни кола, запасни кола, подигателни машини, зарядни чанти и мѣдни кръгове, наемане работници и купуване материали (§§ 66, 67, 68, 69, 70 и 71 отъ бюджета за 1900 г.), за 4 м. 43.750, за 8 м. 90.500, всичко 134.250 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които приематъ § 68, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„§ 69. За изработване и прѣснарядяване на патрони въ арсенала: наемъ работници и купуване материали, врѣмни за 8 м. 200.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които приематъ § 69 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Петруновъ: (Чете.)

„Глава XII.

§ 70. Запазенъ фондъ 2%, върху вещественитѣ разходи по всичкитѣ §§, освѣтъ по §§ 63, 64 и 67, за 4 м. 67.333, за 8 м. 127.997, всичко 195.330 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които приематъ параграфъ 70 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Съ това се свършва бюджетопроектътъ по разходите на Военното Министерство.

Тѣй като часътъ е близо 8, засѣданието ще се вдигне, освѣтъ ако има прѣдложение да се продължи.

В. Кънчовъ: Азъ бихъ молилъ Събранието да се съгласи да се занимаемъ сега и съ приходния бюджетъ. (Гласове: А а а!)

Министъръ-Прѣсѣдатель П. Каравеловъ: Съ държавнитѣ дългове поне да се занимаемъ.

В. Кънчовъ: Да, или поне съ държавнитѣ дългове.

А. Филиповъ: Азъ имамъ едно питане къмъ г. Военния Министъръ.

Прѣсѣдателятъ: По-напрѣдъ ще положа на гласуване прѣдложението на г. Кънчова и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Г-нъ докладчикътъ има думата да докладва бюджетопроекта съ държавнитѣ дългове.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: Г-да народни прѣдставители! Бюджетарната комисиия разгледа бюджетопроекта за държавнитѣ дълговеи го прие тѣй, както е прѣдставенъ, безъ никакво измѣнение, понеже работата върви съ смѣтка, точно е опрѣдѣлено колко има да се дава и т. н., и не може да се намали нищо. (Чете.)

„Държавни дългове.

Глава I.

Данъ, пенсия и пособия.

§ 1. За изплащане на Високата Порта данъта на бившата Източна-Румелия, за 4 м. 983.667 л., за 8 м. 1.967.333 л. всичко 2.951.000 л.“

Д. Ризовъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ тая сума, но мисля, че може да се тури изплащането ѝ въ зависимостъ отъ изпълнението на чл. 23 отъ Берлинския договоръ по отношение къмъ Турция.

Министъръ-Прѣдсѣдателъ П. Каравеловъ: Не виждамъ, че тукъ може да има нѣкакво отношение между изпълнението на Берлинския трактатъ и тая сума. Имамъ честъ да заявя, че може да тълкува закона само онзи, който го е писалъ. Великитѣ сили сж писали Берлинския трактатъ, и ще ви кажа, че не е ваща работа да го рѣшавате. Това трѣбва българитѣ да помнятъ и да се научатъ. Ние имаме по други смѣтки да не изплащаме тая сума, но азъ сега не намирамъ, че сега е моментътъ; ние имаме мотиви, които сж похубави, не политически, а економически, но едва ли сега е врѣме да се повдига този въпросъ.

П. Пешевъ: Г-да народни прѣдставители! Ако може да стане намаление по тоя бюджетъ на държавнитѣ дългове, ако би било възможно това нѣщо, вѣрвамъ, че и Правителството и Народното Прѣдставителство единодушно щѣха да рѣшатъ това нѣщо, но това е невъзможно. Бѣха врѣмена, когато сегашниятъ Министъръ-Прѣдсѣдателъ, въ 1899 г., съ една дълга и обстоятелствена рѣчь прѣдлагаше, щото туй перо отъ около 3 милиона лева, данъта на Източна-Румелия къмъ Турция, да бѣде зачеркнато. Сегашниятъ Министъръ-Прѣдсѣдателъ г. Каравеловъ, тогава водител на опозицията — вѣроятно слѣдъ зрѣло обсъждане на въпроса, защото той не веднажъ е билъ Министъръ-Прѣдсѣдателъ и Министъръ на Финанситѣ, — въ 1899 г., прѣдложи на Народното Събрание и цѣлата лѣвица, начело съ него, гласува за зачеркването на това перо, и сегашнитѣ министри г. Бѣлиновъ и г. Сарафовъ, заедно съ г. Каравелова, оспорваха, че има болшинство за зачеркването на туй перо въ бюджета. За да се рѣши една голѣма частъ отъ Народното Събрание да гласува по такъвъ начинъ и да спести за България 3 милиона лева, послужи най-много рѣчта на г. Каравелова и неговото заявление, че едно мжжествено правителство е въ положение да зачеркне тая сума, да не я изплаща на Турция, като я прихване отъ ония суми, които България има да взема отъ самата Турция. Азъ имамъ на рѣка самата рѣчь на г. Каравелова, тя е много дълга, но азъ казахъ нейната есенция, така щото, не ще затруднявамъ почитаемото Народное Събрание съ цитирането ѝ буквално. Главниятъ аргументъ на г. Каравелова бѣше тоя, че при купуването на Русе-Варненската желѣзница Българското Правителство заедно съ желѣзницата е откупило и правата на компанията за дълга, който Турция е имала къмъ компанията. Така щото, г. Каравеловъ прѣдлагаше да се прихване онова, което България има да взема отъ Турция, съ онова, което тя дължи на самата Турция. Той е направилъ една смѣтка, че лихвата на лихвата на оная

сума, която ни е прихванала компанията, като се прѣсмѣтне, ще се намѣри точно тая сума, която ежегодно ние даваме на Турция. Тѣй щото, едно за друго се прихващатъ и Турция нѣма никакви права и никакви основания да иска каквито и да било суми отъ насъ. Г-нъ Каравеловъ казва въ тая си рѣчь, че е повдигналъ този въпросъ още въ 1895 г. и че, благодарение на неговото настояване, тогавашното Правителство, въ 1895 г., се било помѣчило по едно врѣме да спре тая сума. Но, разбира се, че това Правителство, като не е имало това мжжество, което г. Каравеловъ прѣпорѣчва на едно българско правителство, то не го направило.

Като считамъ, че г. Каравеловъ е компетентенъ по този въпросъ; че той, за да прѣдложи на два пѣкти подобно едно нѣщо, е изучилъ всестранно въпроса; като смѣтамъ, че онуй мжжество, което не е имало въ миналото Правителство, има го въ настоящето... (С. Бабаджановъ: Имахте мжжество да избивате хората въ Дуранъ-Кулакъ и да издавате врѣмenni наредби! — Министъръ-Прѣдсѣдателъ П. Каравеловъ: Има кой да отговаря. — Прѣдсѣдателътъ: Моля, не прѣсичайте оратора!)

Вчера г. Бѣлиновъ се докачаше, като му напомниха за нѣкои обѣщания, давани въ миналото. И ако днесъ азъ правя туй заявление, то е, че азъ очаквахъ отъ страна на настоящето Правителство да направи туй зачеркване на единъ дългъ къмъ Турция, и ако го правя това нѣщо, убѣденъ бѣхъ, че настоящето Правителство ще стои на своитѣ обѣщания, защото вѣрвамъ, че въ 1899 г. не е правено туй прѣдложение отъ страна на г. Каравелова сѣто за шипания, само да се направи прѣчка на Правителството, но е правено сериозно, слѣдъ сериозни изучавания, слѣдъ всестранно проучване на въпроса. Ето защо мене ме очуди, като взехъ бюджета за държавнитѣ дългове и на първо мѣсто видѣхъ пакъ сѣщото перо: „дългъ на Източна-Румелия къмъ Турция“. Да се каже, че положението ни спрямо Турция прѣзъ 1900 г. е нѣкакъ си по-добро, това не вѣрвамъ да направи нѣкой отъ насъ, защото положението, ако не е останало сѣщото, не вѣрвамъ да се е подобрило. Да се впушамъ въ отношенията на България съ Турция не искамъ, защото, вѣроятно, и Правителството не ще желае по такъвъ деликатенъ въпросъ да влизаме въ обяснения. Азъ само желая да чуя обясненията на Правителството по тоя въпросъ, по който въ 1899 г. то бѣше тѣй категорическо и по който въпросъ тогава едва не бѣше взето рѣшение въ такава смисълъ, както бѣше прѣдложено отъ г. Каравелова. Направи се една буря въ засѣданието на 15 декемврий 1899 г. и бѣше оспорвано на три пѣкти болшинство ли е, меншество ли е за зачеркването на тая сума. Азъ очаквамъ сега и отъ лѣвицата, сѣщо и отъ министерскитѣ банки, да се поддържа онова заявление, което въ 1899 г. тѣй сериозно, тѣй авторитетно, тѣй мжжествено г. Каравеловъ направи.

Министър-Прѣдсѣдатель П. Каравеловъ: Благодаря на г. Пешева, че той напомни тия събития. Не азъ съмъ причината за сключване на тоя договоръ съ европейскитѣ банки да се изплаща този дългъ не на Турското правителство, но на банкитѣ, безъ да се направятъ ни малѣйши постѣпки, за да се узнае какво задължение имаме ние или Турция спрямо единъ други. Напротивъ, въ извѣстно врѣме издадоха единъ законъ, че който открие турски имотъ да получи $\frac{1}{3}$ часть и азъ имахъ право въ 1886 г. да искамъ да ми платятъ тази сума, съгласно закона. Никой не е обърналъ внимание въ продължение на 10—12 години, че Турция ни дължи. Азъ възбудихъ въпросъ въ 1896 г. а не въ 1899 г. и, само благодарение на това възбуждане, днесъ се спиратъ повече отъ 800.000 л. годишно и тѣ оставатъ на приходъ. Ако вие не бѣхте правили, както и другитѣ ваши прѣдшественици такова пражосничество, което ви докара да зависите отъ банкитѣ, както сте направили по-миналата година съ 13.000.000 дефицитъ и лани, вѣроятно, съ 15.000.000, тогава азъ можехъ да говоря малко съ по-другъ езикъ, защото вие сте се задължили прѣдъ банкитѣ, а тѣ всички сж ортаци. Може би, да се намѣри другъ моментъ да рѣшимъ този въпросъ. Но на всѣки случай, ние и сега задържаме повече отъ 800.000 л., ние и нашитѣ прѣдшественици, и това е само благодарение на моето заявление прѣзъ 1896 г. за единъ въпросъ съвсѣмъ забравенъ. Не съмъ азъ кривъ, че сж сключили договори да плащатъ румелийския дългъ, и не съмъ кривъ, че сме задължили до шия и зависимъ отъ сѣщитѣ банки, които разполагатъ съ тоя фондъ и съ другитѣ. Азъ правихъ смѣтка и много права, и надѣвамъ се, може би, да бждемъ живи единъ день да кажемъ: солъта за брашното. Но да бихъ даже се задължилъ да плащаме този дългъ, който е признато да плащаме на Турция, не бихъ го направилъ безъ да получа едно парче хартия, защото то би било прѣстѣпление. Какво парче хартия имате, като признахте задължението да плащате на банкитѣ румелийския дългъ? Има ли такова нѣщо? Азъ поне не знаа. И азъ мисля, че не трѣбваше да се рѣшаваме тъй лесно да приемаме дълговетѣ на Румелия, безъ да имаме поне едно парче хартия въ рѣцѣтъ си. Подиръ това, трѣбваше да бждатъ слѣпи съ години да не виждатъ, че Турция ни дължи; отъ 1886 г. до 1896 г. сж 10 години и тѣ не видѣли нищо. А пакъ азъ съмъ билъ кривъ, че тѣ не видѣли! Азъ ли съмъ кривъ, че ние днесъ зависимъ отъ сѣщитѣ банки и че сж докарани финансирѣ до плачевно положение? Затова, ако вземемъ да рекламираме съ такива работи, каквито бѣха паралелната линия, може би, и да не спечелимъ нищо. Мълчането въ дадения случай е мълчане на разумни хора, а когато азъ говорихъ едно врѣме за това, то говоренето бѣше злато, защото никой не обръщаше внимание, че Турция ни дължи. И азъ се обявявамъ днесъ като прѣстѣпникъ за онова, което съмъ говорилъ тогава? Благодарение на това

говорене, вие днесъ не плащате на Турция 800.000 л. на годината. По моето мнѣние, това е малка сума, но до ще врѣме, за да видимъ какво ще направимъ повече. Затова, този параграфъ е туренъ на мѣстото си, защото не азъ съмъ сключилъ договора, не азъ бѣхъ забравилъ, че и Турция дължи намъ.

Министъръ И. Бѣлиновъ: Азъ искамъ само една бѣлѣжка да направя на г. Пешева, която той, вѣроятно, е изпусналъ изъ прѣдъ видъ, макаръ, очевидно, е гледалъ дневницитѣ отъ това врѣме. Г-нъ Пешевъ спомена и моето име, когато говорѣше, за да възбуди вчерашния въпросъ за противорѣчията между думи и дѣла. Азъ си припомнямъ, и г. Пешевъ нѣма да ме опровергае, че въпросътъ за махването на тази сума отъ бюджета, доколкото азъ си припомнямъ, бѣше повдигнатъ отъ покойния политически приятелъ на г. Пешева, Карловскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Кьойбашиевъ — ей тамъ седѣше на дѣсницата. Повдигна го той, като казваше, че това е политическо начало на Либералната партия: когато тя е била въ оппозиция, казвала, че нѣма да плащаме дълга си на Турция. Г-нъ Кьойбашиевъ поиска да се унищожи това перо. Затова въ Народното Събрание се събраха много либерални гласове и затова стана споръ болшинство ли е, или меншинство. Азъ не съмъ гледалъ дневницитѣ, обаче, помня, че г. Кьойбашиевъ бѣше за намалението, или унищожението на параграфа, че енсистиране какво Либералната партия това проповѣдвала, и че въ числото на вотирающитѣ имаше много либерали. Въ това се не съмнявамъ и увѣренъ съмъ, че и г. Пешевъ тоже ще го потвърди.

П. Пешевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ не искамъ да кажа, че г. Бѣлиновъ е говорилъ въ такава смисълъ, въ която говори г. Каравеловъ; искахъ да кажа, че г. Бѣлиновъ бѣ отъ ония, които оспорваха вота. Г-нъ Бѣлиновъ е казалъ: „протестирамъ, нѣмате право да ми правите бѣлѣжка, когато нѣмаше болшинство. Прѣдложението падна“, т. е. прѣдложението въ бюджета за данъта къмъ Турция. Това искахъ да кажа. Не говорѣхъ, че г. Бѣлиновъ е държалъ рѣчь и е прѣдлагалъ това нѣщо. Истина е, дѣто казва г. Бѣлиновъ, че покойниятъ Кьойбашиевъ е повдигналъ този въпросъ, но той го повдигна слѣдъ рѣчъта на г. Каравелова. Г-нъ Кьойбашиевъ е прѣдложилъ да се тури едно начало, като се заличи половината отъ данъта, а г. Каравеловъ прѣдлагаше всецѣло да се зачеркне тази сума отъ бюджета на държавнитѣ дългове.

Г-нъ Каравеловъ сега каза, че ние сме криви, дѣто сме направили нови нѣкакви договори, обвързали сме, разсипали сме България и по таквъ начинъ сме му вързали рѣцѣтъ да не е той тукъ, въ Народното Събрание, въ състояние да направи онова, което мисли. Възможно е, ние да сме най-грѣшнитѣ хора — ние сме асж прѣстѣпници, които ще бждемъ изправени прѣдъ сѣда, — но това ни

най-малко не прѣчи на г. Каравелова да изпълни своитѣ задължения, които е взелъ, прѣдъ страната, защото България имаше обаяние къмъ неговото име, не саме за името му, но и за онѣзи обѣщания, за онѣзи декларации, за онѣзи реформи, които той обѣщаваше на Българския народъ, и заради туй бѣха обезоружени неговитѣ врагове и не можеха да се борятъ съ него, защото бѣ поделъ на страната си цѣлото обществено мнѣние, като обѣщаваше, че той ще реформира България, че той ще оправи нейното финансово положение, той ще възстанови нейната потъпкана свобода. Ето ни сега, безъ да правимъ на г. Каравелова каквато и да е прѣчка, безъ да му правимъ опозиция — това е познато и на г. Каравелова, никой тукъ въ Народното Събрание не можемъ да обвинимъ, че прави нѣкаква систематическа или каква и да е друга опозиция на Правителството, — ние, които сжко тѣй повѣрвахме, че е възможно, дѣйствително, способниятъ, опитниятъ нашъ държавенъ мъжъ да извади България отъ туй положение, отъ което не можаха други съ по-млади сили да я извадятъ, ние очаквахме съ пълна надежда, че той ще направи това, и сега като говоримъ това нѣщо, напомниме онѣзи обѣщания и го молимъ да има туй мъжество, което прѣпо-рѣчваше на другитѣ, да го направи.

Ето това има да кажа; повече нищо.

Министъръ Д-ръ С. Даневъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се чини, че по този параграфъ напразно станаха тия разисквания и напразно се отправиха отъ едната и другата страна стрѣли противъ едни и други. Азъ трѣбва да засвидѣтелствувамъ тукъ, че пръвъ, който обърна внимание на този въпросъ за нашитѣ права спрѣмо Турция, слѣдъ откупуването на Русе-Варненската желѣзница, бѣше г. Каравеловъ. Това бѣше въ врѣмето на прѣдсѣдателството на г. Министра Стоиловъ, прѣзъ 1896 г. Прѣдложението, което г. Каравеловъ направи тогава, не бѣше да се заличи параграфътъ, но каза, че ако България по единъ или другъ начинъ се е обвързала спрѣмо Портата, то има пѣкъ и какво да дири отъ нея, вслѣдствие наложената ни отъ Берлинския трактатъ покупка на Русе-Варненската желѣзница. Азъ отъ лѣвицата тогава станахъ и подкрѣпихъ тая мисълъ на г. Каравелова, и изказахъ надежда, че тогавашниятъ Министъръ на Финанситѣ, сегашниятъ прѣдсѣдател на Камарата, г. Гешовъ, ще направи нужното въ тая смисълъ. Въпросътъ самъ по себе си бѣше деликатенъ и да вземаме форма на резолюция бѣше неудобно. Доколкото си припомнямъ, тия думи отговаряха на желанията на цѣлата Камара и още тогавашното Правителство почна да прави първитѣ постѣпки и до единъ край доведе работата. Благодарение на тия постѣпки, въ нашия бюджетъ се вписва една сума отъ около 800.000 л. Въпросътъ, обаче, не е още окончателно разрѣшенъ. Вие разбирате всичката деликатностъ на тоя въпросъ въ настоящия моментъ и ще моля по-нататкъ да не продължаваме де-

батитѣ. Нека да приемемъ, че по този въпросъ всички изпълняваме единъ дългъ, че г. Каравеловъ пръвъ е обърналъ на него внимание и че правителствата отъ 1896 г. насамъ сж слѣдвали по единъ и сжщи пѣтъ, и вѣрвамъ въ бѣдѣще, като слѣдваме този пѣтъ, при по-благоприятни обстоятелства може да достигнемъ и по-добри резултати.

В. Кънчовъ: Понеже въ 1899 г. азъ повдигнахъ този въпросъ, а не г. Каравеловъ, както погрѣшно г. Пешевъ съобщава, азъ вземахъ дневниците, та погледнахъ както моята рѣчь тогава, така и рѣчта на г. Каравелова и искамъ да кажа нѣколко думи въ Народното Събрание, за да не остане Събранието въ съмнѣние по тоя въпросъ. Азъ повдигнахъ въпроса на друга основа и питахъ Българското Правителство, като казахъ, че досега Румелия плаща данѣтъ на Турция и имаше извѣстни изгоди отъ своето положение, като провинция привилегирована спрѣмо Турция, защото пращаше своитѣ стоки въ Цариградъ безъ мито, карахъ Българското Правителство да изучи въпроса: не е ли възможно срѣщу този данѣкъ да се помъчи да издѣйствува нѣкакви изгоди за нашия износъ. Моитѣ думи бѣха слѣдующитѣ: „... не може ли срѣщу тия борчове, които плащаме на Турция, да се иска облекчение за износа на нашитѣ стоки въ Турция, т. е. тия облекчения да бѣдатъ такива, каквито имаше по-напрѣдъ Румелия спрѣмо Турция“.

Г-нъ Каравеловъ говори подиръ мене и г. Каравеловъ говорѣше, че би било добръ Българското Правителство да прихвата — рѣчта е много къса, та ще ви я прочета: (Чете.) „Тия пари трѣбваше да се прихванатъ. Отъ Турция нищо не можемъ да получимъ, но когато имаме да даваме, трѣбва да ги прихванемъ. Тѣ възлизатъ на около 35—36.000.000 л. и имаме всичкото право да ги прихванемъ“. Ето тая бѣше основната тема на г. Каравелова. (Чете.) „Азъ знамъ, какъ ставатъ тия работи въ България. Тѣ сж сжщитѣ банкери, които ни дадоха пари прѣзъ 1888 г. и лани, и сега ще отстъпи Българското Правителство, но тѣ ще ни накаратъ да плащаме източно-румелийския данѣкъ“. Послѣ говори покойниятъ Къойбашиевъ, който каза, че прѣдъ видъ на труднитѣ обстоятелства, можемъ половината да платимъ и другата половина да остане при по-благоприятни условия. И Събранието прие тоя погледъ съ болшинство, гласува се три пѣкти и на четвъртия пѣтъ лѣжливо се обяви, че е меншество. Така бѣше въпросътъ, повдигнатъ миналата година.

Прѣдсѣдателъ: Турямъ на гласуване този параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 2. За пенсии на поборници, опълченци и тѣхнитѣ сѣмейства (чл. 7 отъ закона за подобръние положението на бѣднитѣ поборници и опълченци) 640.000 л.“

За пенсии инвалидни по военното вѣдомство (чл. 10 отъ закона за държавнитѣ пенсии по военното вѣдомство) 400.000 л.

За пенсии за изслужено врѣме по военното вѣдомство за 1901 г. (чл. 6 буква к отъ сѣщия законъ) 200.000 л.

За пенсии на заслуживши лица, прѣстарѣли учители и духовни лица, опредѣлени отъ Народното Сѣбрание 114.025 л.

За пенсии инвалидни по гражданското вѣдомство (постановление на Министерския Сѣветъ отъ 16/III 1900 г. протоколъ № 24) 3.014 л.

За пособия на поборници (чл. 6 отъ закона за подобрене положението на бѣднитѣ поборници и опълченци) 15.000 л.

За изплащане стари пенсии на поборници и опълченци, по заведени процеси 20.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Турямъ на гласуване този параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 3. Субсидия за 1901 г. на Българското паракодно дружество 9% върху внесеня му капиталъ и допълнителна субсидия за два нови парахода (чл. 10 отъ измѣнения уставъ и прибавленieto му), за 4 м. 77.398, за 8 м. 154.794, всичко 232.192 л.“

Прѣсѣдателятъ: Турямъ на гласуване този параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„Глава II.

Погашение на държавнитѣ дългове.

§ 4. За неизплатената частъ отъ окупационния дългъ къмъ Руското правителство, за 4 м. 733.334, за 8 м. 1.466.666, всичко врѣмenni 2.200.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Турямъ на гласуване този параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 5. За дълга на бившата Източна-Румелия къмъ Високата Порта, за 4 м. 166.667, за 8 л. 333.333, всичко врѣмenni 500.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Турямъ на гласуване този параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 6. За 6% държавенъ заемъ отъ 1888 г., за 4 м. 312 333, за 8 м. 624.667, всичко 937.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Турямъ на гласуване този параграфъ и моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 7. За 6% държавенъ ипотекаренъ заемъ отъ 1889 г., за 4 м. 193.333, за 8 м. 386.667, всичко 580.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за § 7, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 8. За 6%, държавенъ ипотекаренъ заемъ отъ 1892 г., за 4 м. 750.000, за 8 м. 1.500.000, всичко 2.250.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за този параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 9. За изплащане частъ отъ остатъка отъ стойността на пушкитѣ, купени отъ Русия прѣзъ 1880, 1881 и 1886 г., врѣмenni, за 4 м. 105.067, за 8 м. 210.133, всичко 315.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за този параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„Глава III.

Лихви за държавнитѣ дългове.

§ 10. За 6% държавенъ заемъ отъ 1888 г., за 4 м. 779.140, за 8 м. 1.558.280, всичко 2.337.420 л.“

Прѣсѣдателятъ: Които сж за този параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 11. За 6% държавенъ ипотекаренъ заемъ отъ 1889 г., за 4 м. 505.550, за 8 м. 1.011.100, всичко 1.516.650 л.“

Прѣсѣдателятъ: Които сж за този параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 12. За 6% държавенъ ипотекаренъ заемъ отъ 1892 г. (включително 223.718 л. и 82 ст. за разности на аванса отъ 7.000.000 л. срокътъ на който се продължи до 30/IV с. с. 1901 г., а именно: 144.666 л. и 66 ст. за лихва, 58.333 л. и 33 ст. за комисиона, 20.718 л. и 83 ст. за лихви за закъсѣло врѣме (чл. III отъ контракта за продължението срока на аванса отъ 15/28/I 1901 г. и отъ тая дата (30/IV) до края на годината 31/XII с. с. лихвата и комисионата на сѣщия аванс), за 4 м. 2.468.572, за 8 м. 4.937.144, всичко 7.405.716 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за този параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 13. За лихви за 1901 г. по 4% върху заема 1.200.000 л., който Българската Народна Банка отпуща на Котленци, подъ гаранция на държавното съкровище, врѣмenni, за 4 м. 16.000, за 8 м. 32.000, всичко 48.000 л.“

Прѣсѣдателятъ: Моля ония, които сж за този параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„Глава IV.

§ 14. За комисиона по 1/2% върху лева 3.274.420, стойностъ на платимитѣ прѣзъ 1901 г. купони и облигации отъ 6% държавенъ заемъ отъ 1888 г., 8.186 л.
За разности по сѣщия заемъ 249 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за § 14, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 15. За комисиона по $\frac{1}{8}\%$ върху лева 2.830.000, стойност на облигациитѣ, които ще се изплащатъ прѣзъ 1901 г. отъ 6% държ. ипот. заеми отъ 1889 и 1892 години, 3.538 л.

За комисиона по $\frac{1}{4}\%$ върху лева 9.312.300, стойност на купонитѣ отъ сѣщитѣ заеми, които ще се изплащатъ прѣзъ 1901 г., 23.281 л.

За разноси по сѣщитѣ заеми 65.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя § 15, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 16. За разлика отъ курса и други разноси по прѣвеждането въ странство суми по държавнитѣ дългове прѣзъ 1901 г. за 4 м. 39.911, за 8 м. 79.823, всичко 119.734 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 17. За разноси по котирането въ Лондонската бурса на облигациитѣ отъ заема 1892 г. врѣмenni, за 4 м. 8.436, за 8 м. 16.872, всичко 25.308 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„Глава V.

„§ 18. За лихва на Българската Народна Банка по текуща лихвена смѣтка на държавното съкровище, сжщо и за лихва на аванса отъ земледѣлческитѣ каси, врѣмenni, за 4 м. 266.667, за 8 м. 533.333, всичко 800.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за § 18, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„Глава VI.

§ 19. За погашение на 6% заемъ, отпуснатъ срѣщу съкровищни бонове, врѣмenni, за 4 м. 2.083.334, за 8 м. 4.166.666, всичко 6.250.000 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Моля ония, които сж за тоя параграфъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 20. За лихви 6%, заемъ, отпуснатъ срѣщу съкровищни бонове, врѣмenni, за 4 м. 453.125, за 8 м. 906.250, всичко 1.359.375 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Които сж за тоя параграфъ, моля да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: (Чете.)

„§ 21. За комисиона по $\frac{1}{8}\%$ върху лева 6.250.000, стойност на съкровищнитѣ бонове отъ сѣщия заемъ, които ще се изплащатъ прѣзъ 1901 г., 7.813 л.

За комисиона по $\frac{1}{4}\%$ върху лева 1.359.375, стойност на купонитѣ отъ сѣщия заемъ, които ще се изплащатъ прѣзъ 1901 г., 3.399 л.

За разноси по сѣщия заемъ и прѣзъ сѣщата година (включително стойността на едно тиражно колело, 6.000 дървени гилзи, 6.000 бюлетини, доставени за заема по 6%, съкровищнитѣ бонове, сжщо митарственитѣ и други сборове) 5.650 л.

За разноси по облъпването съ гербови марки издаденитѣ съкровищни бонове по сѣщия заемъ, съгласно послѣдната алинея на чл. 10 отъ контракта, утвърденъ съ указъ № 162/99 г. лева 250.000, врѣмenni, за 4 м. 88.954, за 8 м. 177.908, всичко 266.862 л.“

Прѣдсѣдательтъ: Турямъ на гласуване и тоя параграфъ. Моля ония, които сж за него, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Г. Недѣлковъ: Всичко по бюджета за държавнитѣ дългове 31.586.750 л.

Прѣдсѣдательтъ: Съ това се свършва бюджето-проектътъ за разходитѣ по държавнитѣ дългове.

Утрѣ ще имаме засѣдание съ сѣщия дневенъ редъ.

Министъръ-Прѣдсѣдатель П. Каравеловъ: Азъ ще моля г. прѣдсѣдателя да внесе правителственитѣ прѣдложения по-напрѣдъ. Тѣ сж малки.

Прѣдсѣдательтъ: Тѣ сж турени на дневенъ редъ. Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 8 ч. и 10 м. вечерята.)

Прѣдсѣдатель: И. Гешовъ.

Подпрѣдсѣдатели: { В. Кжнчовъ.
А. Краевъ.

Секретаръ: В. Димчевъ.

Началникъ на Стенографическото бюро: Т. Гълъбовъ.